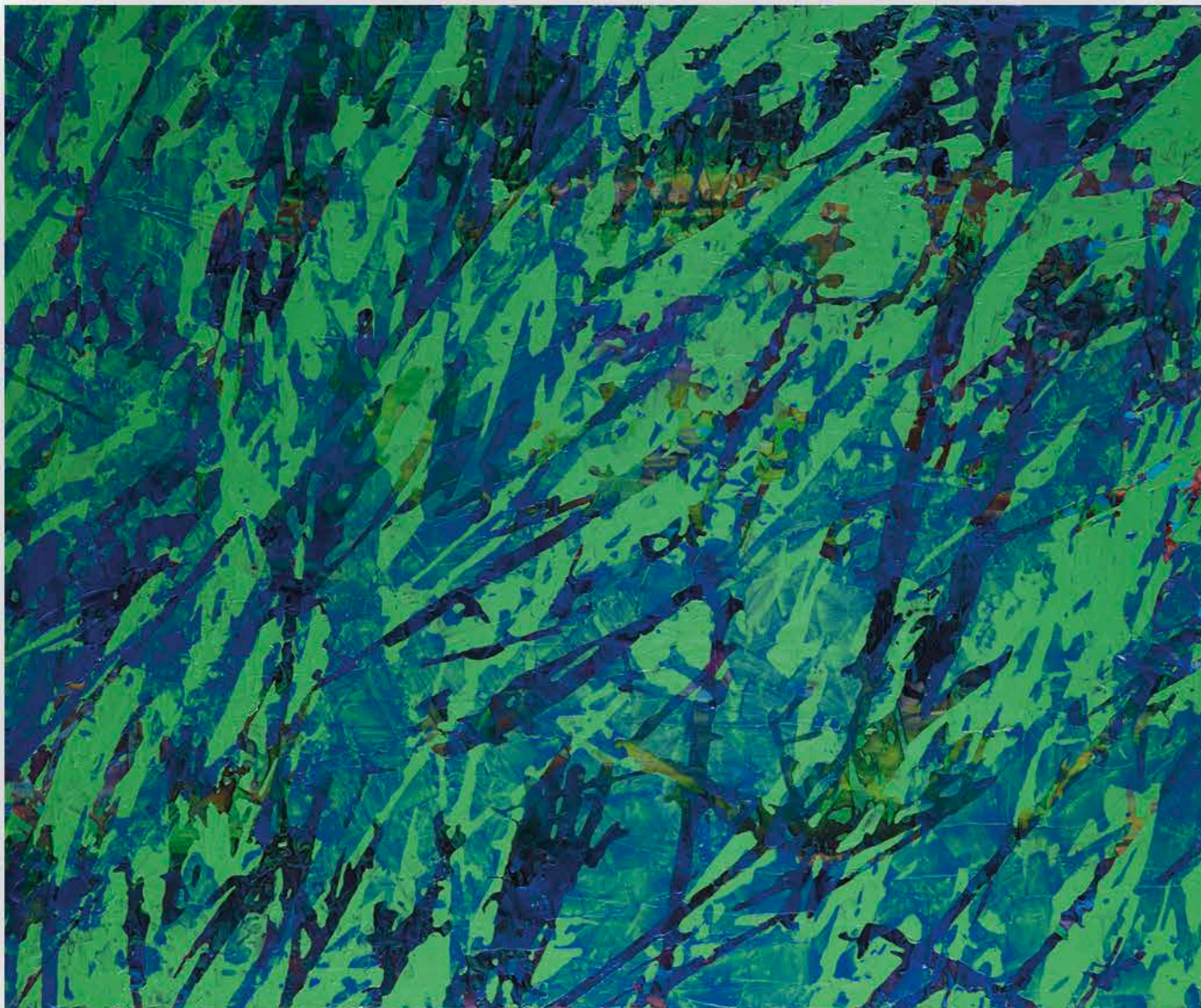

FENNTARTHATÓ EGYENSÚLY ÉS FELZÁRKÓZÁS 144 PONTJA

MNB VITAIRAT

Matolcsy György
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

Kandrás Csaba
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

Patai Mihály
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

Virág Barnabás
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

FENNTARTHATÓ
EGYENSÚLY ÉS FELZÁRKÓZÁS
144 PONTJA

Fenntartható egyensúly és felzárkózás 144 pontja

© Magyar Nemzeti Bank, 2022

A vitairatot szerkesztette Matolcsy György,
Kandrács Csaba, Patai Mihály és Virág Barnabás

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
1013 Budapest, Krisztina körút 55.
www.mnb.hu

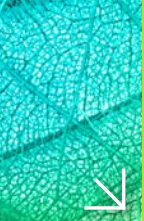
Minden jog fenntartva!

Borítókép forrása:
Ernszt András: Zöld.
Készült: 2018. 100x120 cm. Akril, vászon.
MNB-Ingatlan Kft. – MNB Arts & Culture
tulajdonos engedélyével
Minden jog fenntartva!

Nyomdai előkészítés és kivitelezés:
Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

ISBN 978-615-5318-53-5

2022

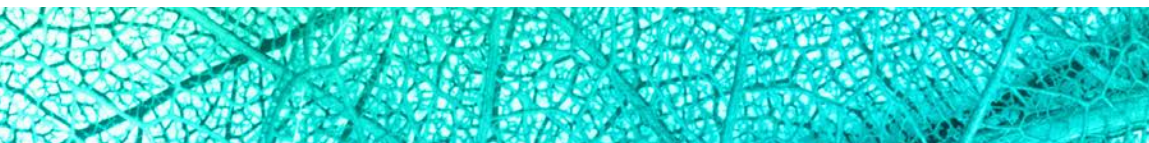

TARTALOM

Bevezető	5
Vezetői összefoglaló	23
1. Költségvetési konszolidáció	37
2. Sérülékenységsökkentő intézkedések	43
3. Optimális adósságfinanszírozási struktúra	51
4. Fenntartható finanszírozás	65
5. Technológia- és termelékenységjavító intézkedések	81
6. Teljes foglalkoztatás fenntartása és a termelékenység növelése	91
7. Gyermekvállalás ösztönzése	111
8. Adatreform	131
9. Lakáspolitikai reformja	143
10. Zöld átállás és az energiamix javítása	159
11. Állami hatékonyság és innováció	177
12. Mérőrendszer a felzárkózásért	191

Bevezető

1. Van mire építkeznünk: A 2010-es évtized a Trianon utáni 100 év legsikeresebb évtizede

A 2010-es volt az egyetlen évtized hazánk gazdaságtörténetében, amelyben az egyensúly és a növekedés egyszerre valósult meg. Magyarország relatív fejlettsége 2010-ről 2019-re 6,7 százalékponttal emelkedett (66,1 → 72,8) az EU átlagához képest, az általános jólét széles körben nőtt, miközben az államadósság ráta 14,5 százalékponttal csökkent 2019-ig. **A növekedés és az egyensúly alapja a 2010-es évek elején erős politikai felhatalmazás alapján végrehajtott adóreform és költségvetési reform, majd 2013-tól a monetáris politikai fordulat volt,** amelyek a foglalkoztatottak számának közel 1 millió fős emelkedését eredményezték.

2. Fordított 70-es (és 40-es) évtizedre van szükség

A világgazdasági környezet egyszerre hordozza magán az 1940-es és az 1970-es évtized jegyeit. **Háborús évtizedben vagyunk:** geopolitikai feszültségek, magas nyersanyag-árak, elhúzódó stagfláció és globális pénzügyi válságok érkehetnek. Magyarországnak most jól kell reagálnia rá. A 70-es években a külső környezet megváltozása a reformok leállítását hozta, majd a külső adósság emelkedését hozta, miközben a 40-es évtizedben a globális világrend átalakulása felzárkózási pályánk elakadását okozta. **Most egy új „fordulat és reform” végigvitelére van szükség**

3. 2030-ra el kell érni az EU fejlettségének 100 százalékát

A sikeres gazdasági felzárkózáshoz nem elég egy évtized, hanem történelmi tapasztalatok alapján 20-30 év szükséges hozzá. A 2010-es évtized után tehát a 2020-as éveket is meg kell nyernünk. **Kilenc évünk van arra, hogy Magyarország a jelenlegi 75,9 százalékos szintről 2030-ra elérje az EU átlagos fejlettségét.** Ehhez évente átlagosan 2,7 százalékponttal kell közeledni az EU átlagához, **amelyhez mintegy 3,5 százalékos növekedési többletre van szükség az EU-hoz képest.** Ezt a GDP növekedési többletet a II. világháború óta csak 11 EU-s ország volt képes elérni legalább egy évtizedig. Ezek a kimenetek többnyire „nyugodt” világgazdasági évtizedekhez kapcsolódtak, tehát „háborús” évtizedben különösen nehéz végrehajtani (kivévelt Ausztria II. világháború utáni időszaka és Málta 70-es évtizede jelentett).

A kelet-közép-európai régió egy évtized alatt felzárkózott a mediterrán országok mezőnyébe

Az egy főre jutó GDP vásárlóerőparitáson, EU átlag = 100

2010				2021				Változás	
								%pont	hely
1	Luxemburg	274,3		1	Luxemburg	277,3		3,0	+0
2	Hollandia	136,9		2	Írország	222,8		91,5	+1
3	Írország	131,3		3	Dánia	133,9		3,2	+1
4	Dánia	130,7		4	Hollandia	131,0		-5,9	-2
5	Svédország	128,3		5	Svédország	124,2		-4,1	+0
6	Ausztria	127,7		6	Belgium	121,5		0,4	+1
7	Belgium	121,1		7	Németország	120,6		0,0	+1
8	Németország	120,6		8	Ausztria	120,5		-7,2	-2
9	Finnország	118,4		9	Finnország	112,9		-5,5	+0
10	Franciaország	109,1		10	Franciaország	104,4		-4,7	+0
11	Olaszország	105,9		11	Málta	98,8		11,5	+3
12	Ciprus	101,6		12	Olaszország	94,8		-11,1	-1
13	Spanyolország	96,3		13	Csehország	91,3		6,9	+4
14	Málta	87,3		14	Szlovénia	90,0		5,4	+2
15	Görögország	84,8		15	Litvánia	87,9		26,8	+8
16	Szlovénia	84,6		16	Ciprus	87,8		-13,8	-4
17	Csehország	84,4		17	Észtország	87,1		21,5	+4
18	Portugália	82,9		18	Spanyolország	84,2		-12,1	-5
19	Szlovákia	76,4		19	Lengyelország	77,2		13,9	+3
20	Magyarország	66,1		20	Magyarország	75,9		9,8	+0
21	Észtország	65,6		21	Portugália	74,1		-8,8	-3
22	Lengyelország	63,3		22	Románia	72,8		21,2	+4
23	Litvánia	61,1		23	Lettország	71,2		17,4	+2
24	Horvátország	60,7		24	Horvátország	69,8		9,1	+0
25	Lettország	53,8		25	Szlovákia	68,1		-8,3	-6
26	Románia	51,6		26	Görögország	64,6		-20,2	-11
27	Bulgária	44,6		27	Bulgária	55,2		10,6	+0

Megjegyzés: Zöld mezőben a kelet-közép-európai, narancssárga mezőben a mediterrán országokat jelöltük.

Forrás: Eurostat

A felzárkózást nem csak termelésben és szolgáltatások nyújtásának volumenében, hanem a hazai szektorok jövedelmében (GNI) is kiemelten fontos előmozdítani. A nyitott, külföldi tőkeáramlással szorosan átszőtt gazdasági térségekben elválhat egymástól a gazdaság termelési és szolgáltatási volumene (azaz a GDP-je), és a belföldi szereplők jövedelme, vagyis a GNI. A GNI az elsődleges jövedelmek áramlásával (pl. külföldi tulajdonú vállalatok nyeresége, kamatjövedelmek, ingázók külföldi munkabére) korrigálja a GDP-t, ezért sokkal jobban tükrözi a hazai szereplők ténylegesen rendelkezésre álló és elkölthető jövedelmét. Hazánkban a GNI 2,9 százalékkal alacsonyabb, mint a GDP, azaz többet termelünk és szolgáltatunk, mint amennyi jövedelmünk összességében keletkezik, ami a jövedelmek kiáramlása miatt következik be. 2010 és 2021 között hazánk 10,3 százalékponttal zárkózott fel egy főre eső GNI tekintetében, 2010-ben az Európa Unió átlag 63,0 százalékán, 2021-ben a 73,3 százalékán álltunk az Eurostat adatok alapján készült becslésünk szerint. 2010 óta Magyarország relatív helyzete ugyanakkor nem változott, mindkét évben 20. helyen volt hazánk az egy főre eső GNI rangsorában az EU27-en belül. Vannak azonban ebben a periódusban jó példák, ahol a GNI növekedés jelentős volt: a legnagyobb előrelépést Írország mutatta fel, 8 pozíciót javítva, ezzel 2021-re a második helyre került, Litvánia 7, Észtország pedig 6 helyet javított az EU-s rangsorban. 2021-ben a visegrádi országok közül Csehország a 14., Lengyelország a 19., míg Szlovákia a 25. helyen állt az Európai Unióban. Csehország 4, Lengyelország 3 helyet javított relatív pozícióján. Ezzel szemben Szlovákia 6 hellyel esett vissza 2010-hez képest.

Az egy főre jutó GNI vásárlóerőparitáson, EU átlag = 100

2010				2021				Változás	
								%pont	hely
1	Luxemburg	185,9		1	Luxemburg	192,5		6,6	+0
2	Hollandia	137,1		2	Írország	166,1		56,3	+8
3	Dánia	132,6		3	Dánia	137,5		4,9	+0
4	Svédország	131,6		4	Hollandia	129,8		-7,3	-2
5	Ausztria	128,5		5	Svédország	127,1		-4,5	-1
6	Németország	122,7		6	Németország	124,1		1,4	+0
7	Belgium	122,7		7	Belgium	121,8		-0,8	+0
8	Finnország	119,7		8	Ausztria	119,7		-8,8	-3
9	Franciaország	111,7		9	Finnország	114,4		-5,3	-1
10	Írország	109,8		10	Franciaország	107,2		-4,5	-1
11	Olaszország	105,4		11	Olaszország	95,4		-10,0	+0
12	Ciprus	99,9		12	Málta	90,6		7,9	+3
13	Spanyolország	94,7		13	Szlovénia	88,4		5,2	+1
14	Szlovénia	83,1		14	Csehország	87,7		8,8	+4
15	Málta	82,7		15	Észtország	85,0		23,0	+6
16	Görögország	82,5		16	Litvánia	84,5		23,9	+7
17	Portugália	80,0		17	Spanyolország	84,2		-10,6	-4
18	Csehország	78,9		18	Ciprus	80,9		-19,0	-6
19	Szlovákia	74,1		19	Lengyelország	73,3		12,2	+3
20	Magyarország	63,0		20	Magyarország	73,3		10,3	+0
21	Észtország	62,0		21	Portugália	72,9		-7,1	-4
22	Lengyelország	61,1		22	Románia	71,1		20,2	+4
23	Litvánia	60,6		23	Horvátország	69,6		11,1	+1
24	Horvátország	58,5		24	Lettország	69,4		15,3	+1
25	Lettország	54,1		25	Szlovákia	66,6		-7,5	-6
26	Románia	50,9		26	Görögország	64,5		-18,0	-10
27	Bulgária	43,3		27	Bulgária	53,1		9,8	+0

Megjegyzés: Zöld mezőben a kelet-közép-európai, narancssárga mezőben a mediterrán országokat jelöltük.

Forrás: Eurostat

Gazdasági fejlettség mellett életminőségben is fel kell zárkózni az EU átlaghoz. Az életminőség széles körben használt mutatója a Human Development Index, amelyben Magyarország a 24. az EU tagállamai között. Az emberi fejlettségi indexet (HDI) az ENSZ számolja ki 189 országra, amelyhez a gazdasági fejlettség mellett figyelembe vesz oktatási (várható és átlagos oktatásban eltöltött idő) és egészségügyi (születéskor várható élettartam) mutatókat is. 2010 óta Magyarország relatív helyzete csökkent, hazánk 2010-ben az EU-n belül harmas holtversenyben a 20-22. helyen állt, 2019-ben azonban a 24. helyen. Magyarország esetében kettősség figyelhető meg az adatok 2010 és 2019 közötti alakulásában, ugyanis a HDI pontszámunk 0,83-ról 0,85-re emelkedése mellett romlott a relatív pozíciónk, tehát kisebb mértékben javult hazánk humán fejlettségi szintje, mint az uniós versenytársainké. Lényeges szempont, hogy a HDI értéke maximálisan 1 lehet, és az ENSZ azokat az országokat tekinti nagyon fejlett humán tőkével rendelkezőknek, amelyek legalább 0,8-as értékkel rendelkeznek. Hazánk ebbe a kategóriába tartozik. Az Európai Unió országainak HDI index értékei szerint az időszak során jellemzően kisebb mozgások voltak megfigyelhetők, azonban akadtak kivételek. Egyedülálló előrelépést tudott felmutatni például Írország, amely 2010-ben még a 8. volt a rangsorban, majd 2019-re az 1. helyre lépett az EU 27 tagállama között. A visegrádi országok közül Csehország a 13., Lengyelország a 20., míg Szlovákia a 23. helyen állt az Európai Unióban.

Emberi fejlettségi mutató (HDI) 2010. és 2019. évi értékei az Európai Unió országáiban

2010			2019			Változás			
						%pont	hely		
1	Németország	0,927		1	Írország	0,955		0,054	+7
2	Hollandia	0,917		2	Németország	0,947		0,020	-1
2	Dánia	0,917		3	Svédország	0,945		0,034	+2
4	Finnország	0,916		4	Hollandia	0,944		0,027	-2
5	Svédország	0,911		5	Dánia	0,940		0,023	-3
6	Belgium	0,910		6	Finnország	0,938		0,022	-2
7	Ausztria	0,904		7	Belgium	0,931		0,021	-1
8	Írország	0,901		8	Ausztria	0,922		0,018	-1
9	Luxemburg	0,898		9	Szlovénia	0,917		0,028	+1
10	Szlovénia	0,889		10	Luxemburg	0,916		0,018	-1
11	Franciaország	0,879		11	Spanyolország	0,904		0,032	+2
11	Olaszország	0,879		12	Franciaország	0,901		0,022	-1
13	Spanyolország	0,872		13	Csehország	0,900		0,030	+1
14	Csehország	0,870		14	Málta	0,895		0,042	+3
15	Görögország	0,865		15	Észtország	0,892		0,040	+3
16	Ciprus	0,856		15	Olaszország	0,892		0,013	-4
17	Málta	0,853		17	Görögország	0,888		0,023	-2
18	Észtország	0,852		18	Ciprus	0,887		0,031	-2
19	Lengyelország	0,840		19	Litvánia	0,882		0,051	+1
20	Magyarország	0,831		20	Lengyelország	0,880		0,040	-1
20	Szlovákia	0,831		21	Lettország	0,866		0,042	+3
20	Litvánia	0,831		22	Portugália	0,864		0,035	+1
23	Portugália	0,829		23	Szlovákia	0,860		0,029	-3
24	Lettország	0,824		24	Magyarország	0,854		0,023	-4
25	Horvátország	0,815		25	Horvátország	0,851		0,036	+0
26	Románia	0,805		26	Románia	0,828		0,023	+0
27	Bulgária	0,788		27	Bulgária	0,816		0,028	+0

Megjegyzés: Zöld mezőben a kelet-közép-európai, narancssárga mezőben a mediterrán országokat jelöltük.

Forrás: Egyesült Nemzetek Szervezete

4. A 2001-es és 2002-es évek csúcsteljesítményeit kell most megismételni

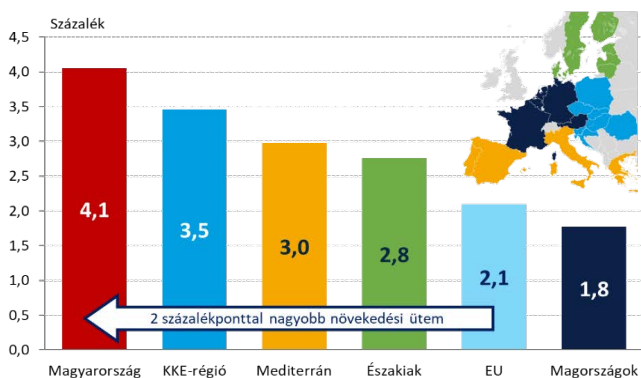
A magyar gazdaság átlagos növekedése 1990 óta 1,8 százalékpont volt, míg az átlagos éves fejlettségbeli előrelépés 0,6 százalékpont. **A 2020-as évtizedben tervezett fejlettségbeli ugráshoz szükséges fejlettség-javulást csak az egyensúly és növekedés rövid időszakának végén, 2001-ben és 2002-ben, míg az ezt biztosító növekedési különbözetet csak 2002-ben sikerült elérnünk.** 2001-ben 3,3 százalékponttal közeledett a hazai gazdasági fejlettség az EU átlagához, míg 2002-ben 3,0 százalékponttal. 2002-ben a hazai gazdaság 4,7 százalékkal nőtt szemben az Európai Unió 1,1 százalékos átlagával. Építeni kell arra, ami akkor sikeres volt, meg kell ismételni a Széchenyi Terv és az otthonteremtési program eredményeit.

5. A hibáknak „nyugodt” időkben is komoly ára van: elvesztettük a 2000-es éveket és kihasználatlan maradt az EU csatlakozás időszaka

Magyarország történelmi lehetőséget hagyott ki a 2002 és 2008 közötti időszak gazdaságpolitikai hibái miatt. Reformok helyett a látszólag könnyebb utat a külső eladósodást választották, majd a kiigazításokat elhibázták, önmagukat felszámoló szerkezetben vitték véghez. **Az EU csatlakozástól a 2008-as pénzügyi válságig Magyarország relatív fejlettsége mindössze 0,9 százalékponttal nőtt,** míg Csehország és Lengyelország közel 5 százalékponttal, Szlovákiaé pedig 14 százalékponttal. Az adósságmutatók viszont meredeken emelkedtek. 2001 vége és 2008 között az államadósságráta 20 százalékponttal nőtt, a külső adósság 35 százalékponttal emelkedett. A foglalkoztatás ellen ható gazdaságpolitika következtében a foglalkoztatási ráta pedig az EU legalacsonyabb szintjére süllyedt 2009-2010-ben.

Magyar Modell 1.0: egy sikeres, extenzív növekedésen vagyunk túl...

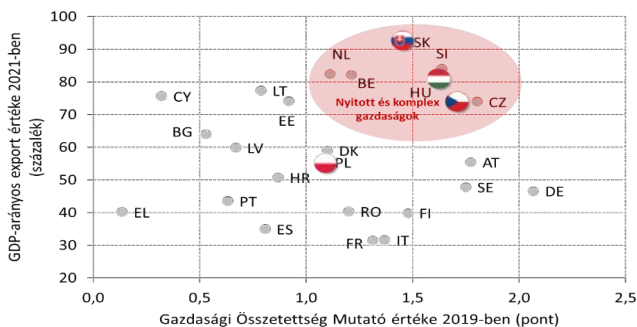
Az átlagos éves GDP-növekedés mértéke (2013–2019)

Forrás: Eurostat

... ami egyes területeken intenzív jegyekkel párosult

A gazdasági nyitottság és a gazdasági összetettség kapcsolata

Forrás: Harvard, Eurostat

6. „Háborús” időkből a hibák és reformok következményei is exponenciálisan növekszenek

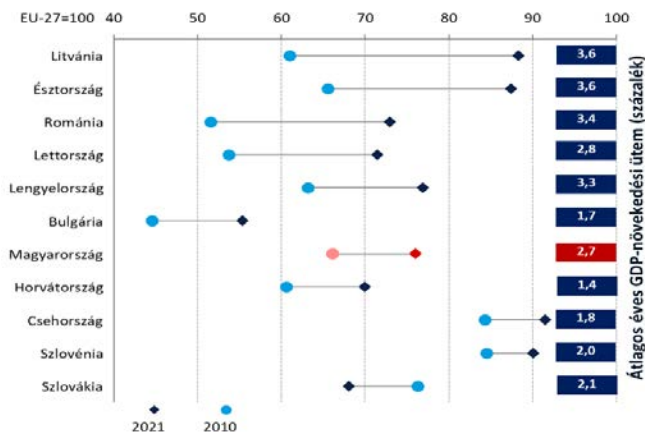
A külső eladósodás, nagyfokú sérülékenység és a költségvetési mozgástér hiánya miatt különösen erősen érintette Magyarországot a 2007/2009-es globális pénzügyi válság. A 2006-os elhibázott költségvetési kiigazítás miatt a gazdasági növekedés már 2007-ben leállt, mikor az EU-ban még 3,1 százalékkal nőtt a GDP. A növekedés hiányában a hiány újra emelkedett, ezért 2008-2009-ben prociklikus módon ismét hiánycsökkentésre volt szükség, mikor más országokban anticiklikus fiskális politikával mérsékeltek a recessziót. Ennek következtében a magyar gazdaság 6,6 százalékos visszaesése 2009-ben a 6. legmélyebb volt az Unióban. **A lengyel gazdaság által elért 2,8 százalékos növekedéshez képest így egyetlen év alatt 9 százalékot meghaladó növekedési rés alakult ki.**

7. 2010-2013 között egyszer már képesek voltunk az elmúlt 100 év leggyorsabb és leghatékonyabb pénzügyi konszolidációjára és gazdasági stabilizációjára

A 2010-ben kapott erős politikai felhatalmazás alapján az új kormánynak **egyszerre kellett helyreállítani az egyensúlyt és újraindítani a gazdasági növekedést, amit csak bátor, innovatív, unortodox reformokkal lehetett megtenni.** A 2010-es évek legfontosabb gazdasági reformjainak több, mint 80 százaléka ekkor került végrehajtásra. Az **átfogó adóreform** az adórendszer súlypontját a munkát terhelő adókról a forgalmi adókra helyezte, és ezzel a foglalkoztatás emelkedését tette az egyensúly és növekedés egyidejű elérésének alapjává. A **Széll Kálmán tervek** következtében tartósan 3 százalék alá csökkent a költségvetés hiánya, csökkenő pályára került az államadósság-ráta, kikerültünk az EDP-eljárás alól és mindez megalapozta a következő évek növekedési fordulatát

A gyors növekedés csak közepes felzárkózási teljesítményt hozott

Az EU-27-hez viszonyított relatív fejlettség változása
(2010-2021)

Forrás: Eurostat, EKB

Az EU-átlag 75,9 százalékra emelkedett a fejlettségünk.

A régiós országok közül visszaelőztük Szlovákiát és gazdasági fejlettségünk meghaladja Portugáliáét.

8. 2013-tól Magyarország újból felzárkózási pályára állt

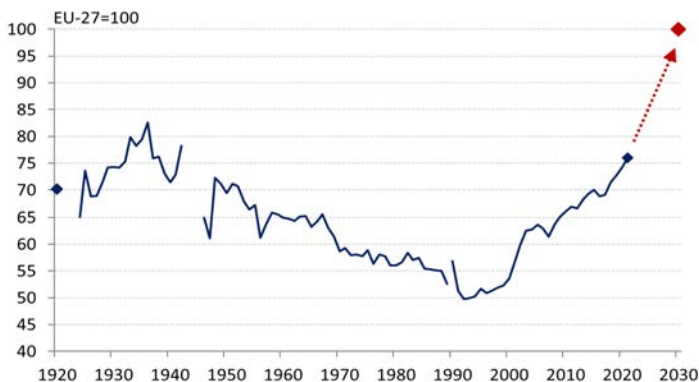
A 2013-ban bekövetkező monetáris politikai fordulat tette teljessé a gazdaságpolitika fordulatát. Az új monetáris politika a Növekedési Hitelprogram révén megszüntette a fennálló hitelszűkét és a kamatcsökkentések révén az árstabilitás fenntartása mellett elérhetőbbé és olcsóbbá tette a forrásokat a gazdaság számára. **A sikeres gazdaságpolitikának köszönhetően 2013 és 2019 között 7 bő esztendő köszöntött a magyar gazdaságra.** A foglalkoztatás közel 1 millió fős bővülésére alapozva a költségvetés hiánya 2 százalék körül mozgott, a gazdasági növekedés átlagosan 2 százalékponttal meghaladta az EU átlagát, a hazai beruházási ráta az EU élmezőnyébe került és a pénzügyi és árstabilitás minden korábbinál erősebbé vált.

9. 2020-2021-ben a hitelalapú válságkezelésnek köszönhetően rendkívüli időkben is megőriztük a felzárkózást

A 2010-es évtized erős fundamentumaira építve, a Kormány és Magyar Nemzeti Bank összehangolt válságkezelésével a koronavírus-járvány éveiben is folytatódott a felzárkózás. **Az MNB több mint 11 ezer milliárd forintot biztosított a gazdaság szereplői számára, lehetővé téve a hitelalapú válságkezelést mind a magánszektorban, mind az államháztartásban.** A jegybanki programok 2 év alatt 4300 milliárd forinttal növelték a GDP-t, amely mintegy **1500 milliárd forinttal emelte a költségvetés adóbevételeit.** Mindez megalapozta, hogy hazánk relatív fejlettsége 2019 óta 3,1 százalékponttal (72,8 → 75,9) közeledett az EU-hoz, és a 75,9 százalékos szinttel 2021-re megelőztük Portugáliát.

A 2030-ig tartó felzárkózás gazdaságtörténeti léptékű kihívás

Hazánk fejlettségének alakulása az EU-27 országokhoz képest

Forrás: Maddison, Világbank, Eurostat, MNB-számítás

A 2030-ig történő sikeres felzárkózáshoz évente átlagosan 2,7 százalékpont felzárkózás, azaz évente 3,5 százalékpont GDP növekedési többlet szükséges az EU-val szemben.

A szükséges fejlettségjavulást eddig 2001-ben és 2002-ben, míg az ezt biztosító növekedési többletet 2002-ben sikerült elérnünk.

10. A 2020-as évtized felzárkózását egy 2 éves reform-programmal kell megalapozni

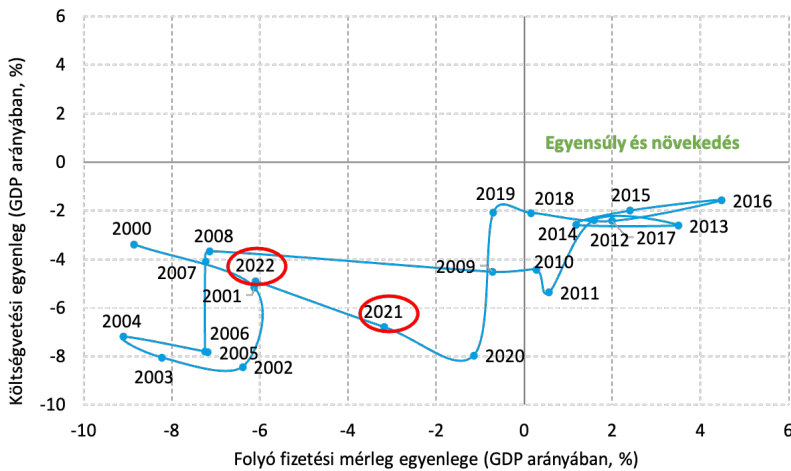
A Covid járvány, a válságkezelés és a háború következtében a magyar gazdaság egyensúlyi mutatói a 2010 körüli szintre kerültek. A 4 százalék körüli folyó fizetési mérleg hiány és az államháztartási folyamatok **ikerdeficitet jeleznek. Ezért 3+1 irányt lefedő reformprogramra van szükség**, ami egyszerre javítja a **költségvetés**, a **folyó fizetési mérleg** és az **inflációs folyamatok** egyensúlyát, valamint lehetővé teszi a **fenntartható felzárkózás** folytatását az új évtizedben is. 10 évvel ezelőtt 2 év állt rendelkezésre a kormányváltástól a Széll Kálmán Terv 2.0 megjelenéséig, és további 1 év a végrehajtásig. Most a program döntő részét 2 év alatt kell végrehajtani. Az egyensúlyok javítását a költségvetéssel kell kezdeni, amely maga után vonja a folyó fizetési mérleg hiányának csökkenését is.

11. Át kell állnunk egy intenzív növekedési modellre

Az elmúlt évtized magyar gazdasági modellje extenzív modell volt, intenzív jegyekkel. Az extenzív növekedés forrásai egyre inkább kifulladásra kerülnek. **Sikert csak az intenzív növekedési források kiaknázása hozhat. Az átállás során meg kell őrizni az eddig elért eredményeket.** A teljes foglalkoztatás fenntartása mellett a termelékenység javítására, a magas beruházási ráta mellett az **okosberuházások** arányának növelésére van szükség. Nem halogatható a **technológiai és zöld átállás**, valamint a **teljes digitális fordulat**.

A válságkezelés ára és az orosz-ukrán háború következménye az ikerdeficit kialakulása lett

GDP-arányos folyó fizetési mérleg és költségvetési egyenleg

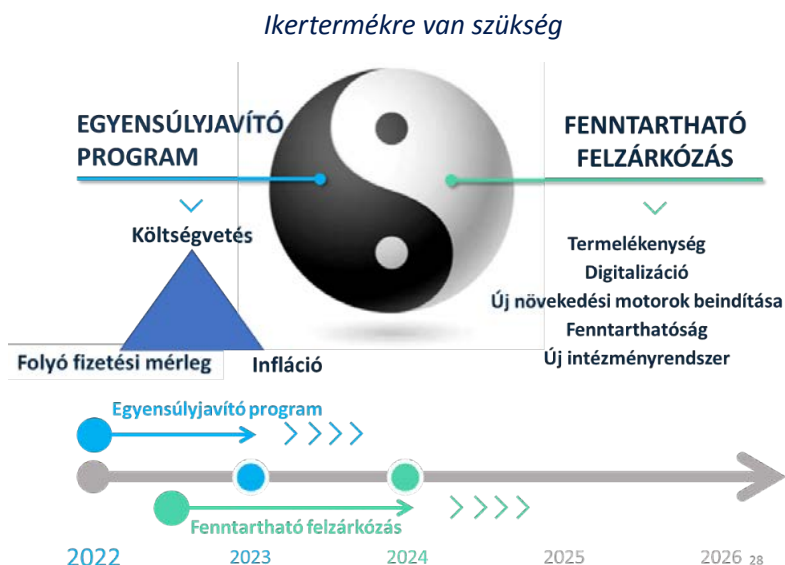
Megjegyzés: Az ábra a júniusi Inflációs jelentés sávközepe alapján készült.
Forrás: MNB

**Az ikerdeficit akkor igazán veszélyes, ha jelentős mértékű, tartós...
...és a lakossági megtakarítások csökkenésével párosul**

12. A mérés a kulcs a helyes stratégiához és a szükséges finomhangolásokhoz

Előbb kell mérni, aztán vágni, de mindent és mindig mérni kell. A vízió és a stratégia megalkotása, a célok kijelölése, az intézkedések megfogalmazása és az eredmények értékelése során **folyamatosan mérni kell. A méréshez ki kell használni a digitalizáció és az adat új lehetőségeit.** Csak olyan intézkedések és programok valósulhatnak meg, amelyek mérhetően javítják hazánk gazdasági egyensúlyát és felzárkózását.

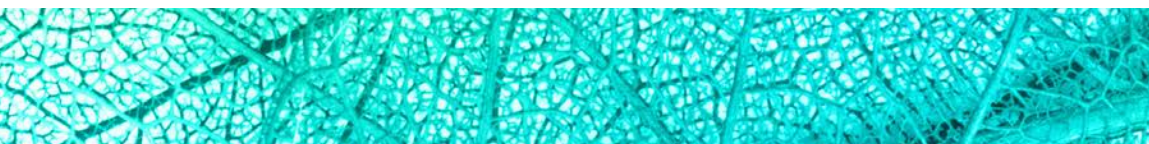
Egyszerre kell az egyensúlyok javítását végrehajtani és a reformokat elindítani

Forrás: MNB

Vezetői összefoglaló

1. Őrizzük meg pénzügyi szuverenitásunkat! Jöhet az adó-reform 2.0!

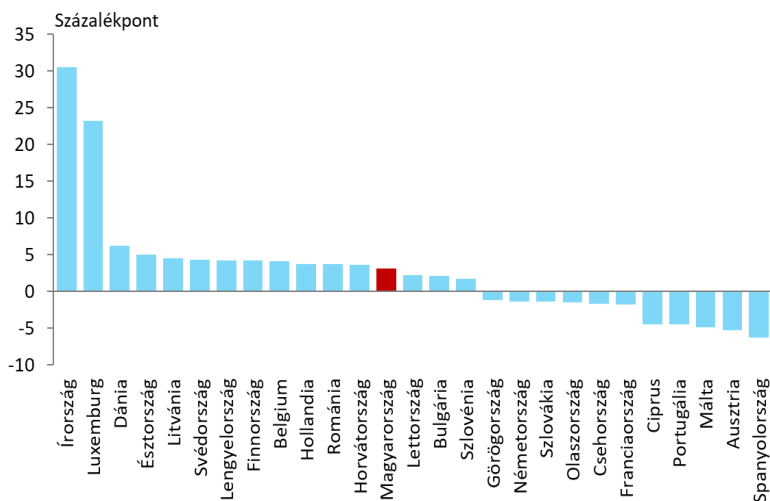
A 2020-as évtizedben egy „háborús” évtizedben kell megőriznünk a felzárkózást. Az orosz-ukrán háború következményei (elhúzóódó szankciók, G-2 világ-rend), a FED várhatóan agresszívvá váló kamatlépései és egy, a 2008/2009-es hasonló potenciális globális pénzügyi válság komoly veszélyt jelent a sérülékeny feltörekvő gazdaságokra. A fenntartható felzárkózás megvalósításához pénzügyi szuverenitásunk megőrzésére és erősítésére van szükség. Külső és belső okok együttesének következtében hazánkban a 2020-as évtized elejére újból ikerdeficit probléma alakulhat ki. A fenntartható **felzárkózási pálya első pillérének a költségvetési egyensúly fokozatos helyreállításának kell lennie.** A reformok alapelvei nem változtak a korábbi Széll Kálmán Tervek óta, de az egyensúly és felzárkózás képletében a foglalkoztatás – sikeresen megoldott – fordulata helyébe a zöld és digitalizációs átállást kell tenni. A kiadási oldal racionalizálása mellett **egy új adóreform alapjait is le kell tenni. Az új adórendszer zöld, digitális és forgalmi fókuszú,** miközben megőrzi a munka- és családi adók terén a 2010-es évtizedben elért eredményeket.

2. Új önfinanszírozási programra és a tőkebefektetési stratégia ütemváltására van szükségünk

A pénzügyi szuverenitás megőrzésének másik pillére a folyó fizetési mérleg egyensúlyának/többletének visszaépítése. A 2010-es évtizedben a külső egyensúly javulásának kulcsa részben a külkereskedelmi többlet növekedése, részben a nettó külső adósság csökkenésével a külföldieknek fizetett nettó kamategyenlegünk szűkülése volt. **Ezt a stratégiát kell megismételnünk és a jövedelem egyenleg terén a trendváltást a profitegyenlegre is kiterjesztenünk.** A folyó fizetési mérleg hiányát döntően a profitegyenleg 4 százalékos deficitje okozza, amely csakis **konceptiózus tőkebefektetési programmal csökkenthető** (lásd osztrák példa). Emellett a régiós átlagra kell mérsékelni a külső adósságot és javítani a befektetői megítélést (ezt a reál befektetőknél sikeresen elértük, a sikert ki kell terjesztenünk a pénzügyi befektetőkre is).

A hitelalapú válságkezeléssel a COVID válság alatt is képesek voltunk folytatni a felzárkózást

*Az EU-27-hez viszonyított relatív fejlettség változása
(2019-2021)*

A Magyar Nemzeti Bank **11 ezer milliárd** forinttal járult hozzá a válságkezeléshez, ami hitelalapú válságkezelést tett lehetővé az államháztartásban és a magánszektorban is

3. Megtakarítási stratégia 2.0: a lakossági megtakarításokat az állam mellett a nagy ellátórendszerek és a reálgazdaság-finanszírozásba is be kell vonnunk

A növekedési modellünk finanszírozásában továbbra is kulcsfontosságú a lakossági megtakarítások magas szintje. A magas megtakarítási ráta megelőzi az ikerdeficit elmélyülését, mérsékli az inflációs kockázatokat és a beruházások belföldi finanszírozásán keresztül fenntartható gazdasági növekedést tesz lehetővé. Az államadósság lakossági finanszírozásában Magyarország éllovassá vált, azonban a megtakarítások szerkezetében még mindig túlzott a készpénz és a betétek súlya. Az elért eredmények fenntartása mellett a megtakarítások szerkezetének javítása **új lakossági állampapír stratégiát tesz szükségessé**. Emellett az intézményrendszer reformjával növelni kell az intézményi befektetők államadósságon belüli részarányát, miközben a **lakossági megtakarítások növekvő részét kell magánegészségügyi és nyugdíj megtakarítások felé irányítani**.

4. A pénzügyi közvetítés gyors zöld és digitális átállása nélkül nincs siker!

A magyar pénzügyi rendszer stabil, de a hazai bankrendszernek alacsony a digitális fejlettsége és a 2. legmagasabb a költségszintje az EU-ban, miközben a hitelpenetráció változatlanul alacsony. A pénzügyi bevonódás növelése érdekében a fogyasztók olcsóbb, hatékonyabb és digitalizált bankolásra vágyanak. A gazdaság forrás-ellátottságának növelése érdekében diverzifikációra, a tőkepiacok átfogó fejlesztésére van szükség. A pénzügyi intézményeknek figyelembe kell vennie a zöld átállás és ezen keresztül az energiafüggetlenség elérésének szükségességét. **Az átállást a gazdaságpolitikának célzott programokkal kell segítenie.**

Globális kép: háborús évtizedben kell nagyot ugranunk

A 2020-as évtized kihívásai

26

Forrás: MNB

Építeni kell a 2010 utáni reformok eredményeire, kiegészítve az új évtized kihívásaira adott válaszokkal

Magyar modell 2.0 a finanszírozásban

Forrás: MNB

Vezetői összefoglaló

5. Át kell állnunk az intenzív növekedési modellre – Magyar modell 2.0

Az extenzív gazdasági növekedés forrásai kifulladásra, az olcsó energia és a bőséges munkaerő korszakának vége. A 2020-as évtizedben **teljes egészében intenzív növekedési modellre van szükség**. Hiába a második legmagasabb a 27 százalékos hazai beruházási ráta az EU-ban, ha ezen belül az okosberuházások aránya a 2. legalacsonyabb. **Olyan fejlesztéseket kell végrehajtani, amelyek a legmagasabb multiplikatív hatásokkal járnak, és a vertikális integrációk révén növelni kell az uniós szinten 4. legalacsonyabb hazai hozzáadott értéket az exportban.** A fejlesztéspolitikát elaprózottság helyett nagy horizontális programok (pl. energia hatékonyság, digitális átállás, export-ugrás) mögé kell szervezni, ahol a program a **finanszírozási csatornák közötti multiplikatív hatásokat is használja** (támogatások + hitel (ha kell garanciával) + kötvénypiac + önerő).

6. Teljes foglalkoztatás megőrzése + képzettség javítása + technológiai fejlesztések = termelékenységi ugrás

A 2010-es évtizedben közel 1 millióval bővült a munkahelyek száma és megvalósult a teljes foglalkoztatás Magyarországon. A munkatermelékenység azonban csak a 4. legalacsonyabb az EU-ban. A következő évtizedben **fenn kell tartani a teljes foglalkoztatást, miközben a termelékenységben el kell érni legalább az EU átlagát.** A foglalkoztatottak számának fenntartásához a foglalkoztatási ráta emelése szükséges, mert 2030-ig 360 ezerrel csökken a 15-64 évesek száma. Nélkülözhetetlen tehát a **munkaerő-tartalékok további aktivizálása, a munkát terhelő adók csökkentése,** a külföldi és a külföldön dolgozó magyar munkaerő bevonása, az élethosszig tartó tanulás támogatása és a munkaerőpiac rugalmasságának és digitalizáltságának növelése.

Az extenzív eredmények megtartása mellett az intenzív növekedési szakaszra kell áttérni

Magyar modell 2.0 a reálgazdaságban

Forrás: MNB

7. Demográfiai fordulat – amiből nem engedhetünk: évente 110 ezer újszülött

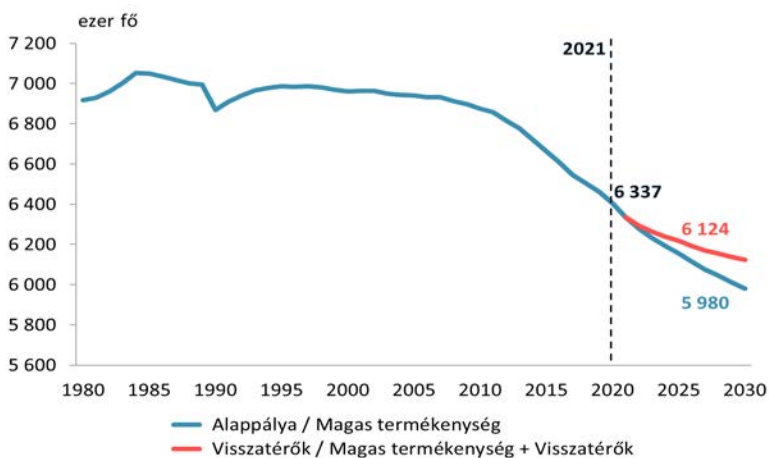
A termékenységi ráta az EU-n belül hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben az elmúlt évtizedben, azonban még nem értük el a népesség fenntartásához szükséges 2,1-es szintet. Ehhez a 2021. évi 93 ezernél 17 ezerrel több, azaz **110 ezer újszülöttre lenne szükség**. Annak érdekében, hogy minden kívánt gyermek megszülethessen hazánkban, javasoljuk a **családtámogatási rendszer bővítését** (családi adókedvezmény növelése, szja-mentesség kiterjesztése a 3 gyermekes anyákra), a családok **mindennapi életének könnyítését** (bölcsődei férőhelyek növelése, munkahelyi gyermekfelügyelet), a **gyermekvállalás elismerését a nyugdíjrendszerben**, valamint az **egészségügyi és oktatási rendszer családbarát fejlesztését** (szűrővizsgálatok kiterjesztése, iskolabusz rendszer).

8. Adatreformmal a 21. század új nyersanyaga kiaknázható

Az adat korunk legfontosabb nyersanyaga, amely mindenki számára rendelkezésre áll, de meg kell tanulni felhasználni. **Az adatvagyon kiaknázásával akár 1,5 százalékkal magasabb éves GDP érhető el.** A digitális gazdaság adataalapú működést igényel az állam és a piaci szereplők részéről is. Hazánk azonban le van maradva az EU-s és a régiós országok között is az adatok hasznosításában és az adatbázisok összekapcsolásában. **Az államnak digitális, adataalapú működésre kell átállnia**, ami mellett a piaci szereplők, pilot projektként a pénzügyi intézmények **nemzeti adatvagyonhoz való hozzáféréseinek jogszabályi és technikai feltételeit is biztosítani szükséges.**

A demográfiai plató korlátozza a rendelkezésre álló munkaerőt a következő évtizedben

A 15-64 évesek létszámának várható alakulása

Megjegyzés: Alappálya: a külső migráció egyenlege 0, Visszatérők pálya: a külső migráció egyenlege 20 ezer fő évente.

Forrás: Eurostat, MNB-számítás

9. Kiszámítható lakásprogram és évi 30-35 ezer új lakás szükséges!

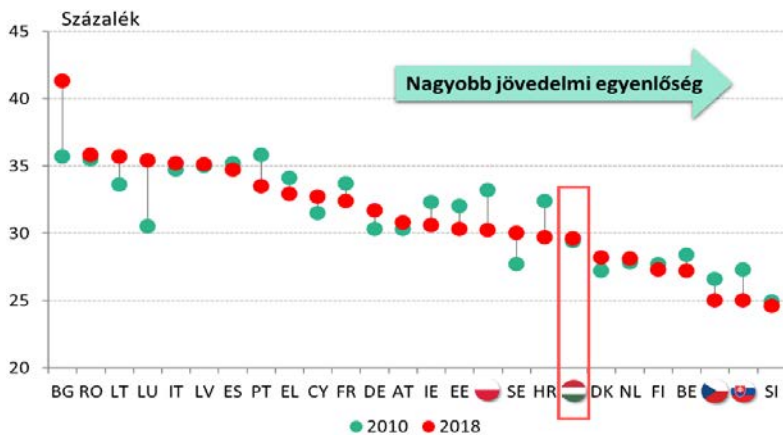
Magyarországon a lakásépítések száma régiós és historikus összehasonlításban is alacsony. A lakások megújulási aránya mindössze 0,4 százalék, szemben a régió 1 százalék körüli átlagával. Az alacsony kínálat az árak folyamatos emelkedését eredményezi. 2021-ben Magyarországon növekedtek legnagyobb mértékben a lakásépítési költségek az EU-n belül, így országosan **csökkent a lakásvásárlás elérhetősége**. Ahhoz, hogy a **lakásépítések száma ismét elérje az évi 30-35 ezret, hosszú távon is kiszámítható keresleti és kínálati ösztönző rendszerre van szükség**. Ehhez növelni kell az **építőipar hatékonyságát**, meg kell erősíteni mögötte a **hazai építőipari-alapanyagipart** és biztosítani kell a **szakképzett munkaerő** rendelkezésre állását. A lakáspiac multiplikatív és szinergikus hatása erős: nemcsak gazdasági, hanem társadalompolitikai, demográfiai haszna is van.

10. Új energiamix a zöld és biztonságos energiaellátásért

Az energiafüggetlenség az ellátásbiztonság feltétele. Hazánkban az importált energia aránya az EU átlagánál magasabb, 60 százalék. **A megújuló forráson és nukleáris energián alapuló beruházások egyszerre csökkentik az energiafüggőséget, a környezetterhelést, és javítják a külső egyensúlyt is**. A körforgásos gazdaság megteremtése érdekében szükséges az energia-hatékonysági beruházások állami támogatása a zöld technológiafejlesztés terén és az újrahasznosítás növelése. A forgalmi adók mellett a káros tevékenységek adóztatásának kell az adórendszer másik súlypontjává válnia úgy, hogy **a szennyező ne legyen képes a többletköltséget a fogyasztókra továbbhárítani** tevékenysége megváltoztatása nélkül.

A növekedésből a társadalom széles csoportjai részesültek

A GINI-koefficiens alakulása az EU országokban

Forrás: World Bank

11. Digitális állam a digitális gazdaságért

A magyar digitális közszolgáltatások elterjedtsége a 3. legalacsonyabb az Unióban. A teljesen papírmentes, digitális közigazgatás megteremtése az ésszerű példát teljeskörű hazai átültetését igényli. **Az okos állam és a felsőoktatás fejlesztései szükségesek ahhoz, hogy a hazai K+F kiadások aránya elérje a GDP 3 százalékát.** A kisebb vállalkozások számára az állam által végrehajtott digitális reformok ösztönző és húzóerőt jelentenek, amelyre szükségük van ahhoz, hogy innováció tekintetében előrébb lépjenek az uniós rangsor utolsó harmadából.

12. A felzárkózási program végrehajtásának a mérésen kell alapulnia

Minden stratégia megvalósítása folyamatos mérést és korrigálást tesz szükségessé. Az államigazgatás nincs felkészülve az adatvezérelt felzárkózási stratégia megvalósítására. **A rendszerszemléletet, számszerű célokat, a mérést és a visszamérést a felzárkózási program alapvető részévé kell tenni.** Ennek egy évente készülő Versenyképességi program, és egy hosszútávú versenyképességi stratégia ad keretet. Szükség van az intézkedések multiplikátor hatásának előzetes és utólagos mérésére és egy **versenyképességi szűrő beépítésére a döntéshozatalba**, amely csak azokat a javaslatokat engedi át, amelyek javítják hazánk versenyképességét.

Egymást és önmagukat erősítő spirálok beindítására van szükség

Forrás: MNB

1. KÖLTSÉGVETÉSI KONSZOLIDÁCIÓ

Őrizzük meg pénzügyi
szuverenitásunkat!

Jöhet az adóreform 2.0!

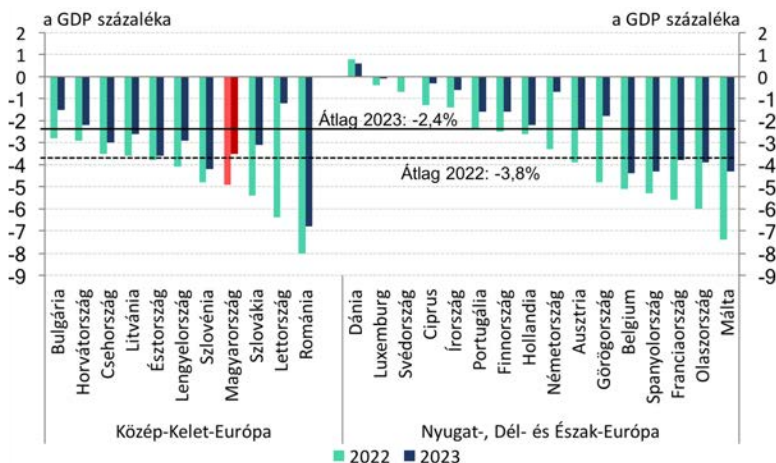
15
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

A 3 százalékos kritérium gyors elérését támogató intézkedésekre van szükség

A 3 százalékos maastrichti kritérium gyors elérését támogató intézkedésekre van szükség, ugyanis a költségvetési hiány továbbra is magas lehet nemzetközi összevetésben. A költségvetési hiánypálya 2022-ben és 2023-ban mintegy 1 százalékponttal lehet magasabb az IMF előrejelzése szerinti EU-átlaghoz viszonyítva. A költségvetési egyenleg alakulását az orosz-ukrán háború gazdasági hatásai, valamint az energiaárak emelkedése kedvezőtlenül érinti.

A költségvetési egyenleg alakulása 2022-ben és 2023-ban az Európai Unió tagországaiban

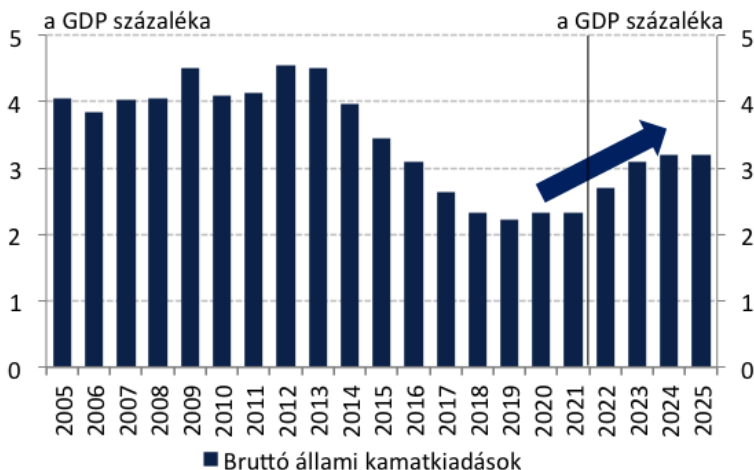
Forrás: IMF, MNB

CÉLKITŰZÉS

Az intézkedéseknek a kamatkiadások növekedését is ellensúlyozniuk kell

Az intézkedéseknek az állami kamatkiadások emelkedését is ellensúlyoznia kell. Az állam kamatkiadása a 2019-es mélyponthoz képest érdemben, a GDP mintegy 3 százaléka emelkedhet a következő évek folyamatos növekedése miatt, és ezzel 2025-ben mintegy 1000 milliárd forinttal lehet magasabb az állam kamatkiadása a 2019-eshez képest. A GDP-arányos kiadási szint azonban még így is alacsonyabb lehet a 2012-13-as 4,5 százalékos értéknél.

Az állami kamatkiadások várható alakulása

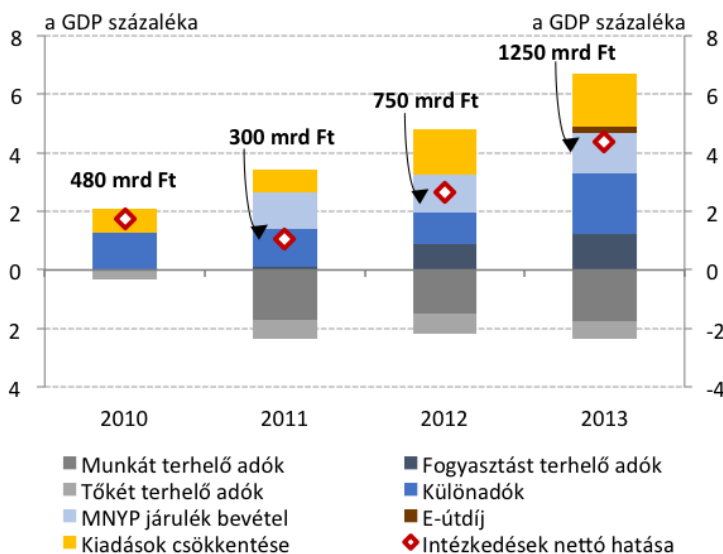
Forrás: Eurostat, MNB

A Széll Kálmán tervekhez hasonló nagyságrendű lépésekre van szükség

A Széll Kálmán Tervek jelentős léptékű intézkedéscsomagokat tartalmaztak, és jelenleg is hasonló mértékű stabilizációs programokra van szükség. A tervek bejelentése előtti konszolidációs intézkedések becsült költségvetési hatása 2010-ben 480 milliárd forint, 2011-ben pedig 300 milliárd forint volt. A Széll Kálmán Terv I-II. intézkedéseivel együtt 2012-ben 750 milliárd forintos, 2013-ban 1250 milliárd forintos konszolidációs csomag valósult meg.

	GDP százalékában
Széll Kálmán terv 2012	+2,6
Széll Kálmán terv 2013	+4,4

2010 utáni költségvetési konszolidáció intézkedéseinek költségvetési hatásai

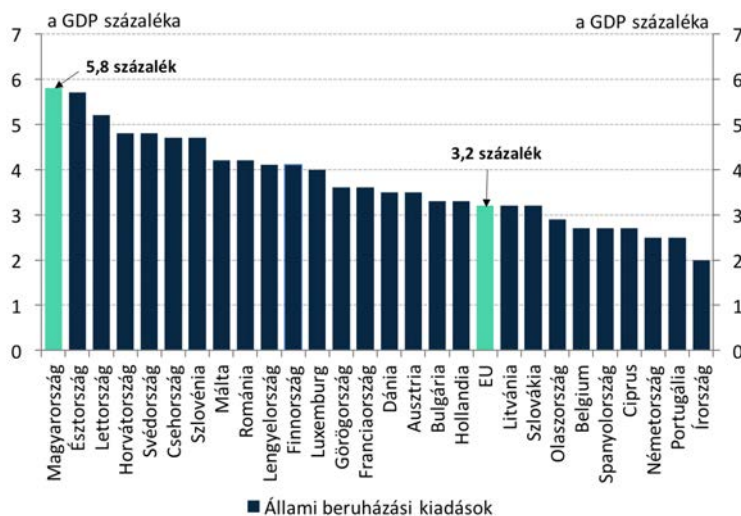
Forrás: MNB, Széll Kálmán Tervek

Kiadási oldalon az el nem indult állami beruházások halasztása/törlése és a kiadások szoros kontrollja szükséges

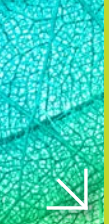
Bevételi és kiadási intézkedésekre egyaránt szükség van.

2021-ben hazánkban volt a legmagasabb az állami beruházások szintje az EU-n belül. A Konvergencia Program 5,3-6,2 százalékos állami beruházási rátával számol 2022 és 2026 között.

*Az állami beruházási kiadások alakulása
az Európai Unióban 2021-ben*

Forrás: Eurostat

ALAPELVEK ÉS JAVASLATOK

Egyensúly és növekedés

1. **Adóreform 2.0**
2. **Zöld adózás**
3. **Munkát terhelő adók nem emelkednek**
4. **Multiplikatív hatások kihasználása**
5. El nem indult **beruházások törlése/halasztása**
6. **Digitalizáció kihasználása**
7. **Gazdaságfehéredés**
8. **Kiadások szoros kontrollja**
9. **Káros tevékenységek adóztatása**
10. **Adókedvezmények felülvizsgálata**
11. **Nominálisan fixált adók indexálása**
12. **Egészségügyi szempontok erősebb figyelembevétele**
13. **Méltányosság, racionalizáció**
14. **Nemzetközi digitális nagyvállalatok** nagyobb közteherviselése
15. **Átmeneti szektorális adók**

2. SÉRÜLÉKENYSÉG- CSÖKKENTŐ INTÉZKEDÉSEK

Új önfinanszírozási programra
és a tőkekifektetési stratégia
ütemváltására van szükségünk

12
JAVASLAT

HELYZÉRTÉKELÉS

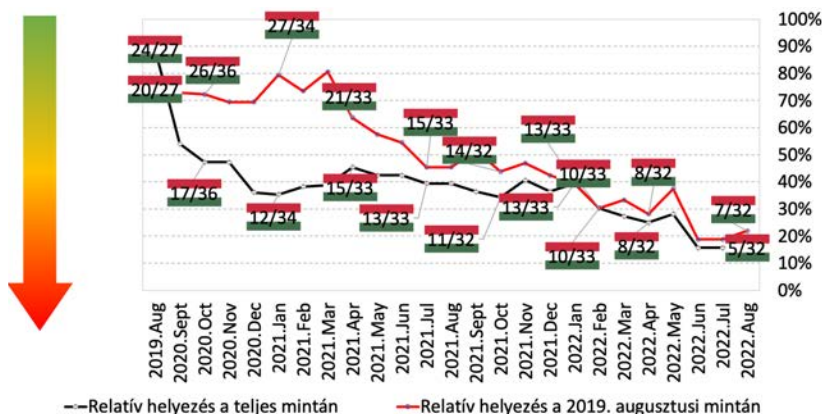
Magyarországot újra érinthetik sérülékenységi kockázatok

Hazánk újra felkerült a befektetési bankok sérülékenységi elemzéseinek térképére.

A járvány és háború mellett új kockázati faktor is megjelenhet: pl. nyersanyagár sokk, stagflációs környezet.

A sérülékenység miatt a válságos időszakok érzékenyebben érinthetik a hazai piacokat.

Magyarország relatív helyezése a feltörekvő piaci rangsorban

Megjegyzés: Az alacsonyabb érték nagyobb sérülékenységet jelez

Forrás: Befektetési bankok és egyéb intézmények

A járvány kitörése után a gazdaság letért az egyensúlyi növekedés pályájáról

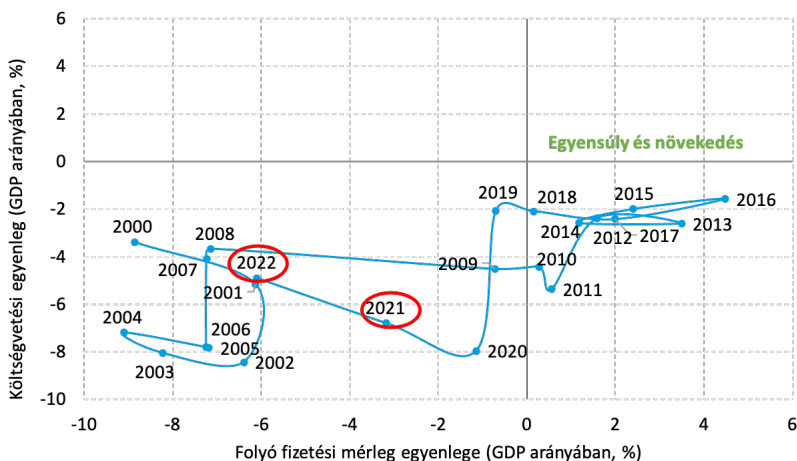
A 2008-as válság előtt a nagymértékű ikerdeficit is hozzájárult Magyarország sérülékenységéhez.

2010 és 2019 között a költségvetés hiánya alacsony volt, míg a folyó mérleg többletben vagy egyensúly közelében alakult.

A járvány kezelése miatt megugró költségvetési hiány mellett most már a folyó mérleg is romlott, amit döntően átmeneti hatások okoznak:

- energiaárak megugrása
- félvezető-hiány
- háború hatásai

Magyarország GDP-arányos egyensúlyi mutatói

Megjegyzés: Az ábra a júniusi Inflációs jelentés sávközepe alapján készült.

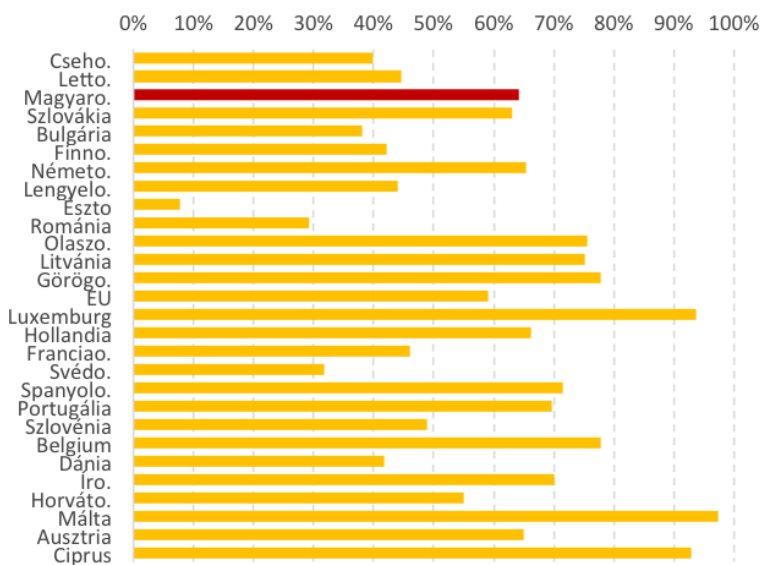
Forrás: MNB

Hazánk magas energiaiimport-függősége jelentős kockázatot hordoz

Az energiaiimport-függőség önmagában is jelentős kockázat, de ráadásul tovaggyűrűző hatásai más tényezőkön keresztül is növelik a sérülékenységet.

- Az import miatt rontja a folyó mérleget, növeli a külső adósságot
- A rezsicsökkentésen keresztül a rontja a költségvetés helyzetét
- Inflációs hatáson keresztül terhet jelent a monetáris politikának
- Fedezés, margin call miatt kedvezőtlenül hat a rövid külső adósságra

EU-s országok energiaiimporttól való függősége

Forrás: Eurostat

CÉLKITŰZÉS

A fenntartható felzárkózás elengedhetetlen feltétele

- az ország ellenállóképességének növelése,
- külső adósság csökkentése,
- a sérülékenységi csatornák kiiktatása,
- az energiafüggőség csökkentése

ALAPELVEK

A hazai gazdaságról kialakult külső kép javítása

- Kulcstényező a magas **belföldi megtakarítás**
- **Külső adósság stabilizálása**, csökkentése
- **Jövedelemegyenleg** aktív menedzselése
- **Devizaforrások hatékony és optimális** mértékű bekapcsolása a hosszútávú felzárkózás finanszírozásába

Kritikus pontok kezelése

1. Ikerdeficit kockázatának mérséklése
2. Hitelminősítői megítélés célzott javítása

Külső adósság csökkentése

3. Az SCV-k hazai jelenlétének elemzése
4. A külföldi eszközök belföldi finanszírozásba vonzása
5. Az energiafüggőség mérséklése
6. A kifizetési stratégia megújítása

7–12. Jövőbeli jegybanki stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslatok

I. KRITIKUS PONTOK KEZELÉSE

1–2. JAVASLAT

1. Ikerdeficit kockázatának mérséklése

- Hiánycsökkentés: Nagy importtartalmú állami kiadások (beszerzés, beruházás) visszafogása.
- Lakossági megtakarítás ösztönzése
Új lakossági állampapírstratégia (pl. rendszeres megtakarítás támogatása), fogyasztási hitelfelvétel lassítása.
- Profitegyenleg javítása (állomány és megtérülés vizsgálata)

2. Hitelminősítői megítélés célzott javítása

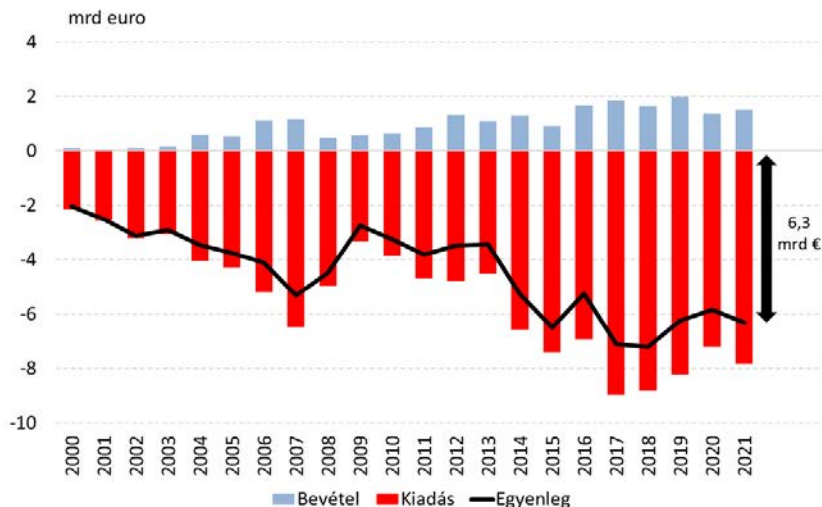
- Részletes elemzés a kritikus pontokról, a kiemelten rossz, illetve a hitelminősítői besorolás határán billegő indikátorok lehetőség szerinti javítása, mutatók közti esetleges trade-off-ok feltérképezése (ha van olyan indikátor, amiben kiemelkedően jók vagyunk).

II. KÜLSŐ ADÓSSÁG CSÖKKENTÉSE ÉS FOLYÓ MÉRLEG JAVÍTÁSA

3–6. JAVASLAT

- 3. Az SCV-k hazai jelenlétének költség-haszon elemzése:** a motivációk feltérképezése, optimális ösztönzők beépítése a külső sérülékenység csökkentése érdekében
- 4. A külföldi eszközök belföldi finanszírozásba vonzása:** megfelelően vonzó befektetési lehetőségek kínálásával csökkenthető a külső adósság
- 5. Az energiafüggőség mérséklésével** nemcsak az import csökken, hanem a tovagyrúzó hatások tompításával több csatornán keresztül is erősödik az ország szuverenitása
- 6. A befektetési stratégia megújítása fúziós finanszírozással:** a profit-egyenleg javításához szükséges befektetések finanszírozásánál a külső adósság minimalizálása érdekében a vállalati saját forrás használat, illetve a külföldi partner által felvett hitel ösztönzése

Magyarország profitegyenlege

3. OPTIMÁLIS ADÓSSÁG- FINANSZÍROZÁSI STRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA

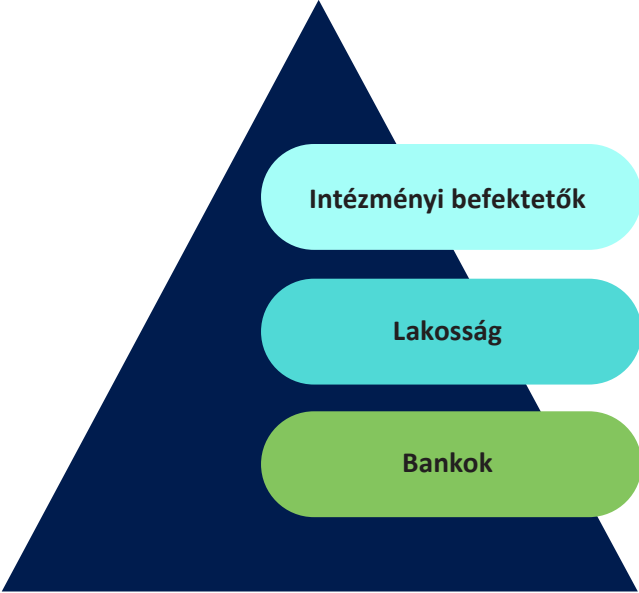
Megtakarítási stratégia 2.0:
a lakossági megtakarításokat az állam
mellett a nagy ellátórendszerek és
a reálgazdaság-finanszírozásba is
be kell vonnunk

13
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

Az optimális adósságfinanszírozási struktúra kialakításához három szektort érintő intézkedések szükségesek

Intézményi befektetők

Lakosság

Bankok

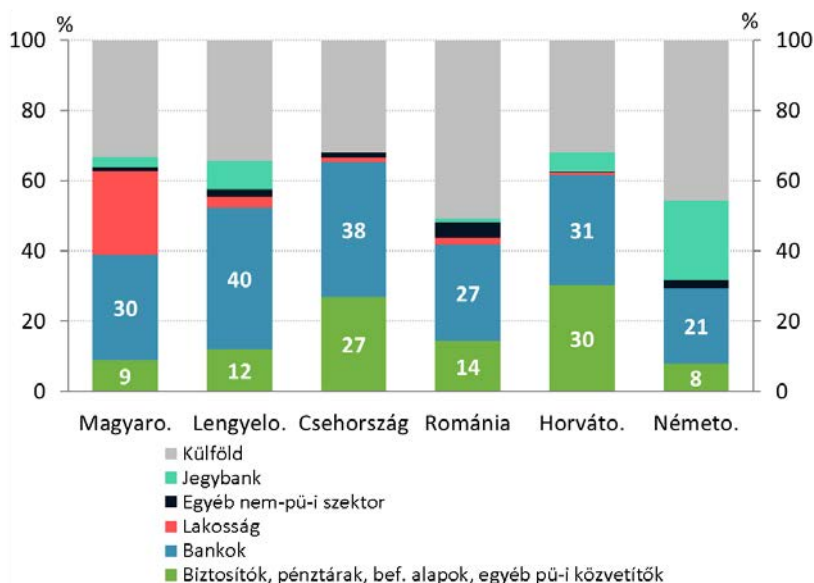
Nagyobb stabilitás elérése az államadósság diverzifikáltságának növelésével és a finanszírozási igény csökkentésével

Régiós összevetésben **Magyarország** esetén **kiemelkedő a lakosság közvetlen tulajdoni aránya** az államadósságon belül, amelyet érdemes megtartani.

A diverzifikáltságot növelné a biztosítók és pénztárak részarányának növelése.

Ezen befektetők **stabil keresletet** biztosítanak a forint kötvény piacon, főleg a hosszabb szegmensben.

*Államadósság befektetői szektorok szerinti szerkezete
Magyarországon és a régióban (2020)*

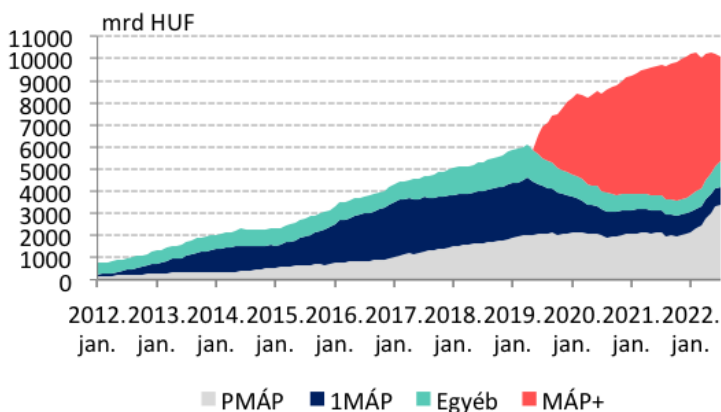

Forrás: Eurostat, ECB

A lakossági állampapír-állomány növekedése megtorpant

A háztartások állampapír állománya 2021. december végére elérte a 10 ezer milliárd forintot, a bővülés pedig 2022 januárjában és februárjában is folytatódott. Az orosz-ukrán háború kirobbanása és a megváltozott gazdasági/inflációs környezet hatására az állomány emelkedése megtorpant. Az inflációkövető PMÁP növekvő népszerűsége ellensúlyozza a MÁP+ állomány csökkenését, azonban az állomány érdemi növeléséhez új konstrukciók és/vagy különféle ösztönzők bevezetésére lehet szükség.

Lakossági állampapír-állomány alakulása

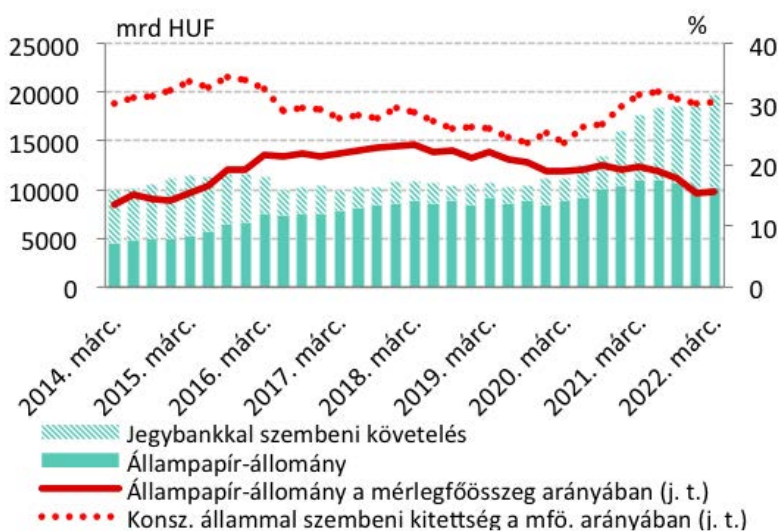
Forrás: MNB

Mérlegfőösszeg arányában csökkent a bankok állampapír-állománya

A bankok mérlegfőösszeg arányos állampapír-állománya a 2018-as 23 százalék körüli szintről, **15 százalékra mérséklődött**. A konszolidált állammal (jegybank + központi költségvetés) szembeni kitettség azonban emelkedett.

Felméréseink alapján a banki állomány növekedésének **alapvetően a kockázatvállalási hajlandóság és a profitabilitási szempontok szabnak gátat**.

Hitelintézetek állampapír-állománya és azok aránya a teljes állományhoz és mérlegfőösszegükhöz

Forrás: MNB

CÉLKITŰZÉS

A hazai szektorok államadósságon belüli
részarányának fenntartása, növelése

BEFEKTETŐI BÁZIS SZÉLESÍTÉSE

Intézményi részarány érdemi növelése: Államadósságon belüli részarány régiós átlagnak megfelelő szintre történő emelése

Mennyiségi célok mellett a „minőségi” szempontok hangsúlyozása: 11 ezer milliárd forintos állomány elérése mellett a szerkezet fokozatos javítása

Korábbi részarány újbóli elérése: Állampapír-állományon és a mérlegfőösszegeken belüli részarány növelése

Az intézményi piac fejlesztése több gazdaságpolitikai célt is támogathat

- Önffinanszírozás
- Fenntartható fejlődés
- Piacfejlesztés
- Nyugdíjrendszer fejlesztése
- Egészségügyi finanszírozás bővítése
- Biztosítási piac fejlesztése

A lakossági állampapír-állomány növeléséhez a stratégia megújítása szükséges

A lakossági állampapír-stratégiában mind minőségi, mind mennyiségi célok mentén szükséges a megújulás

MINŐSÉGI

- Megváltozott környezethez illeszkedő új termék kialakítása
- Futamidő növelése
- Koncentráltság csökkentése (lejáratok, tulajdonosi szerkezet)
- Hosszabb, stabilabb lekötés

MENNYISÉGI

- Új befektetők bevonása
- Továbbra is cél a 11 ezer milliárd forintos állomány elérése 2023-ig
- Ezt követően a részarány fenntartása

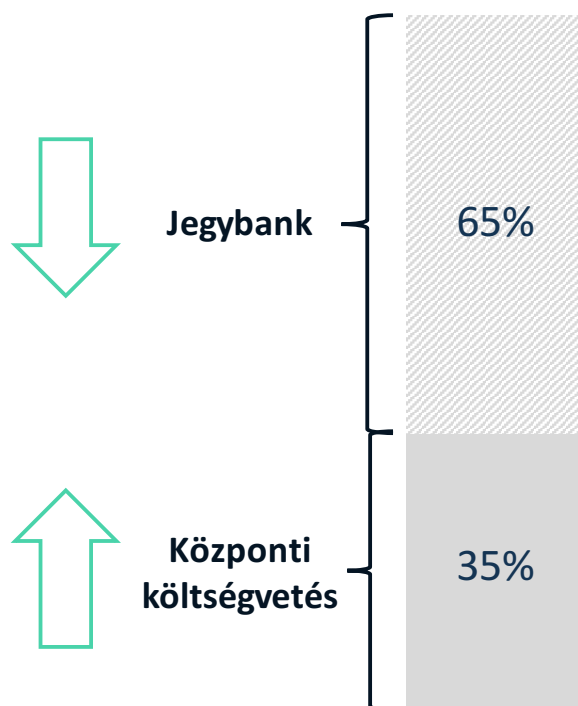
A likviditás bővülése miatt a bankszektor jegybankkal szembeni kitettsége megemelkedett

A bankszektor konszolidált állammal szembeni kitettségének **mintegy kétharmadát a jegybankkal szembeni követelések** teszik ki.

A bankrendszer állampapír keresletét növelné, ha a jegybanknál tartott **likviditását átcsoportosítaná (önfinanszírozási koncepció)**.

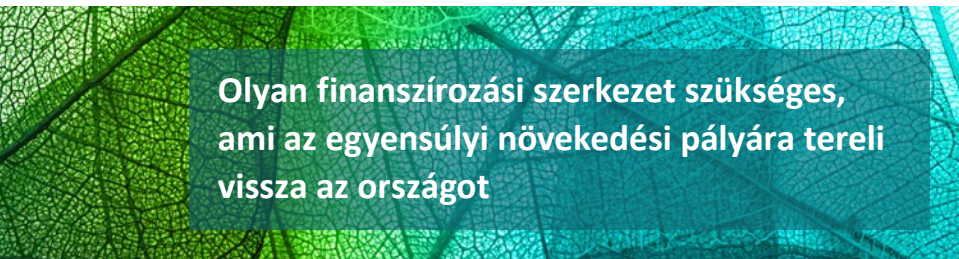
A bankok **szuverénnel szembeni kitettsége így nem változik**, de a hazai forint állampapír-kereslet növekedése lehetővé teszi, hogy a külső adósság csökkenjen.

A bankszektor konszolidált állammal szembeni kitettségének eloszlása

ALAPELVEK

Olyan finanszírozási szerkezet szükséges,
ami az egyensúlyi növekedési pályára tereli
vissza az országot

INTÉZMÉNYI BEFEKTETŐK

- Lakossági megtakarítások értéknövelő közvetítése
- Öngondoskodás elősegítése
- Szerepvállalás a fenntarthatóságban

LAKOSSÁG

- Készpénzállomány átcsatornázása más pénzügyi eszközökbe
- Megtakarítások ösztönzése

BANKOK

- Állampapír-állomány átlagos lejárat idejének hosszítása
- A banki kamatkockázat kezelésének elősegítése a pénzpiac fejlődésének támogatásával

OPTIMÁLIS ADÓSSÁGFINANSZÍROZÁSI STRUKTÚRA KIALAKÍTÁSA

13

JAVASLAT

Intézményi piac erősítése

1. **Nagy ellátórendszerek finanszírozásának megerősítése**
2. **Hosszú távú megtakarítások ösztönzése** adókedvezménnyel, normatív támogatással
3. Az intézményi kör számára kibocsátott **speciális állampapírok**
4. **Befektetési alapok hazai devizakötvény-piacra** történő belépésének támogatása
5. Zöld kötvény mellett, **„social” és „sustainability” államkötvény kibocsátása**

Lakossági megtakarítások állampapírpiacon terelése

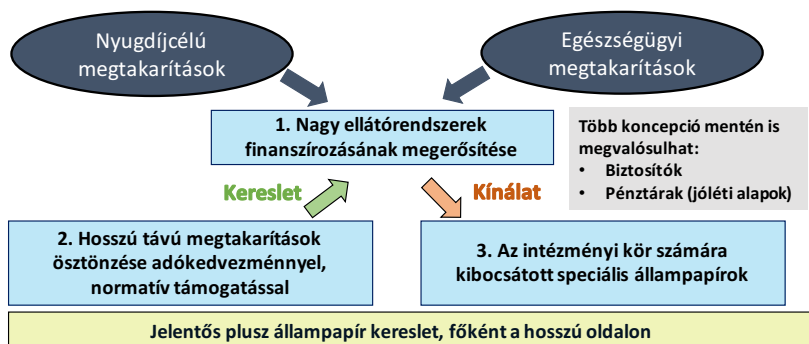
6. **A készpénz megtakarítási célú felhalmozásának visszaszorítása**
7. **Új lakossági állampapír stratégia:** mennyiségi mellett minőségi célok
8. Lakossági állampapírok **keresletének erősítése**
9. **Kincstár** szerepének erősítése: értékesítés növelése

Banki likviditás állampapírok irányába áramlása

10. **Felügyeleti szabályrendszer** áttekintése
11. **Inflációkövető kötvény** bevezetése
12. **Hosszabb futamidejű** (15-20 éves) változó kamatozású kötvény kibocsátása
13. Jegybanki stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslat

I. INTÉZMÉNYI PIAC ERŐSÍTÉSE

1–4. JAVASLAT

Várható hatások:

- a **belső megtakarítások növelése** mérsékli az inflációt
- **stabil, hosszú távú befektetői bázis** (külső sokkokra kevésbé reagál)
- **itthon maradó kamatjövedelem**

4. Befektetési alapok hazai devizakötvény-piacra történő belépésének támogatása

- A hazai befektetési alapok számára a magyar devizakötvények kedvező hozam-kockázati lehetőséget nyújtanak
- Az állam számára is kedvezőbb, hiszen ebben az esetben a hazai intézményi befektetők súlya emelkedik és csökken a külföldi részarány

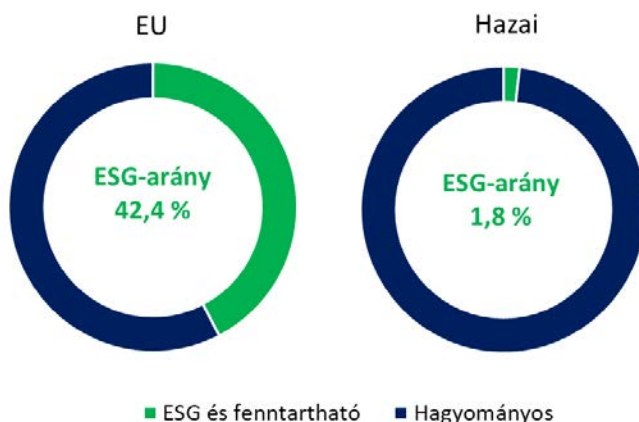
I. INTÉZMÉNYI PIAC – FENNTARTHATÓSÁGI SZEREPVÁLLALÁS

5. JAVASLAT

5. Zöld kötvény mellett, „social” és „sustainability” államkötvény kibocsátása

- A zöld kötvényekhez hasonlóan **speciális célok finanszírozására kibocsátott kötvények**
- **társadalmi célokat szolgálnak** (pl. tiszta ivóvíz ellátás, élelmiszer biztonság elősegítése, oktatáshoz-egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása).
- A zöld kötvénypiacnál is „fiatalabb”, **kevés a gyakorlati tapasztalat és sok elméleti kérdés** (milyen speciális társadalmi célok számolhatók el?)
- **Diverzifikálja az államadósság befektetői bázisát**
- ESG-alapon kezelt portfóliók létrehozatalának elősegítése
- Jelenleg 704 hazai befektetési alpból 21 db vesz figyelembe ESG szempontokat, és egyetlen ESG-alapon kezelt nyugdíjpénztári választható portfólió létezik

ESG és fenntartható befektetési alapok aránya nettó eszközérték szerint (2021 vége)

Forrás: MNB, Morningstar

II. LAKOSSÁGI FINANSZÍROZÁS

6–9. JAVASLAT

6. A készpénz megtakarítási célú felhalmozásának visszaszorítása

- Készpénzállomány: 8,2 ezer milliárd Ft (ebből megtakarítás ~5,7 ezer milliárd Ft)
- 5 százalékos infláció esetén 290 milliárd Ft veszteség reálértéken

LAKOSSÁGI ÁLLAMPAPÍRPIAC

7. Új lakossági állampapír stratégia: mennyiségi mellett minőségi célok

- Inflációvédett lakossági állampapír elérésének megkönnyítése
- Hosszabb, stabilabb lekötés
- Csereprogramok a lejárat koncentráció mérséklésére

8. Lakossági állampapírok keresletének erősítése

- Felvétel a cafeteria kedvező adózású körébe
- Bizonyos állami transzferek, juttatások állampapírban történő kifizetése
- Rendszeres megtakarítás támogatása

9. Kincstár szerepének erősítése: értékesítés növelése

- Egyszerűbb vagy automatikus számlanyitás a Start számla analógiájára
- Vidéki elérhetőség javítása (pl. kitelepülések, rugalmasabb nyitvatartás)
- Marketingeszközök erősítése (pl. közösségi média használata)

III. BANKOK – KERESLETI OLDAL

10. JAVASLAT

10. Felügyeleti szabályrendszer áttekintése:

Egyes előírások, mutatószámok eredeti céljuk mellett nem szándékolt, kedvezőtlen hatást fejthetnek ki a hazai szereplők állampapír keresletére. Amennyiben ezen mellékhatások jelentősek, úgy szükséges lehet ezen előírások módosítása, amennyiben mindez a szabályozás eredeti célját nem veszélyezteti.

III. BANKOK – KÍNÁLATI OLDAL

11–12. JAVASLAT

11. Inflációkövető kötvény bevezetése

- A piac további fejlődését jelentené
- **Eszköz-forrás menedzsment** szempontjából előnyös a költségvetés számára
- **Növeli a hitelességét**
- A termék árazása támpontot nyújt a **hosszútávú inflációs várakozásokat** illetően
- Tovább **diverzifikálja a termékpalettát**

12. Hosszabb futamidejű (15-20 éves) változó kamatozású kötvény kibocsátása

- A hosszú futamidejű kötvények súlyának emelkedése növeli az átlagos hátralévő futamidőt, így csökkentve a megújítási kockázatot
- A fix kötvények esetében azonban a kereslet ebben a szegmensben volatilis, mivel az **IRS piac gyenge likviditása** miatt kizorulnak egyes szereplők
- Ezen szereplők számára a **változó kötvények jelenthetnek alternatívát**

4. FENNTARTHATÓ FINANSZÍROZÁS

A pénzügyi közvetítés gyors
zöld és digitális átállása nélkül
nincs siker!

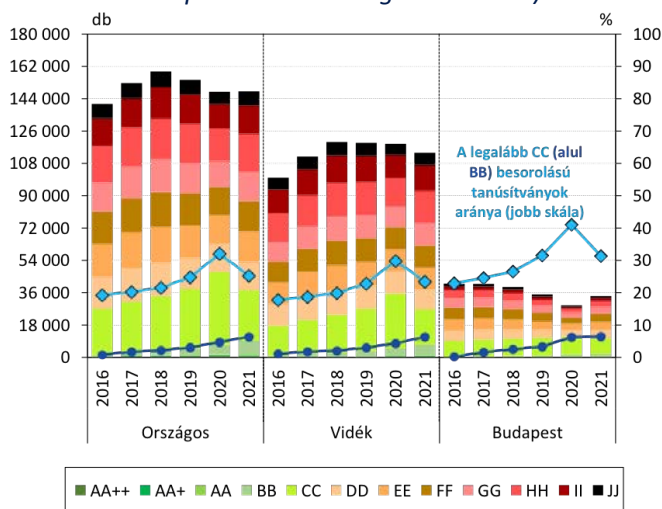
11
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

A lakóingatlan-állomány energiahatékony-sága alacsony

Magyarországon a végső energiafogyasztás harmadáért a lakóingatlanok felelnek. Az energiahatékony-ság javítása a fenntarthatósági célokat is figyelembevéve kiemelten fontos lenne!

A lakó- és szállásjellegű épületekre (használt és új) kiadott energetikai tanúsítványok száma kategóriák szerint, valamint Budapest és vidék megbontásában)

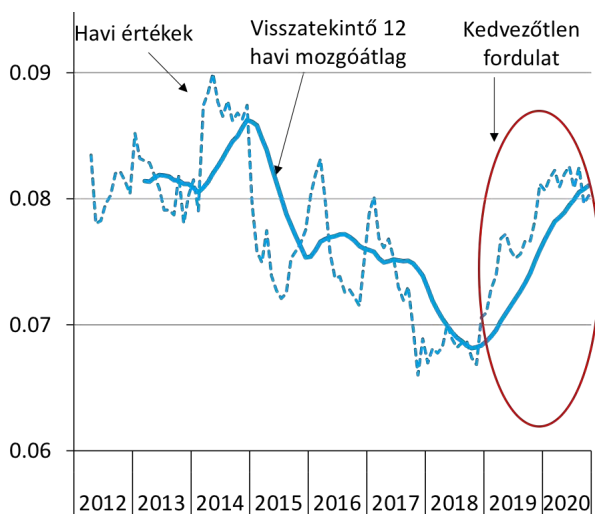

Megjegyzés: Többlakásos lakóingatlanok esetén minden lakásra külön energiatanúsítvány készül. Az adatok tartalmazzák az új építésű ingatlanok használatbavételi engedélye előtt kiadott tanúsítványokat, valamint a használt lakások adásvételekor kiadott tanúsítványokat is.

A bankrendszer karbonkitettsége emelkedett az elmúlt két évben

Részen az alacsony hitelpenetráció miatt a bankrendszer karbonkitettségének mértékét nagymértékben befolyásolja néhány nagyvállalat beruházási döntése. A kedvező tendencia megtört az elmúlt években, aminek visszaállítása elengedhetetlen a fenntartható finanszírozáshoz.

A Banki Karbonkockázati Index a bankrendszer klímakockázati kitettségét mutatja meg

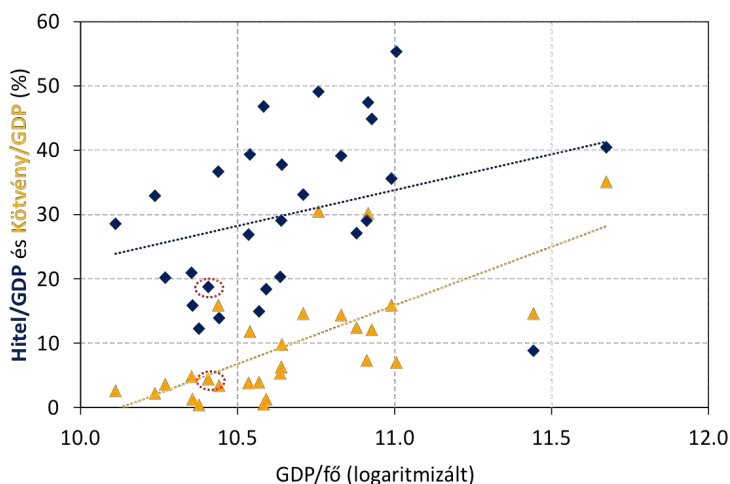
Megjegyzés: A BKI célja a hitelezési tevékenység klímaváltozásból adódó kockázatainak megragadása. Számítása: Az adós ágazati besorolásához tartozó fajlagos ÜHG-kibocsátásának tőketartozással súlyozott átlaga.

Forrás: MNB

A vállalati forrásbevonási lehetőségek nem eléggé diverzifikáltak

Kiegyensúlyozottabb finanszírozási szerkezet esetén a pénzügyi stabilitás növekszik. A tőkepiaci és kockázati tőke alapú forrásbevonás nem elég elterjedt megoldás ma Magyarországon.

A nem-pénzügyi vállalatok banki hitelállománya és kötvényállománya GDP-arányosan a GDP/fő függvényében nemzetközi összehasonlításban

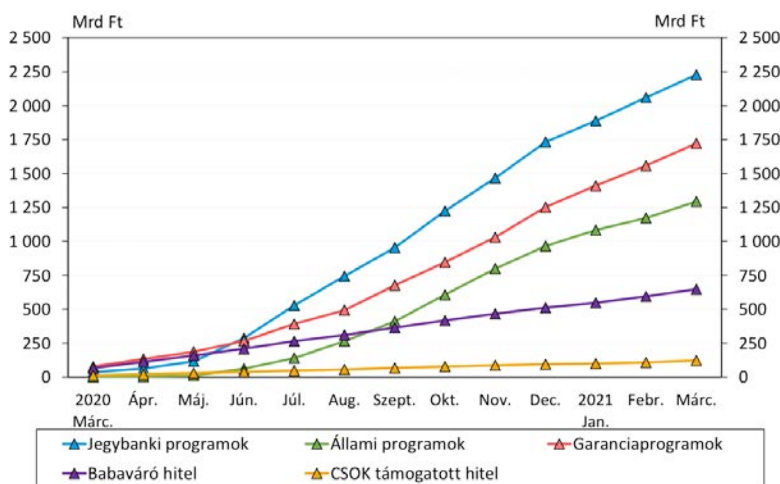
Megjegyzés: a Hitelállomány / GDP és Kötvényállomány / GDP 2021. III. negyedéves, a GDP/fő 2020-as adat.

Forrás: MNB, EKB, Eurostat

A lassú reakció növekedési áldozattal jár

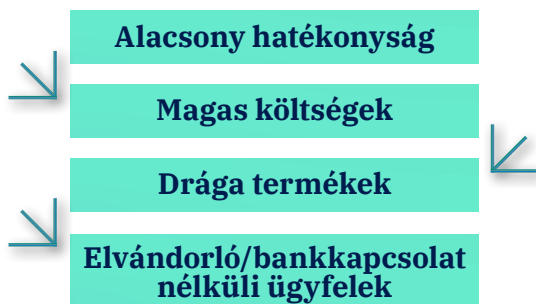
A világjárvány első negyedében a vállalati támogatott hitelprogramok alacsony fordulaton működtek. A későbbi szakaszban is legnagyobb támaszt a vállalati hitelezésnek a már korábban bejáratott „brand”, az NHP tudott nyújtani. Szükség van egy gyorsan reagálni képes, hatékony válság eszköztárra. Hitel- és garanciaprogramok normálidőben történő „bejáratásával” és válságidőszakban történő rugalmas bővítésével a hitelfelvevők gyorsan igénybe vehetnék a segítséget.

A jegybanki és állami hitelprogramok szerződéskötései járvány kitörését követően

Megjegyzés: Az állami programok közé az MFB, az EXIM programjai és a Széchenyi Kártya program szerződéskötései tartoznak bele

Magas költségszint és alacsony digitális fejlettség a hazai bankrendszerben

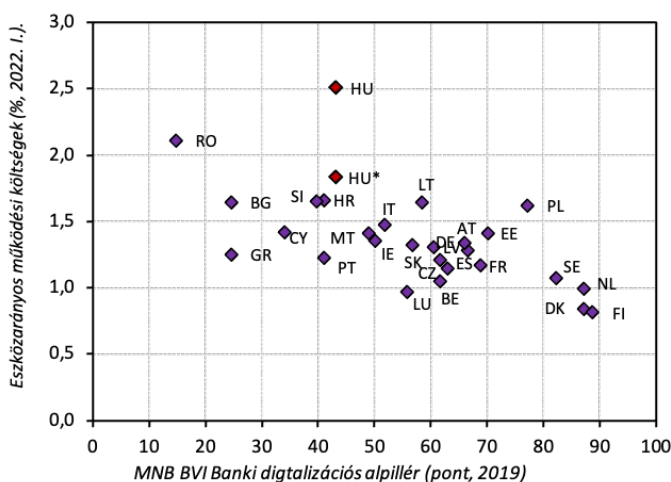

Hiányzik Magyarországon a jól működő csomagárazás (a számlacsomagok aránya 19 százalék, míg az EU-ban 80 százalék).

Európai összehasonlításban magasak a jelzáloghitel-kamatok.

A magasabb kamatkörnyezetben minden bázispont számít!

Az európai bankrendszerek eszközarányos működési költségei és digitális fejlettsége

Megjegyzés: HU* a külföldi leánybankok és a működési költségek közé sorolt bankadó és tranzakciós illeték nagysága nélküli értéket mutatja.

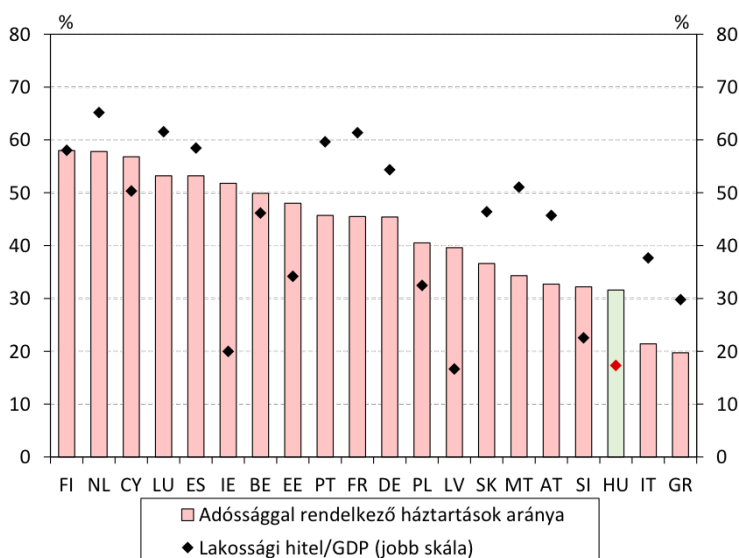
Forrás: MNB, Saját gyűjtés, Deloitte, ECB, Eurostat, WB.

Alacsony pénzügyi bevonódás, hitelaverzió

A hitelállomány növekedése nem járt együtt a hitelezett háztartások arányának emelkedésével 20 százalék alatti a hitel/GDP és a háztartások kevesebb, mint 40 százaléka rendelkezik hitellel.

Európai összehasonlításban a hazai háztartások forráshoz jutása kifejezetten alacsony szintű.

Hitelpenetráció európai összehasonlításban

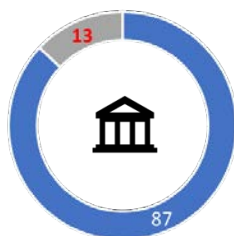

Megjegyzés: A lakossági hitel/GDP 2018-ra (Ciprus esetében 2017-re), míg az adóssággal rendelkező háztartások aránya 2014-re vonatkozik.

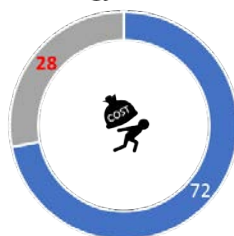
Forrás: EKB Household Financial and Consumption Survey, EKB.

A fogyasztók nem elég aktívak nem elég tudatosak, és nem vesznek elegendő részt a pénzügyi rendszerben

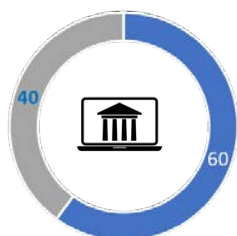
Bankszámlával **nem** rendelkezők aránya

Költségeket fő okként megjelölők

Online bankolási arány

Forrás| MNB, EUROSTAT, OECD

I. Hozzáférhetőség: Saját bankszámlával rendelkezők aránya 87%, közel 1 millió felnőttnek nincs számlája

II. Használat: 60% az online bankolási arány Magyarországon (EU: 70%; Észak Top5: 92%)

III. Költség és minőség: A bankszámlával nem rendelkezők 28%-a magas költségeket nevezi fő indokként.

CÉLKITŰZÉS

Gazdasági és környezeti értelemben is fenntartható finanszírozás

Helyzetértékelés

- Az éghajlatváltozás potenciális hatása a bankrendszerre jelentős
- A vállalati forráslehetőségek túl egyoldalúak
- Az üzleti ciklusokat felerősítő banki működés
- Technológiai óriások és új szereplők rendszerátalakítási kockázata

Célok

- A zöld finanszírozást támogató szabályozás és programok
- A pénzügyi piacok mélyítése a forrásszerkezet diverzifikálása mellett
- Az anticiklikus hitel- és garanciaprogram eszköztár naprakészen tartása
- Inkluzív, modern és digitalizált bankrendszer

ALAPELVEK

Követendő alapelvek egy fenntartható bankrendszer kialakításakor

1.

Stabil és hatékony bankrendszer

- Alacsony kamatfelárral működő, versengő bankrendszer

2.

Bankolás bárhonnán, bármikor!

- Pénzügyi mélyülés ösztönzése
- Költséghatékonyság

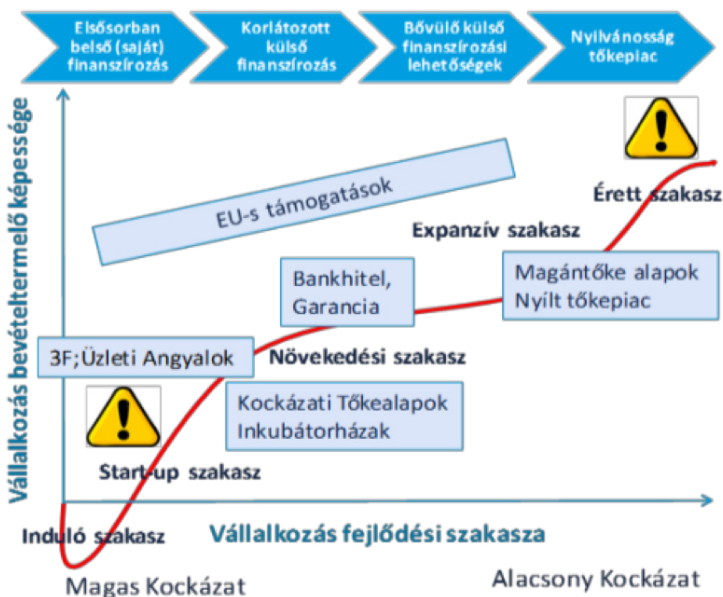
3.

Fenntartható bankrendszer, fenntartható finanszírozás

- Digitális átállás elősegítése
- Zöld átállás elősegítése

Diverzifikált és a vállalati életciklus valamennyi szakaszán elérhető finanszírozás

1. A vállalati forrásbevonásban kiegyensúlyozott saját tőke – állami támogatás – hitel – tőkepiac mix.
2. Célzott, mikro és kkv szegmens pénzügyi bevonódását segítő hitel és garanciaprogramok, üzleti angyal és kockázati tőke-befektetés ösztönzés.
3. Fenntarthatósági és digitalizációs szempontok érvényesülése a piaci és támogatott hitelprogramokban.

Célzott programok és pénzügyi bevonódás

1. **Tőkepiacok fejlesztése**
2. **Anticiklikus eszköztár finomhangolása**
3. **Bankolási szolgáltatások olcsóbbá tétele**
4. JTM és HFM szabályok differenciálása
5. Jegybanki zöld stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslat

Zöld pénzügyek

6. Piaci alapú **zöld hitelezés támogatása**
7. MFB **Zöldhiteles program EU-s forrásokból**
8. **Zöld hitelgarancia** programok
- 9-11. Jegybanki zöld stratégiával összekapcsolható, nem nyilvános javaslatok

Fenntartható finanszírozási javaslatok

1–8. JAVASLAT

1. Tőkepiacok fejlesztése

A tőzsdére lépés adminisztrációs költségeinek mérséklése, állami vállalatok, biztosítók és bankok bevezetése a tőzsdére. Kisbefektetői részvényprogramok támogatása.

2. Anticiklikus eszköztár finomhangolása

Válságok megfelelő és gyors kezelési lehetőségének megteremtése a válságidőszakban gyorsan igénybevezethető garancia- és hitelprogramok készenléttben tartásával. „Fordított” kezességvállalási eljárás kialakítása, garancia szervezet, vagy a KAVOSZ minősítésével.

3. Bankolási szolgáltatások olcsóbbá tétele

Tranzakciós illeték kivezetése, csomagalapon árazott számlacsomagok ösztönzése szabályozói eszközökkel.

4. JTM és HFM szabályok differenciálása

Zöld és társadalmi szempontok beépítése az adósságfék szabályokba.

6. Piaci alapú zöld hitelezés támogatása

A zöld szempontok erősítése a hitelezésben minősítések, standardok, javuló adatelérhetőség, marketing és tőkekedvezmények útján.

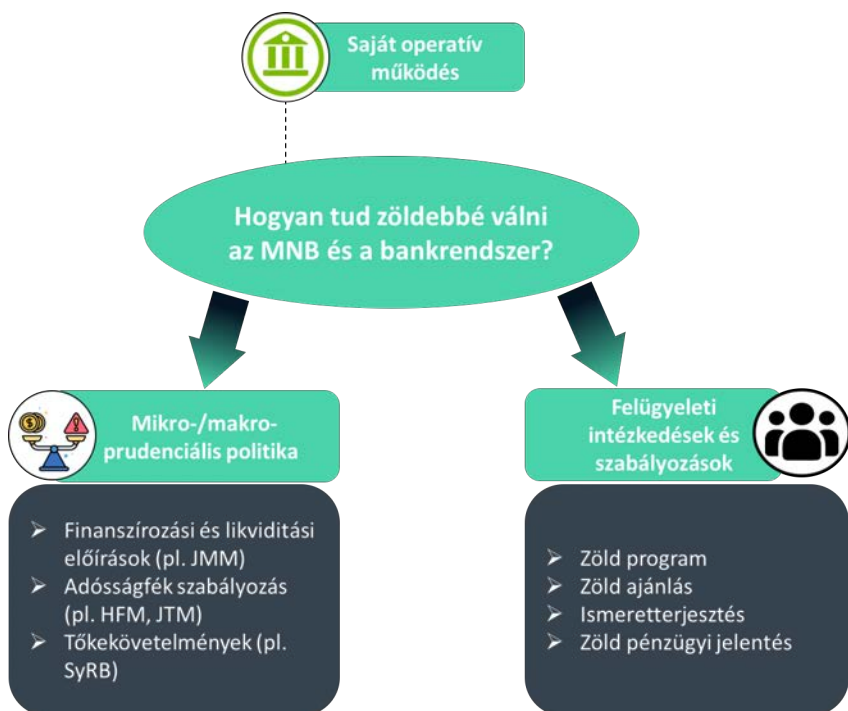
7. MFB Zöldhitel program EU-s forrásokból

A visszatérítendő EU-s RRF források egy részének MFB hitelprogramokon keresztül felhasználása kereskedelmi banki közvetítéssel

8. Zöld hitelgarancia programok

Vállalatok zöld technológiaváltását, fenntartható üzleti modellek alkalmazását, vállalati és lakossági energiahatékonysági beruházások finanszírozhatóságát javító eszközök gazdasági ciklustól függetlenül

Az MNB több feladatkörében is elősegítheti a környezeti fenntarthatósági célok elérését

A piaci alapú zöld finanszírozási megoldások elterjedését is támogatni szükséges

A Minősített Fogasztóbarát Lakáshitel zöld célokkal való bővítése hozzájárulhat több zöld hitel folyósításához és az épületállomány energetikai hatékonyságának növeléséhez.

- Új lakás vásárlása vagy építése (max. 80 kWh/m²/év és min. BB)

- Használt lakóépület felújítása

- Használt lakóépület vásárlása és felújítása

- Bármilyen minősítésű lakóépületen végzett korszerűsítés*

Az Energhatékony MFL hitelek esetében a hitelező eltekint a folyósítási díj felszámításától és egyszeri alkalommal átvállalja Hiteles Energetikai Tanúsítvány költségét az adóstól.

A zöld hitelcél teljesülése esetén a hitelező az induló kamatból zöld kamatkedvezményt is biztosíthat.

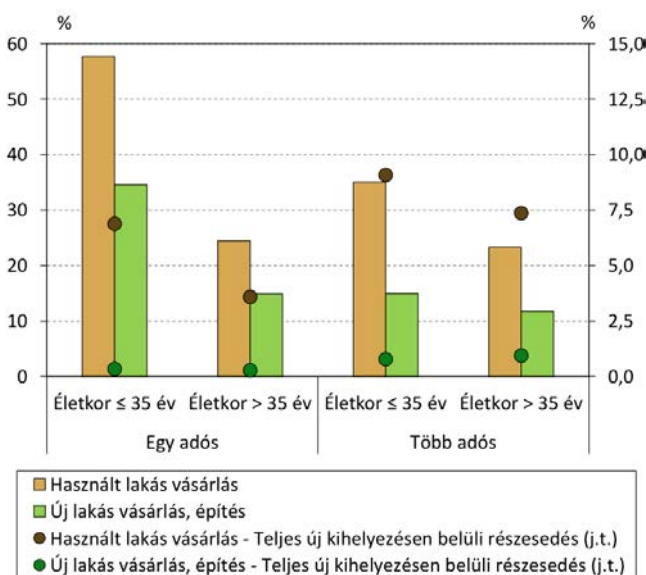
* Korszerűsítés: az MNB lakáscélú Zöld Tőkekövetelmény-kedvezmény Program feltételrendszere szerinti korszerűsítési intézkedések közül egy vagy több végrehajtása.

A fiatal elsőlakás-vásárlók otthonteremtéséhez elérhető finanszírozási megoldásokra van szükség

- Saját használatú, lakhatási célú ingatlanvásárlás
- A fiatalok jövedelme jellemzően nagyobb mértékben emelkedik
- A hitelképesség fenntartásáért nagyobb fizetési hajlandóság
- A zöld ingatlanok értékállóbbak, és kisebbek a fenntartási költségek

A fiatal elsőlakás-vásárlók és a zöld ingatlanok kisebb kockázata teret engedhet a hitelfedezeti mutató (HFM) limit célzott emelésének, amennyiben a lakáspiaci folyamatok erre lehetőséget adnak.

Az alacsony önerővel felvett hitelek aránya különböző ügyfélszegmenseken belül (2021)

Megjegyzés: Alacsony önerővel felvett hitelként a 70 százalékot meghaladó HFM-mel nyújtott hiteleket tekintettük. Az első lakásvásárlók jellemzően a fiatalabb korosztályokból kerülnek ki, ezért a 35 év alatti életkorral közelítettük ezt a szegmenst.

Forrás: MNB.

5. TECHNOLÓGIA ÉS TERMELÉKENYSÉG- JAVÍTÓ INTÉZKEDÉSEK

Át kell állnunk az intenzív
növekedési modellre –
Magyar modell 2.0

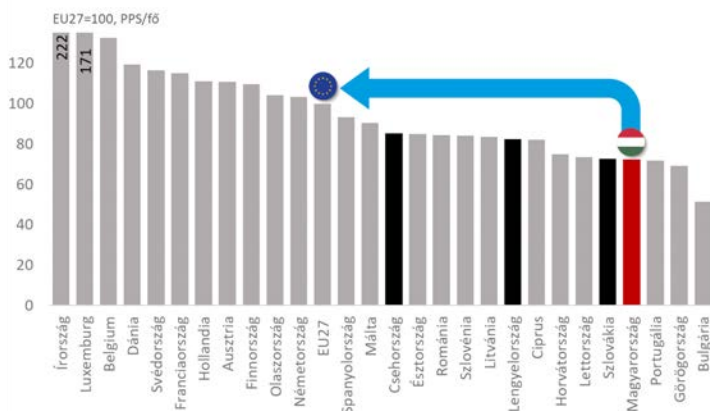
15
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

A hazai munkatermelékenység a 4. legalacsonyabb az Európai unióban
CÉL: A hazai munkatermelékenység érje el az EU átlagot 2030-ra

A hazai termelékenységben nagy, felszabadítható növekedési tartalékok vannak. Az elmúlt évtizedben a növekedést kínálati oldalról a foglalkoztatás bővülése támogatta. Ez az (extenzív) növekedési struktúra azonban kimerülőben van, mivel a bevonható munkaerő egyre inkább korlátjává válik a vállalkozások bővülésének. Ilyen körülmények között felértékelődik a termelékenység növekedése, ahol a rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb felhasználása tovább tudja növelni a gazdasági teljesítményt. Mivel hazánkban a gazdaság termelékenysége a 4. legalacsonyabb az EU-ban, ezért megfelelő, célzott politikákkal jelentős növekedési tartalékokat lehet felszabadítani a felzárkózás további támogatásához.

Munkatermelékenység szintje a visegrádi országokban és az Európai Unióban (2021)

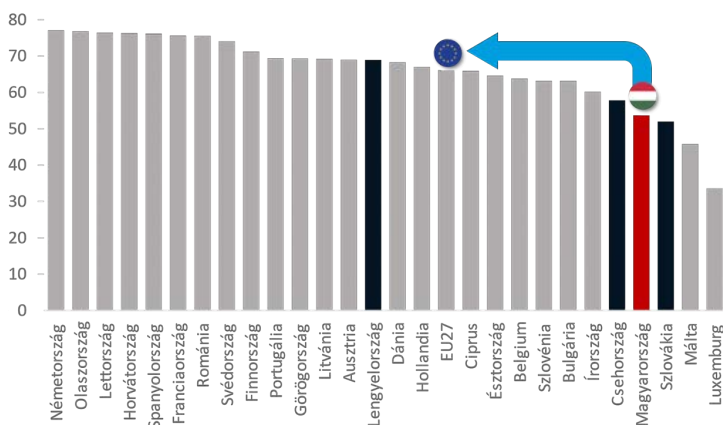

Megjegyzés: Egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték vásárlóerő-paritáson mérve

**A hazai hozzáadottérték-aránya az exporton belül
Magyarországon a 4. legalacsonyabb az EU-ban
CÉL: Az intenzív növekedési pályán az export hazai
hozzáadott-érték növelése 70 százalékra**

Az alacsony termelékenység részben gazdaságszerkezeti okokkal magyarázható. Innovációra és megújulásra épülő vállalkezoi ökoszisztéma képes növelni a hazai hozzáadott-értéket a kivitelben, ami jelentős termelékenységi tartalék. A magyar kivitel hozzáadott-értéke rendkívül alacsony. Ennek az az oka, hogy a külföldi működőtőke beruházások jellemzően a termelési tevékenységet hozták el Magyarországra, míg a magasabb hozzáadott-érték tartalommal bíró, kutatás-fejlesztés innovációs, valamint piaccal, szervizzel, után követessel kapcsolatos tevékenységek a nyugati országokban maradtak. Ennek a gazdaságszerkezeti jellemzőnek a következménye, hogy Magyarországon a 4. legalacsonyabb a hazai hozzáadottérték-tartalom az exportban. Fontos feladatunk, hogy feljebb lépjünk a termelési láncon, amit innovációra és megújulásra alapuló vállalkezoi ökoszisztéma kiépítésével lehet elérni. Ezzel biztosítható, hogy 2030-ig elérjük az EU-s átlagot, azaz a 70 százalékot a kivitel hazai hozzáadott-értékében.

*A belföldi hozzáadottérték-tartalom aránya
az exportban (2018)*

Forrás: OECD-TiVA alapján MNB

ALAPELVEK

Az intézkedéseknek hatékonyak kell lennie, és a megfelelő vállalat típust kell céloznia a legnagyobb hatásért

1. Az olcsó munkaerő, energia és alacsony kamatok korszakának vége, ennek tudatában a hatékony és termelékeny működés kell, hogy a középpontba kerüljön.
2. A hazai tulajdonú vállalatok **mozgásterének bővítése, függőségeinek csökkentése.**
3. **Célzott programokat kell alkotni,** hogy a legnagyobb hatást érjük el.
4. A szűkös erőforrások miatt kiemelt jelentőségű, hogy a **multiplikatív hatásokat maximálisan ki kell használni,** ehhez pedig.
5. **Vertikális rendszereket** kell kialakítani (élelmiszeripar, egészségipar).

Kiemelt vállalat-típusok

1. Hazai vállalkozási, startup ökoszisztéma
2. A már a globális értékláncokba integrálódott vállalatok
3. A belső piac minőségi ellátását biztosító vállalatok
4. Nemzeti bajnokok

Kitörési pontok a magas hazai hozzáadottérték-tartalom eléréséhez

Elmozdulás a
diverzifikált szolgáltatások
irányába

A kkv-k külpiacra lépésének
előmozdítása

Immateriális javakba
történő befektetések ösztönzése

Sikeres tőkebefektetések

Beáramló tőke integrálása
a belföldi termelési hálózatokba

Alacsonyabb **köztes**
importfelhasználás

Hazai tulajdonú exportáló
vállalatok tevékenységének
támogatása

Hazai vállalati és startup ökoszisztéma fejlesztése

1. Kiemelt helyen lévő, ikonikus épület, mint startup **innovációs központ**
2. **Egyetemi vállalkozói státusz** létrehozása
3. Az **egyetemi inkubátorházak kockázatitőke-befektetőként** való megjelenése
4. Kiépült **állami kutatási kapacitásokhoz** való **vállalati hozzáférés** biztosítása
5. **Erőforrás és Kompetencia Térkép Platform** (EKTP.gov.hu)

A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése

6. **Vertikális fejlesztés** a mezőgazdaságban/élelmiszeriparban
7. **Öntözési/hűtési/tároló** kapacitások fejlesztése
8. A **támogatáspolitik**a újragondolása a hazai hozzáadott-érték növelésének céljából
9. **Bértámogatás** a kkv-k számára a magasan képzett munkavállalók esetén
10. **Innovatív közbeszerzési eljárás**
11. Támogatási **multiplikátorok** bekapcsolása
12. **IT** szektorbeli **FDI vonzása**

Magas hozzáadott-értékű termékek, szolgáltatások iránti kereslet növelése

13. A minőségi fogyasztási kereslet támogatása a **Hunique védjegy** bevezetésével
14. Az előző évben bevezetett Hunique termékek **nemzetközi vásárokon** való bemutatása

Nemzeti bajnokok

15. A **nemzeti bajnokok** állnak a **kifektetési stratégia középpontjában**

Hazai vállalati és startup ökoszisztéma fejlesztése

1–5. JAVASLAT

- 1. Kiemelt helyen lévő, ikonikus épület, mint startup innovációs központ:** lengyelországi (Startuphub) és francia (Station F) példák mutatják, hogy a startup-ökoszisztéma kiépítésében és fenntartásában nagy szerepe van.
- 2. Egyetemi vállalkozói státusz létrehozása:** a státusz biztosítja az adó- és járulékmentességet, valamint hozzáférést az egyetemi laboratóriumok, kutatóközpontok kedvezményes bérletére, erőforrásainak felhasználására.
- 3. Az egyetemi inkubátorházak kockázatitőke-befektetőként való megjelenése:** az egyetemi vállalkozásoknak sokszor a kezdeti szakaszban lévő tőkehiány képezi a korlátját. A kockázatitőke befektetés mellett, hogy forrást biztosít a vállalkozásoknak támogatja a kialakuló cégek, vállalatok menedzsmentjét és később értékesítését.
- 4. Kiépült állami kutatási kapacitásokhoz való vállalati hozzáférés biztosítása:** az elmúlt évtizedben számos nagyvolumenű EU-s beruházás jelentős K+F kapacitást hozott létre Magyarországon. Ezeknek a kapacitásoknak azonban a kihasználtsága jelenleg alacsony, ezért biztosítani kellene a vállalatok számára hozzáférést.
- 5. Erőforrás és Kompetencia Térkép Platform (EKTP.gov.hu):** az egyes vállalatok és egyéb gazdasági/társadalmi szereplők (akár egyetemek, kutatóintézetek, kórházak) által, önkéntesen rendelkezésre bocsátott adatok, a vállalatok átmeneti vagy tartós, belső kapacitáshiányának vagy többletének összepárosítása egy vagy több másik szereplő ellentétes irányú igényével. Az EKTP-ben való részvétel önkéntes, kölcsönös előnyök reményében történik az egymást megtaláló partnerek közös megállapodása alapján.

A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése

6–9. JAVASLAT

6. Vertikális fejlesztés a mezőgazdaságban/élelmiszeriparban:

a mezőgazdasági termékeket feldolgozó kapacitások bővítése, élelmiszeripar fejlesztése a helyi nyersanyagok felhasználásához. Jó példák vannak a tejágazatban, ahol jelenleg a kapacitások bővítése van folyamatban olyan feldolgozott terméke előállításához, ami javítja a hazai vállalatok versenyhelyzetét, jövedelmezőségét.

7. Öntözési/hűtési/tároló kapacitások fejlesztése: a mezőgazdasági termésátlagok kiegyenlítéséhez nagyban hozzájárul az öntözési kapacitás fokozása. A termelők tárolási kapacitásainak növelése kevésbé teszi kiszolgáltatottá az ágazat szereplőit a felvásárlóknak, feldolgozóknak.

8. Beszállítói láncok fejlesztésének újragondolása a hazai hozzáadott-érték növelésének céljából: a beszállítók támogatásának a feltételei a jobb alkupozícióhoz vezető üzleti terv. A beszállítási láncban sokszor alárendelt szereplők a hazai beszállítók, így fejlesztésük során keletkezett többletjövedelemből a nagyvállalatok részesülnek elsősorban. A támogatások elszivárgásának megakadályozásához vagy az új piacra való belépésre (új integrátoroknak beszállításra), vagy egyedi, nehezen untánozható készségek, termékek, szolgáltatások kialakítására van szükség.

9. Bértámogatás a kkv-k számára a magasan képzett munkavállalók esetén. Az állam a bérek egy részét átvállalhatja a kkv szektorban, amennyiben tudományos fokozattal rendelkező, kreatív (PhD, DLA), vagy a digitális technológiákkal összefüggő tudással rendelkező (informatikusok) munkavállalókkal bővíti a létszámát.

A globális értékláncokba integrálódott ágazatok, vállalatok fejlesztése

10–12. JAVASLAT

- 10. Innovatív közbeszerzési eljárás:** az állam/önkormányzat által meghirdetett, társadalmi problémákra megoldást nyújtó termékek, szolgáltatások kidolgozása, a prototípus előállítás. A győztes pályázatok összekapcsolása a kockázati tőkével. Ilyen projekt lehet a földgáz kiváltást elősegítő technológiák fejlesztésére a műtrágya gyártásban és a műanyag iparban; gyorsan telepíthető közszolgáltatási infrastruktúrák fejlesztésére (pl. modul rendszerű mobilkórház vagy gyorsan telepíthető helyi igényeket kiszolgáló biomassa erőmű).
- 11. Támogatási multiplikátorok bekapcsolása:** az állami és az EU-s forrásokhoz csak abban az esetben lehet hozzájutni, ha a projektet bankhitel és önerő is támogatja.
- 12. IT szektorbeli FDI vonzása:** a feldolgozóipari FDI vonzása helyett a fókusz áthelyezése az IT szektor globális nagyvállalatai regionális fejlesztő központjainak a vonzására.

Egyedi, magas hozzáadott-értékű termékek, szolgáltatások iránti kereslet növelése

13–14. JAVASLAT

13. **A minőségi fogyasztási kereslet támogatása a Hunique védjegy bevezetésével.** A kiváló minőségű, egyedi, innovatív hazai fogyasztási javak minősítése, illetve ezeknek a termékeknek a médiában való bemutatása, pozicionálása hozzájárulhat a fogyasztás minőségi termékek, szolgáltatások irányába történő elmozdulásához.
14. **Az előző évben bevezetett Hunique termékek nemzetközi vásáron való bemutatása,** különös tekintettel a régiós, balkáni, illetve gyors növekedéssel rendelkező ázsiai piacokra.

Nemzeti bajnokok

15. JAVASLAT

15. **A nemzeti bajnokok állnak a kifektetési stratégia középpontjában.** A tőkeerős hazai vállalatok képesek a nemzetközi versenyben is megállni a helyüket, emellett a kifektetéssel enyhíthető a hazai munkaerőpiac szűkösségének a problémája

6. TELJES FOGLALKOZTATÁS FENNTARTÁSA ÉS A TERMELÉKENYSÉG NÖVELÉSE

Teljes foglalkoztatás megőrzése
+ képzettség javítása
+ technológiai fejlesztések
= termelékenységi ugrás

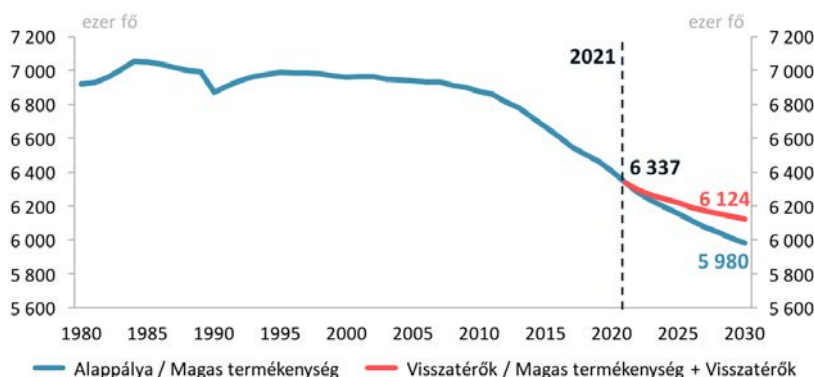
15
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

**A kedvezőtlen demográfia folyamatok
effektív korlátot jelentenek a munkaerőpiac
számára**

Az európai országokhoz hasonlóan Magyarországon is csökken és idősödik a népesség, ami a munkaerőpiacot is negatívan érinti. A munkaképes korúak létszáma közel 540 ezerrel csökkent 2010 óta, és további 360 ezer fővel csökkenhet 2030-ig. A munkaerőpiacon jelenleg közel teljes foglalkoztatás van, a foglalkoztatottak száma a rendszerváltás idején volt utoljára ilyen magas.

A 15-64 évesek létszámának várható alakulása 2030-ig

Megjegyzés: Alappálya: a külső migráció egyenlege 0, Visszatérők pálya: a külső migráció egyenlege 20 ezer fő évente.

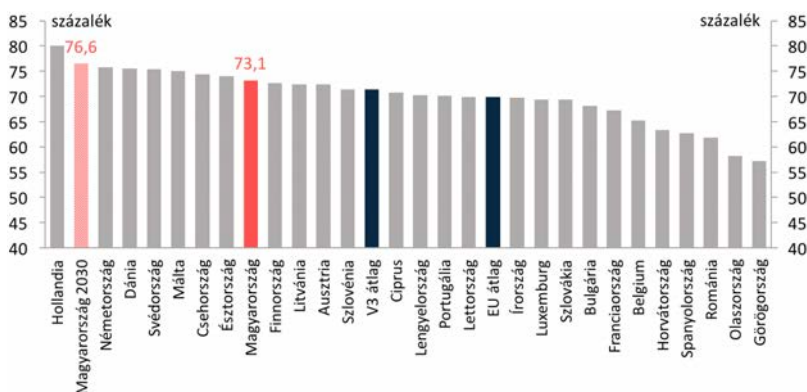
CÉLKITŰZÉS

A teljes foglalkoztatás fenntartása a munkaképes korú népesség csökkenése mellett

A teljes foglalkoztatás fenntartásához nélkülözhetetlen a kedvezőtlen demográfiai folyamatok ellensúlyozása és a munkapiaci tartalékok teljes kiaknázása.

A jelenlegi foglalkoztatotti létszám 77 százalékos foglalkoztatási rátával lenne egyenértékű 2030-ban.

A 15-64 évesek foglalkoztatási rátája az EU-ban 2021-ben

Forrás: Eurostat, MNB-számítás

ALAPELVEK

A teljes foglalkoztatáshoz nélkülözhetetlen a munkaerő-tartalékok aktivizálása, a termelékenység és a rugalmasság növelése

Aki képes rá, legyen lehetősége dolgozni

Mindenki a számára elérhető legmagasabb termelékenységű munkahelyen dolgozzon

Bér és termelékenység kéz a kézben növekedjen

A hazai munkaerő-tartalékok kiaknázása

1. A **nyugdíjkorhatáron** túli munkavállalás után járó a nyugdíjbó-
nus emelése
2. A **nyugdíjkorhatár** várható élettartamhoz kapcsolása
3. A **nyugdíjszámítás** módjának felülvizsgálata
4. A **MAT kiterjesztése** a munkavállalói adóterhekre
5. Az **alacsony képzettségűek** adóterhelésének csökkentése
6. A **közfoglalkoztatottak** bérének átvállalása piaci foglalkoztatás
esetén

Külföldi és a külföldön dolgozó magyar munkaerő vonzása

7. A **célzott bevándorlás** ösztönzése
8. A **digitális nomádok** vonzása
9. A **külföldön élő magyarok** hazavonzása

A munkaerőpiac rugalmasságának és digitalizáltságának növelése

10. A **táv munka** ösztönzése
11. **Robotizáció, automatizálás támogatása** a vállalatok számára

Az élethosszig tartó tanulás ösztönzése

12. Államilag támogatott **felnőttképzési programok** bővítése
13. Felnőttképzési rendszer bővítése elsősorban **digitális képzé-
sekkel**
14. Kötelező vállalati **továbbképzési minimum** bevezetése
15. **Külföldi diákok** Magyarországon tartása

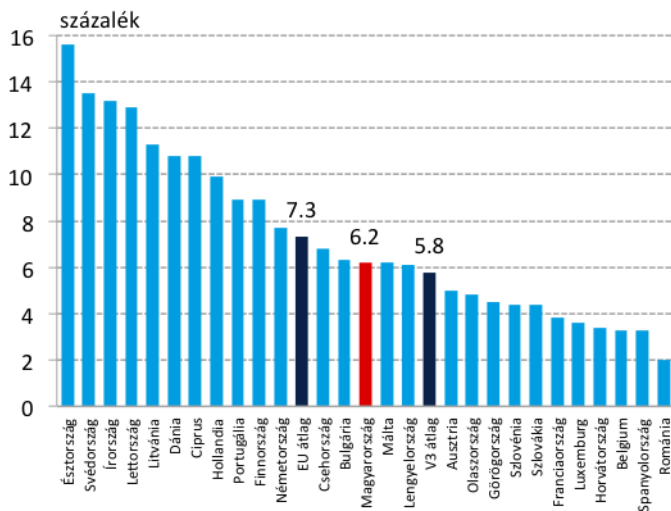
Az idősebbek foglalkoztatásának növelése az öregségi nyugdíjkorhatáron túli munkavállalás után járó évi 6 százalékos nyugdíjbónusz emelésével

1. JAVASLAT

Hazánkban **alacsony a korhatár betöltése után, a nyugdíj igénylése nélkül tovább dolgozó nyugdíjasok száma**, aminek egyik oka a nem megfelelő ösztönzőrendszer.

Az idősebb korosztályok foglalkoztatásának növelése érdekében javasoljuk, hogy **emelkedjen a korhatáron túli munkavállalás után járó évi 6 százalékos nyugdíjbónusz**.

A 65 év feletti foglalkoztatási rátája az EU-ban (2022 Q1)

Forrás: Eurostat

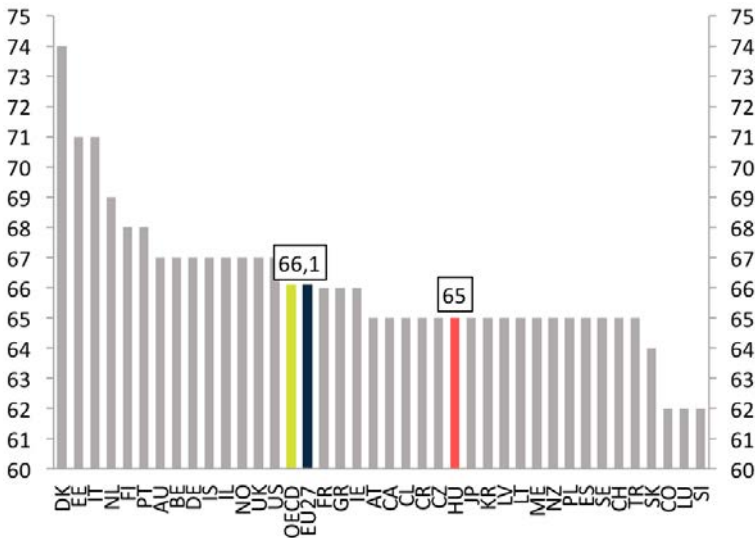
A nyugdíjkorhatár várható élettartamhoz kapcsolása

2. JAVASLAT

Az uniós országok több mint fele vezetett már be **automatikus mechanizmusokat** a nyugdíjrendszer fenntarthatósága érdekében.

Több **nemzetközi példa** is van arra, hogy a nyugdíjkorhatár a jövőben a várható élettartam emelkedéséhez fog kapcsolódni. Így a népesség-előrejelzések alapján várható élettartam-emelkedés nem rontja a nyugdíjrendszer fenntarthatóságát.

Az öregségi nyugdíjkorhatár várható jövőbeni alakulása az OECD országokban

Megjegyzés: A jövőbeli nyugdíjkorhatár a 2020-ban 22 éves korban a munkapiacra belépő egyénekre vonatkozik. Azon országok esetén, amelyek a korhatár megállapítása során nemi differenciát alkalmaznak, a férfiakra vonatkozó adat szerepel.

Forrás: OECD, MNB-számítás

A nyugdíjszámítás módjának felülvizsgálata

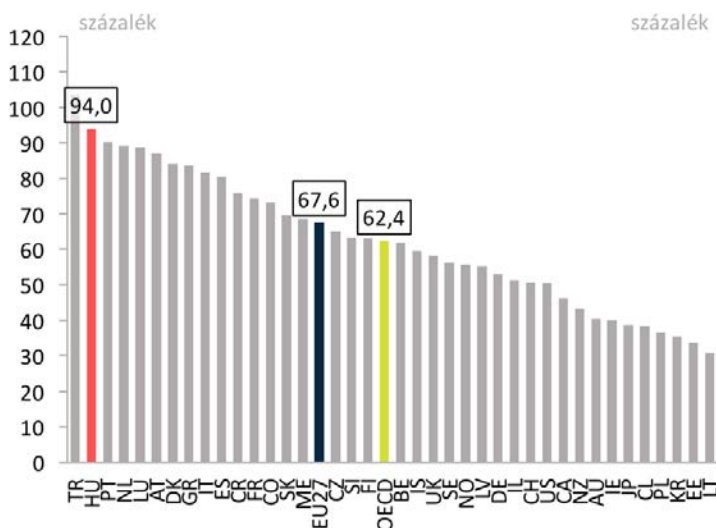
3. JAVASLAT

Az utolsó évek béremelkedésétől nagyon erősen függ Magyarországon az induló nyugdíj.

A valorizáció felülvizsgálatával az induló nyugdíj szintjét kiszámíthatóbbá lehet tenni.

Az ellátások nettó helyettesítési rátája hosszú távon elérheti a 94 százalékot, ami jelentős mértékben a korhatár betöltése utáni munkavállalás ellen ösztönöz.

A nettó helyettesítési ráta az OECD országok állami nyugdíjrendszereiben

Megjegyzés: A nyugdíjazást megelőző egyéni kereset százalékában. Az OECD által működtetett nyugdíjmodell alapján készült hosszútávú becslés.

Forrás: OECD, MNB-számítás

A munkahelyvédelmi akcióterv kiterjesztése a munkavállalói adóterhekre a sérülékenyebb csoportokban

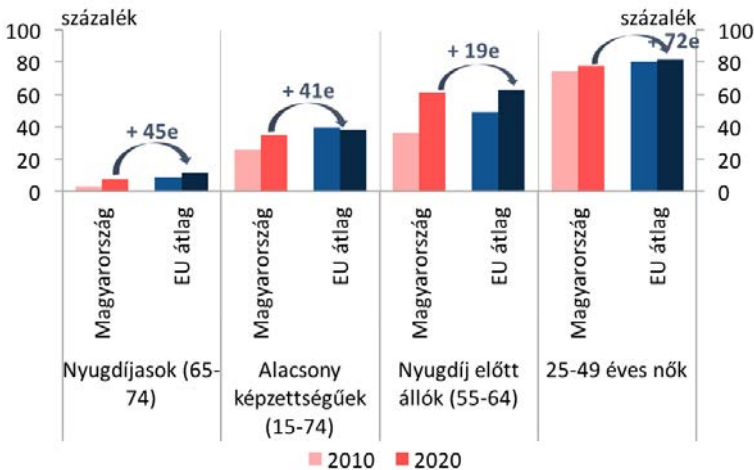
4. JAVASLAT

A **legalább 4 gyermekes anyák** 2020 óta mentesülnek az szja megfizetése alól, a **fiatalok** jövedelme pedig 2022-től vált szja-mentessé az átlagbér mértékéig.

Az elmúlt években **jelentősen csökkentek a munkáltatói adóterhek** (szociális hozzájárulási adó csökkentése, szakképzési hozzájárulás eltörlése, MAT célzott csoportjai), **a munkavállalói terhek azonban** – a fiatalokon és a 4 gyermekes nőkn kívül – **nem változtak**.

A 25 éven aluliak mellett a **többi sérülékenyebb csoport esetében is célszerű lenne a munkavállalói terheket** (személyi jövedelemadó, társadalombiztosítási járulék) célzottan **csökkenteni** az aktivitásuk növelése érdekében.

Az aktivitási ráta a sérülékenyebb társadalmi csoportokban

Megjegyzés: A kék számok az EU átlagához szükséges többletaktivitást jelölik 2020-ban. Az egyes kategóriák között van átfedés.

Forrás: Eurostat

Az alacsony képzettségűek adóterhelésének csökkentése a szociális hozzájárulási adó csökkentésével

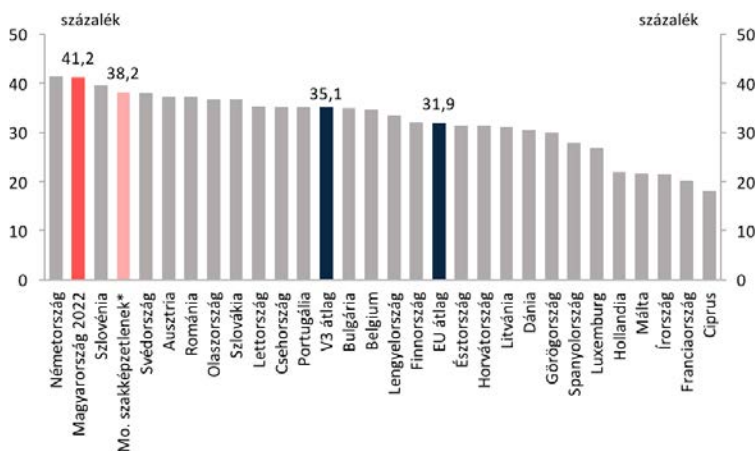
5. JAVASLAT

Az átlagbér 50%-át keresők **adóterhelése hazánkban az egyik legmagasabb** az Európai Unióban.

Az elmúlt évek munkáltatói adócsökkentései ellenére is **az alacsonyabb bért kereső, többségében alacsony képzettségűek adóterhelése hazánkban az egyik legmagasabb az EU-ban**. Jelenleg a **MAT keretében** a szakképzettséget nem igénylő és mezőgazdasági foglalkoztatottak után a munkáltatók **50%-os szochó-kedvezményben** részesülnek.

Javasoljuk, hogy a legfeljebb alapfokú végzettségűek foglalkoztatásának növelése érdekében a **munkáltatók** foglalkoztatásuk esetén **részesüljenek a jelenleginél nagyobb szochó-kedvezményben**. Emellett célszerű lenne az **érintett munkavállalók körének bővítése is**.

Az átlagbér 50%-át kereső egyedülállók és a magyar szakképzetlenek adóterhelése az EU-ban 2021-ben

*Megjegyzés: *2022-es adókkal, 2021-es átlagbérrel számolva.*

Forrás: Európai Bizottság, MNB-számítás

A közfoglalkoztatottak bérének 6 hónapos átvállalása piaci foglalkoztatás esetén

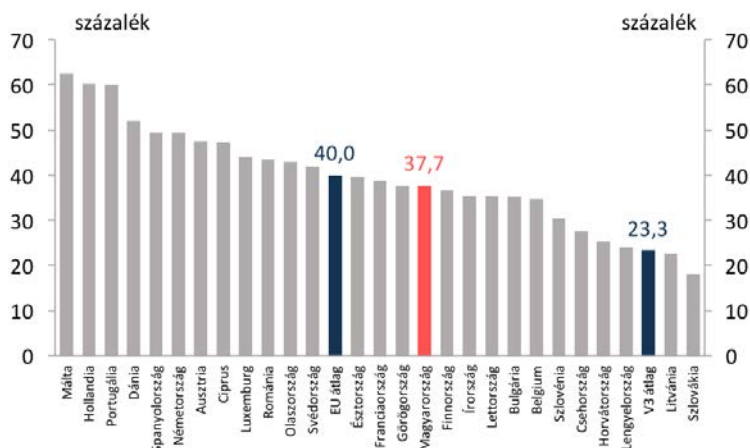
6. JAVASLAT

Hazánkban a **legfeljebb alapfokú végzettségűek** (köztük a közfoglalkoztatottak többsége) **foglalkoztatása elmarad az uniós átlagtól** és a hazai teljes foglalkoztatási rátától.

Az alacsony végzettségűek átlagnál alacsonyabb foglalkoztatása **alacsonyabb termelékenységgel is párosul**. A közmunkások elsődleges piaci foglalkoztatásának támogatása hozzájárulna a termelékenység növekedéséhez.

Javasoljuk, hogy **az állam vállalja át 6 hónapra a versenyszférában elhelyezkedő közfoglalkoztatottak bérének kifizetését** a közfoglalkoztatotti bér mértékében (a program így nem járna költségvetési többletkiadással). Emellett célszerű lenne a program kiegészítése **mentori és képzési támogatással**, ami segítené a közfoglalkoztatottak piaci továbbfoglalkoztatását.

A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők foglalkoztatási rátája 2020-ban (15-64 évesek)

Forrás: Eurostat

A célzott bevándorlás ösztönzése a lakhatás támogatásával, az adminisztráció egyszerűsítésével és a külföldi toborzás támogatásával

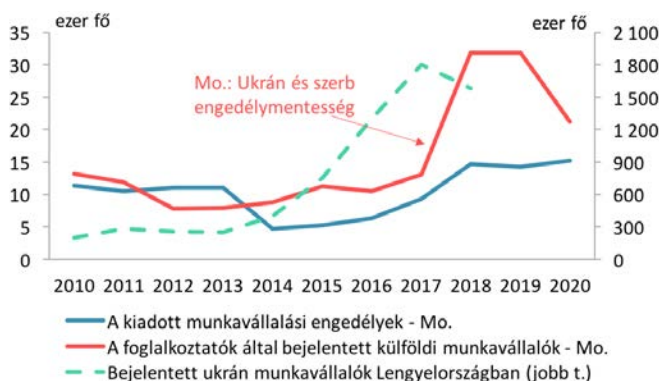
7. JAVASLAT

Az elmúlt években **nőtt a külföldi munkavállalók száma hazánkban**, elsősorban az engedélymentes foglalkoztatás (ukrán, szerb) bővülése miatt.

Az EGT állampolgárok mellett 2017-től a hiányszakmákban elhelyezkedő **ukránok és szerbek dolgozhatnak engedélymentesen**, 2021 júliusától pedig **további 9 nem szomszédos 3. ország állampolgárai**, ha munkaerő-kölcsönző cégen keresztül érkeznek. Az egyéb 3. országbeliek esetében **60 nap az engedélyezési eljárás**.

A harmadik országbeliek foglalkoztatását növelné a külföldieket foglalkoztató vállalatoknak nyújtott állami **támogatás munkásszállók építésére vagy lakások bérlésére** a vendégmunkások számára. Emellett az **adminisztráció egyszerűsítése**, a **hiányszakmák és az engedélymentes országok listájának bővítése**, valamint a magyar vállalatok **külföldi toborzásának támogatása** is támogathatja a folyamatot.

A munkavállalási engedélyek és a bejelentett külföldi munkavállalók

Megjegyzés: Engedély: harmadik országbeli munkavállalók. Bejelentés: EGT-országbeli, valamint hiányszakmákban elhelyezkedő ukrán és szerb munkavállalók.
Forrás: NFSZ, Strzelecki et al. 2021

A digitális nomádok vonzása célzott, angol nyelvű ügyintézési lehetőségekkel

8. JAVASLAT

Hazánk kedvező helyen szerepel a digitális nomád listákon, többek között a relatíve alacsony árak és a jó digitális infrastruktúra miatt. Jelentős előrelépés a **2022-től bevezetett vízum, a Fehér Kártya**, mely megkönnyíti a 3. országbeli digitális nomádok magyarországi tartózkodását.

Emellett a digitális nomádok magyarországi letelepedését segítően **célzott, angol nyelvű ügyintézési pontok, online felületek és támogató, információs központ** létrehozása.

Budapest/Magyarország helyezése különböző digitális nomád listákon

Lista neve	Rangsor alapja	Városok/országok száma	Budapest/Magyarország helyezése
Nomad List	városok	1345	22.
Digital Nomad Index (ETIAS)	városok	154	25.
Work from Anywhere Index (Nestpick)	városok	75	52.
Digital Nomad Index (Circleloop)	országok	85	12.
Work from Wherever Index (KAYAK)	országok	111	35.

Forrás: Nomad List, ETIAS, Nestpick, Circleloop, KAYAK

A külföldön élő magyarok hazavonzása kedvezményes hazatelepedési kölcsönnel

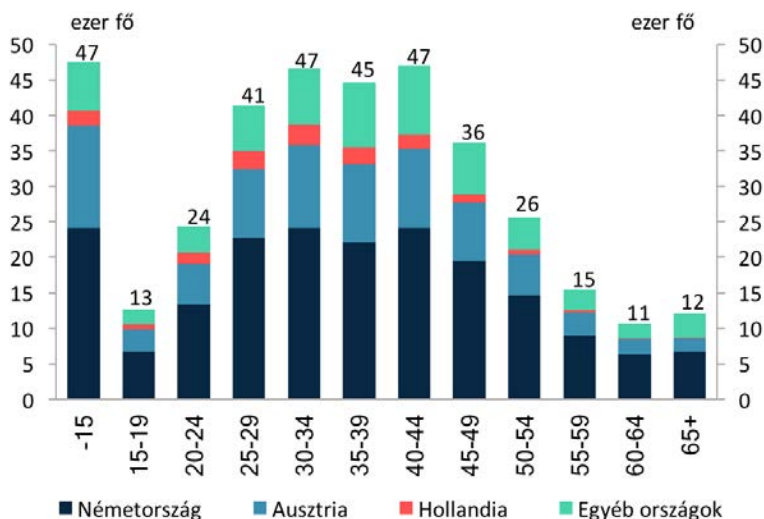
9. JAVASLAT

2020-ban több mint **700 ezer magyar élt külföldön**, amiből mintegy 400 ezer az EU-ban.

A külföldön élő magyarok körében **felülreprezentáltak a fiatalabb korosztályok és a magasan képzettek**, így jelentős munkaerő-tartalékot jelentenek.

A külföldön élők hazavonzását segíthetik az állami **hiányszakmákban történő béremelések**, a magyar vállalatok **külföldi toborzásának támogatása** és a visszatérők számára nyújtott **kedvezményes hazatelepedési kölcsön** bevezetése.

Az EU27-országokban külföldön élő magyarok száma korcsoportonként (2020)

Forrás: Eurostat

A Távmunka ösztönzése az infrastruktúra támogatásával és a kötelező engedélyezés lehetőségével

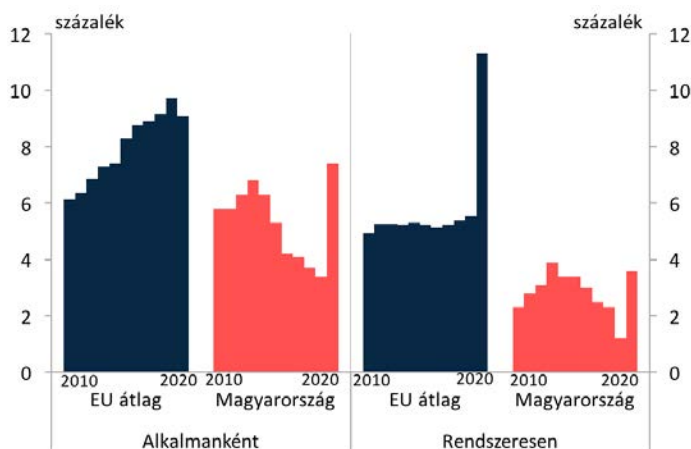
10. JAVASLAT

Az **otthonról történő munkavégzés** hazánkban is **jelentősen felértékelődött** a járvány alatt, ám mértéke továbbra is **alacsonyabb az EU átlagánál**. A távmunka nagyobb rugalmasságot jelent, **kevesebb ingázással töltött időt, kiesett munkaórát** és táppénzt eredményezhet. Emellett a **munkáltatók költségeit** (iroda, rezsi) is **csökkentheti**.

A **távmunka-infrastruktúra megteremtéséhez** (laptopok, virtuális munkaállomás, szerverpark) hozzájárulhat **kamatmentes hitelek, állami támogatás** nyújtása a vállalatok számára. Cél, hogy minden otthonról elvégezhető munka esetében legyen biztosítva a távmunka lehetősége.

Javasoljuk, hogy ahol ez megvalósítható, ott a munkavállalónak (pl. kisgyermekes szülő esetében a gyermek 6 éves koráig, vagy jelentős ingázási idő esetén) **legyen lehetősége távmunkát kérelmezni, amelyet a munkáltatónak kötelező lenne engedélyeznie**.

Az otthonról dolgozók aránya az összes foglalkoztatottból az EU-ban (15-64 évesek)

Forrás: Eurostat

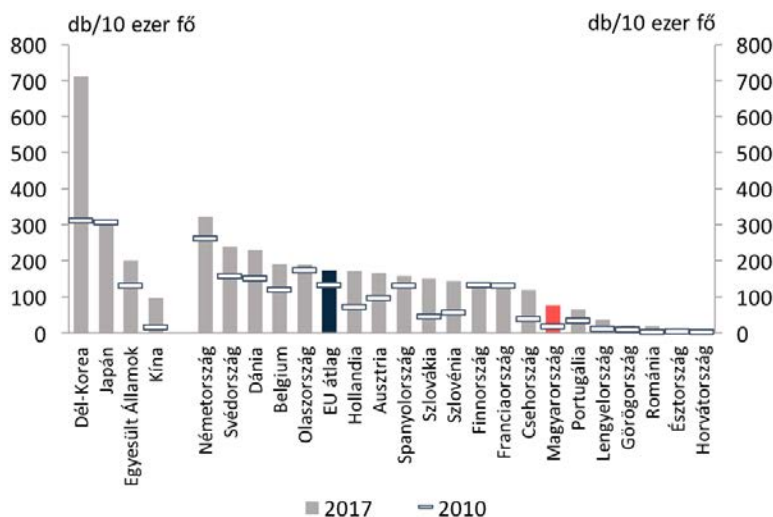
Robotizáció, automatizálás támogatása a vállalatok számára

11. JAVASLAT

A **feldolgozóipari robotok száma** emelkedést mutat hazánkban, azonban **jelentős tér van még a bővülésben.**

A népesség csökkenése és idősödése okozta **munkaerőhiány kezelése és a termelékenység növelése érdekében** több ország (pl. Kína, Japán, Dél-Korea, Dánia) is támogatja az automatizálást, robotizációt. Hazánkban is érdemes lenne **kedvezményes hitelekkel, adókedvezményekkel és vissza nem térítendő támogatásokkal ösztönözni a vállalatokat** az automatizálás, a robotizáció és a mesterséges intelligencia szélesebb körű alkalmazása érdekében. A leépítések elkerülése érdekében fontos lenne a **dolgozók folyamatos képzése vagy új munkahelyek létrehozása.**

A feldolgozóipari robotok száma 10 ezer foglalkoztatottra vetítve (2010, 2017)

Forrás: Európai Bizottság, IFR

Államilag támogatott felnőttképzési programok bővítése

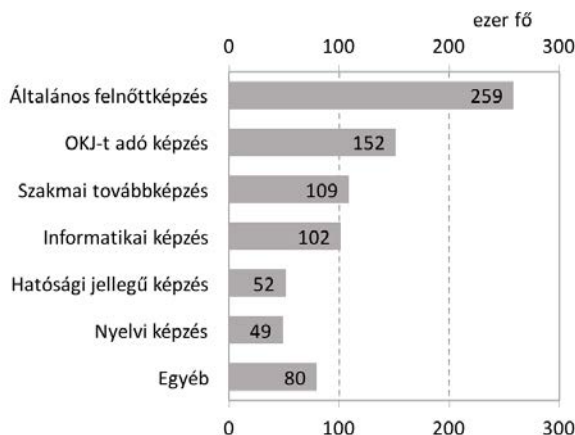
12. JAVASLAT

2020-ban **800 ezer ember volt beiratkozva valamilyen felnőttképzésbe** Magyarországon.

A munkaerőpiacon már jelen lévő humántőke fejlesztésében és továbbképzésében kiemelkedően fontos szerepet tölt be a felnőttképzés, amelybe az **iskolarendszeren kívüli, általában önköltséges képzések** tartoznak.

Annak érdekében, hogy elősegítsék a munkavállalók önfejlesztését, célszerű, hogy **az állam különböző programok keretében járuljon hozzá a képzés költségeihez**. Ilyen program lehet az első felnőttképzés díjának részleges vagy teljes átvállalása, ösztöndíjprogramok kialakítása a kieső jövedelem ellensúlyozására, illetve a képzések helyszínére történő eljutás támogatása.

Iskolarendszeren kívüli felnőttképzésbe beiratkozottak száma a képzés jellege szerint (2020)

Forrás: OSAP 1665 Statisztikai felület

Felnőttképzési rendszer bővítése elsősorban digitális készségek fejlesztését célzó rövid ciklusú képzésekkel

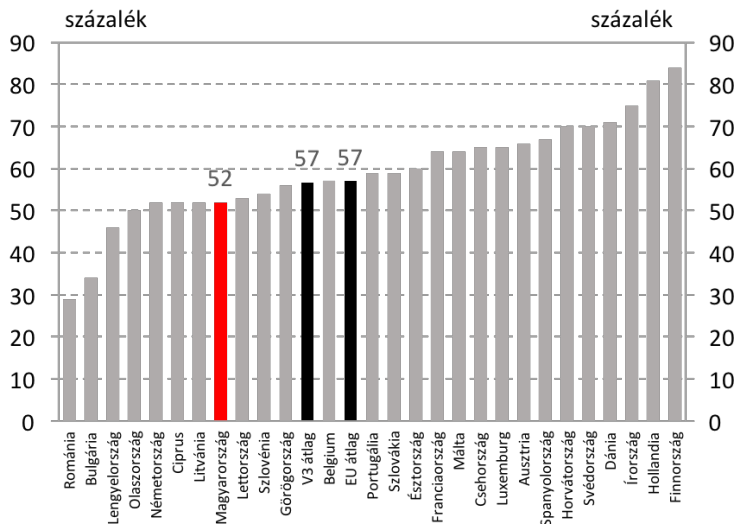
13. JAVASLAT

A magyar lakosság **digitális készségei elmaradnak a V3 országok** átlagos szintjétől.

A 21. században a **4T szerepe felértékelődik**: a tudás, a tőke, a tehetség és a technológia lesz a gazdasági növekedés forrása.

A sikeres munkaerőpiaci pályafutás alapja a megfelelő digitális készségek elsajátítása és folyamatos fejlesztése. Éppen ezért javasoljuk, hogy a felnőttképzési rendszer keretében – állami támogatással – **induljon minél több, elsősorban a digitális alapkészségek megerősítését célzó rövid ciklusú képzés.**

Digitális készségek a 25–64 éves korosztályban (2021)

Megjegyzés: Legalább alapszintű digitális ismeretekkel rendelkezők aránya.

Forrás: Eurostat

Kötelező vállalati továbbképzési minimum bevezetése

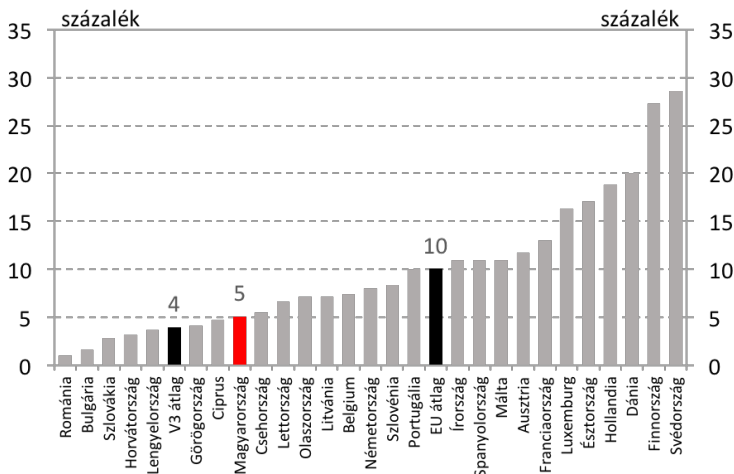
14. JAVASLAT

Magyarországon az élethosszig tartó tanulásban résztvevők aránya **csak ötöde a svéd és finn aránynak.**

A munkaerő képzettsége, naprakész, a nemzetközi trendekkel fejlődő tudása nagyban **hozzájárul az országok versenyképességéhez.**

A munkavállalók képzettségi szintjének és ezáltal termelékenységének növelése érdekében javasoljuk, hogy – megfelelő **állami támogatási rendszer** (például: béren kívüli juttatási keret meghatározása) kialakítása mellett – **kerüljön bevezetésre kötelező továbbképzési minimum** a vállalatok számára.

Az élethosszig tartó tanulásban való részvétel a 25–64 éves korosztályban (2020)

Megjegyzés: Az számít az élethosszig tartó tanulásban résztvevőnek, aki a felmérést megelőző 4 hétben valamilyen képzésben vagy oktatásban részesült.

Forrás: Eurostat

Külföldi diákok Magyarországon tartása

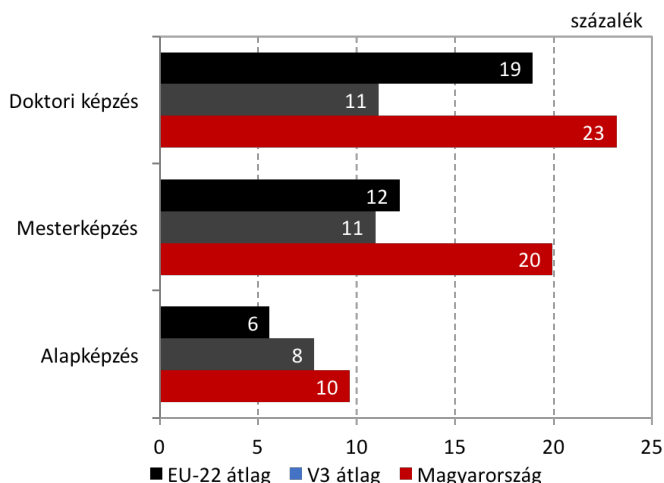
15. JAVASLAT

Összességében **35 ezer diák, azaz a felsőoktatási hallgatók 13 százaléka érkezett külföldről** Magyarországra 2019-ben.

Az itt tanuló külföldi diákok Magyarországon tartása jó lehetőséget jelent a **magasan képzett munkaerő mennyiségének növelésére**.

A már eleve elfogadott végzettséggel rendelkező külföldi hallgatók hazánkban tartásának érdekében javasoljuk a **magyar nyelv tanulásának fokozott támogatását**, a külföldi és hazai hallgatóknak szóló közös programok szervezésének elősegítését, illetve a külföldi diákok számára elérhető, az **itt tartózkodás meghosszabbítását lehetővé tevő pályázati rendszer kialakítását**.

Külföldi diákok aránya képzési szintenként (2019)

Forrás: OECD

7. GYERMEK- VÁLLALÁS ÖSZTÖNZÉSE

Demográfiai fordulat –
amiből nem engedhetünk:
évente 110 ezer újszülött

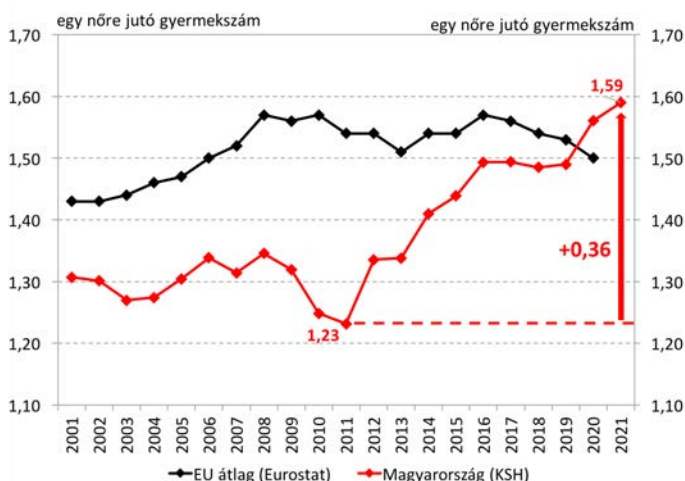
13
JAVASLAT

HELYZÉRTÉKELÉS

A termékenységi ráta az EU-belül hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben az elmúlt évtizedben, de nem értük még el a népesség megtartásához szükséges 2,1-es szintet

Az Európai Unió összes tagállamához hasonlóan a magyar termékenységi ráta sem éri el a 2,1-es szintet. Az elmúlt évszázad nemzetközi tapasztalatai azt mutatták, hogy sikeres felzárkózást csak növekvő népességszámmal lehet végrehajtani. A hazai népességfogyás megállításának előfeltétele a termékenységi ráta további emelkedése.

Teljes termékenységi arányszám

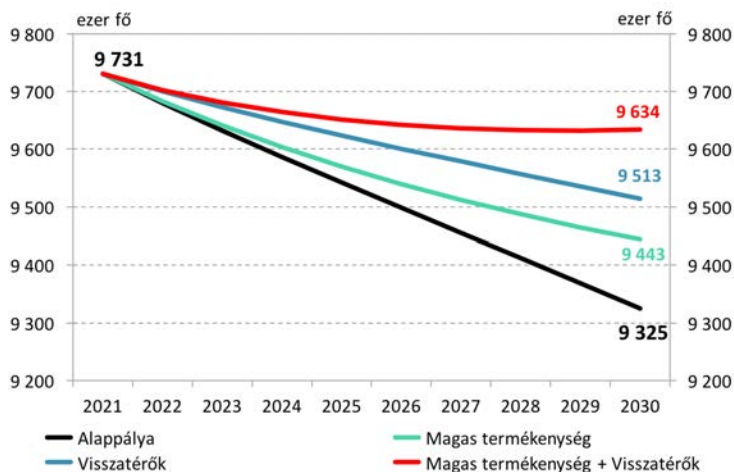

Forrás: Eurostat, KSH

Az elmúlt évtizedben 200 ezer fővel csökkent a magyar népesség, és demográfiai fordulat nélkül 2030-ra további több mint 400 ezres csökkenés várható

A magyar lakosság létszáma az 1980-as évek óta csökkenő tendenciát mutat, és demográfiai fordulat nélkül további csökkenés várható. A csökkenő és idősödő népesség kedvezőtlen munkaerőpiaci és demográfiai következményekkel jár, ami a szociális ellátórendszerek stabilitása mellett a gazdaság növekedési kilátásait is erodálja.

Népességszám várható alakulása 2030-ig Magyarországon

Megjegyzés: A „Magas termékenység” pályán a termékenységi ráta 2030-ig fokozatosan emelkedve eléri a 2,1-es értéket, míg a „Visszatérők” pályán a külső vándorlás éves egyenlege +20 ezer fő.

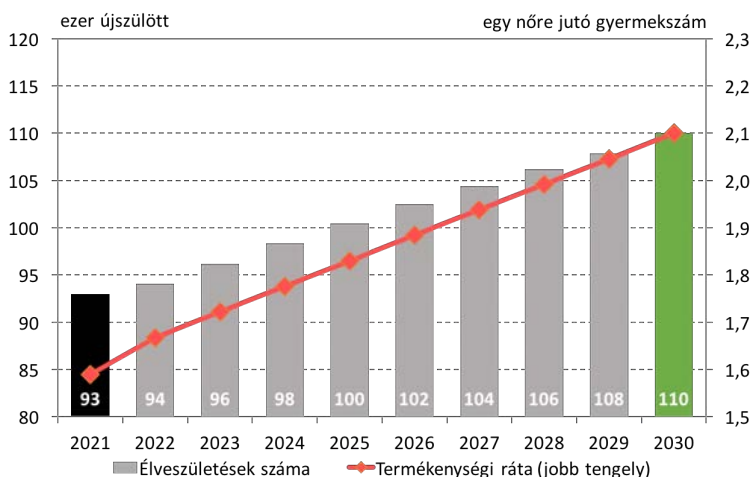
Forrás: MNB számítás

CÉLKITŰZÉS

Évente 15–20 ezerrel több, azaz nagyságrendileg 110 ezer újszülött

A népesség fenntartása érdekében legalább 2,1-es termékenységi ráta szükséges. 2030-ra a 2,1-es termékenységi ráta elérése évi 110 ezer gyermek megszületésével lehetséges a jelenlegi 90 ezer körüli helyett.

Élveszületések számának és a termékenységi rátának kívánt alakulása 2030-ig Magyarországon

Megjegyzés: A „Magas termékenység + Visszatérők” pálya alapján.

Forrás: MNB számítás

ALAPELVEK

A szükséges demográfiai fordulat eléréséhez szélesíteni kell a családtámogatási rendszer horizontját

A **megfelelő időben történő családalapítás** támogatása, hogy minden kívánt gyermek meg is szülessen.

A családtámogatási rendszer **hatékonyságának növelése**, célzottabbá tétele.

A gyermeket vállaló családok **mindennapi életének könnyítése**, támogatása.

Az **oktatási rendszer** családbarát fejlesztése.

A nyugdíjrendszer igazságosabbá tétele a **gyermekvállalás elismerésével**.

Időben történő gyermekvállalás

1. Gyermekvállalást gátló betegségekre vonatkozó **szűrővizsgálatok** bevezetése
2. **Mesterséges megtermékenyítés** fejlesztése
3. **Babaváró támogatás meghosszabbítása** és életkori határának eltörlése
4. **Első otthon teremtését** célzó programok támogatása

Mindennapi élet támogatása

5. **Család-zseb létrehozása** a SZÉP-kártyán
6. **Családi adóalap kedvezmény növelése** a dinamikus bérnövekedéssel való lépéstartás érdekében
7. **Gyermekek után járó pótszabadság bővítése**
8. **Szja-mentesség kiterjesztése** a 3 gyermekes anyákra is
9. Anyák **szülést követő regenerációjának** támogatása

Családbarát oktatási rendszer

10. A **bölcsődék férőhelyeinek** és nyitvatartási idejének **növelése**
11. **Munkahelyi gyermekfelügyelet** állami támogatással
12. Az **oktatási rendszer** családbarát **fejlesztése**

Igazságosabb nyugdíjrendszer

13. **Gyermekvállalás elismerése** a nyugdíjrendszerben

Gyermekvállalást gátló betegségekre vonatkozó szűrővizsgálatok bevezetése

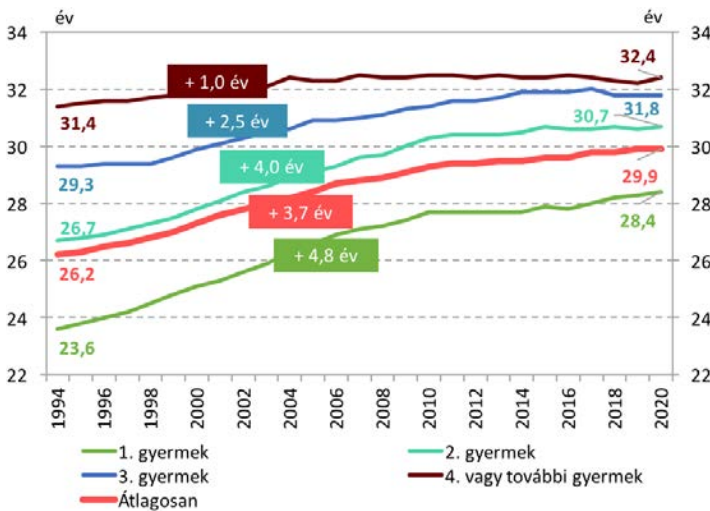
1. JAVASLAT

Az anyák átlagos életkora az első gyermek születésekor **közel 5 évvel tolódott ki** az elmúlt 25 évben.

A gyermekvállalás tervezett időhöz képesti kitolódásának sok esetben **egészségügyi okai** vannak.

A gyermekvállalás egészségügyi akadályainak minél hamarabb történő felismerése és kezelése érdekében javasoljuk a **gyermekvállalással kapcsolatos, mindkét nemre kiterjedő célzott szűrővizsgálatok** bevezetését. Ezen felül szemléletváltásra is szükség van, mivel a jelenlegi gyakorlat az, hogy csak egy év sikertelen próbálkozás után javasolt a vizsgálatok megkezdése.

Anyák átlagos életkora a gyermek születésekor Magyarországon

Forrás: Eurostat

Mesterséges megtermékenyítés fejlesztése

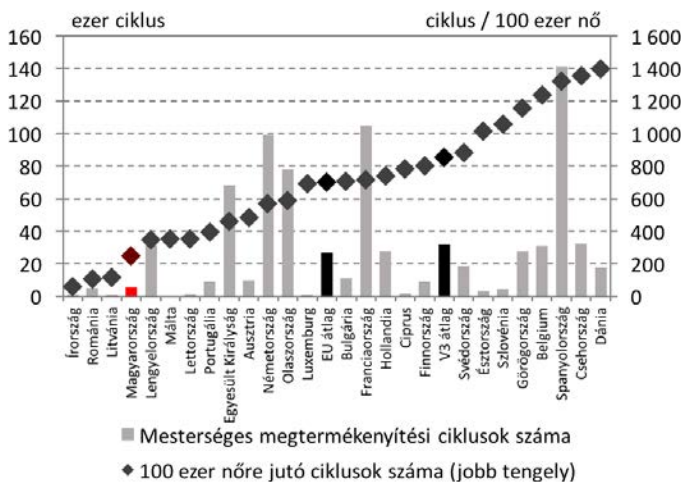
2. JAVASLAT

Az Egészségügyi Világszervezet becslése szerint a világon 48 millió, köztük **Magyarországon 300 ezer meddő pár van.**

A mesterséges megtermékenyítés támogatása a gyermekszám növelésének egyik leghatékonyabb módja, hiszen **célzottan olyan párokat támogat, akik már meghozták a gyermekvállalási döntésüket**, ám ez a szándék nem tud megvalósulni valamilyen okból.

A termékenységi centrumok állami átvétele után a jövőben **erősíteni** szükséges az állami ellátásokkal szembeni bizalmat, amelynek fontos eszköze az **erőteljes szakmai és pénzügyi kontroll**, a jól működő és **folyamatosan frissített protokollok menti kezelés**, illetve az **ellátások személyesebbé tétele**. Ezen felül mindenképpen érdemes lenne **bővíteni a kapacitásokat**, hiszen az állami ellátásban jelenleg jelentős a várakozási idő.

Mesterséges megtermékenyítési ciklusok száma (2016)

Megjegyzés: Regiszterekre épülő adatbázis, nem teljeskörű. Horvátország és Szlovákia esetében nincs elérhető adat. Szülőképes korú nők (15–49 korosztály) számára vetítve.

Forrás: ESHRE, Eurostat

Babaváró támogatás meghosszabbítása és életkori határának eltörlése

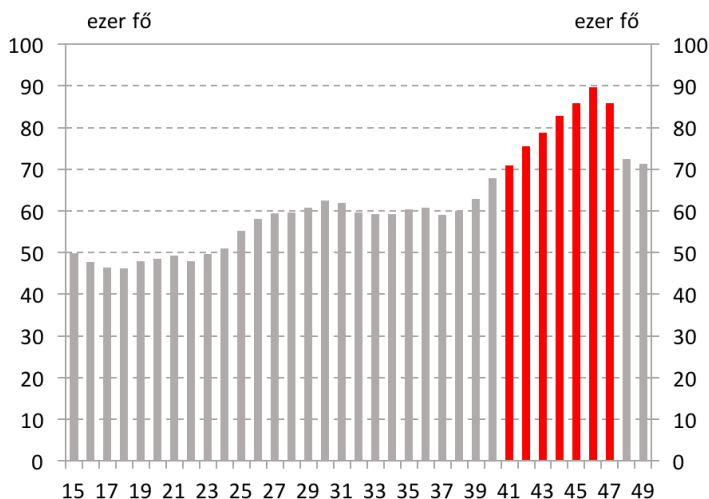
3. JAVASLAT

A 40 évnél idősebb anyák 2010-ben 2.349 gyermeket, míg 2019-ben már mintegy 4.800 gyermeket szültek, ami **az éves születésszám 5,3 százaléka volt.**

A babaváró támogatás a családtámogatási rendszer egyik legnépszerűbb eleme, már több mint 160 ezer pár vette igénybe ezt a támogatási formát. A program azonban **a jelenleg hatályos szabályozás szerint 2022 végén véget ér.**

A babaváró támogatást jelenleg csak a 41 évnél fiatalabb nők igényelhetik, miközben a **40 év feletti korosztályban a termékenységi ráta és az újszülöttek száma is trendszerűen emelkedik.**

A szülőképes korú női korosztályok létszáma Magyarországon (2022)

Forrás: KSH, MNB becslés

Első otthon teremtését célzó programok támogatása

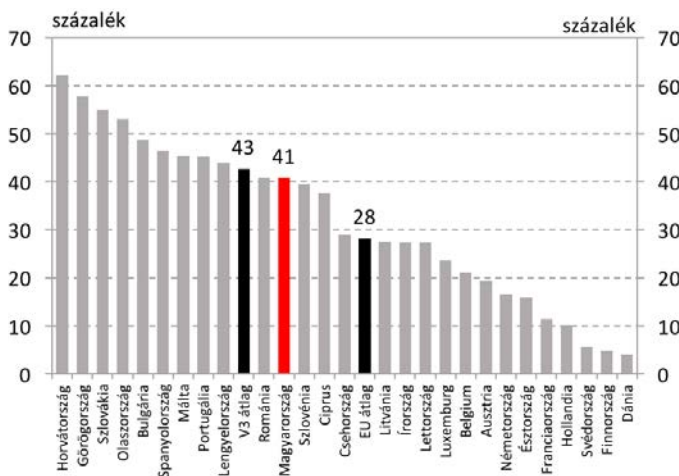
4. JAVASLAT

A gyermekvállalás szempontjából legfontosabb 25–34 éves korosztály **több mint 40 százaléka még a szüleivel él egy háztartásban.**

A fiatalok párkeresésének és családalapításának egyik kulcskérdése, hogy képesek-e **önálló háztartást, önálló egzisztenciát kialakítani.** A magyar családtámogatási rendszer több eleme is segíti a családok otthonteremtését, azonban ezek a támogatási elemek elsősorban a már családalapítás mellett döntő párokat segítik.

Az **első otthon megteremtését elősegítő programok elindítása** támogatni tudja a fiatal párok családalapítását, miközben beruházási igényt is jelent a nemzetgazdaság számára. Javasoljuk, hogy legyen elérhető **állami garancia mellett alacsonyabb önerővel, illetve állami támogatással kamatmentesen elérhető hitel** első otthon teremtésére, illetve országsszerte induljanak **fecskeház programok** a fiatalok számára.

A szüleikkel lakó fiatal felnőttek aránya (2019)

Megjegyzés: 25–34 éves korosztály, saját bevallás alapján.

Forrás: Eurostat

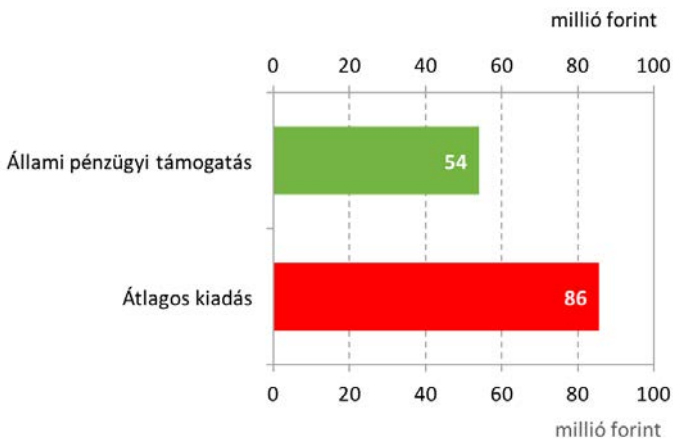
Család-zseb létrehozása a SZÉP-kártyán

5. JAVASLAT

A magyar családtámogatási rendszer rendkívül kiterjedt és bőkezű, ugyanakkor még **így sem tudja fedezni a családok gyermekneveléssel kapcsolatos költségeit.**

A családtámogatási rendszer elemeinek egységes keretben kezelése céljából javasoljuk egy „Család” zseb létrehozását a SZÉP-kártyán. Az így létrehozott alszámla felhasználható lenne olyan gyermekneveléshez kapcsolódó költségekhez, mint például a bölcsődei vagy óvodai ellátás térítési díja, a gyermekek táboroztatása, illetve baba-mama programok belépő díjának térítése.

Három gyermek felnevelésének várható költsége és az ehhez kapcsolódó állami pénzügyi támogatások nagysága

Megjegyzés: A szülést megelőző időszakban az anya havi bruttó bére megegyezik a 2018. évi nemzetgazdasági átlaggal. Az otthonteremtéshez kapcsolódó támogatások (például: csok) nem szerepelnek a kalkulációban.

Forrás: MNB számítás, Megtakarítás Gyerekeknek

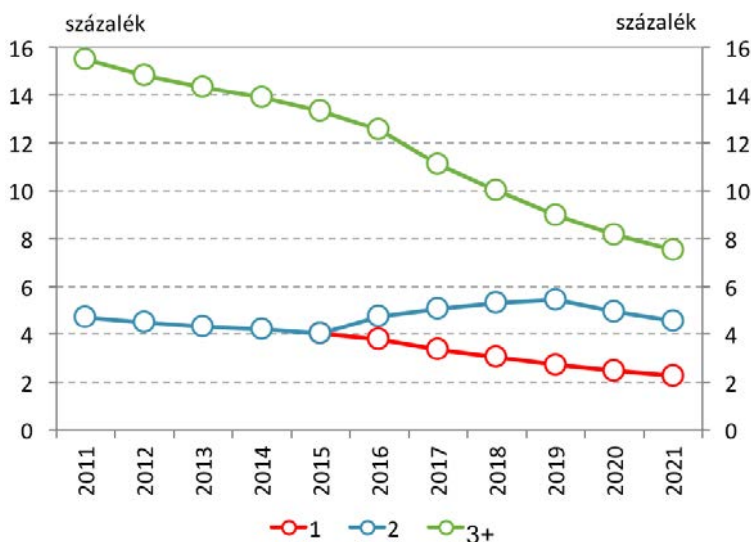
Családi adóalap kedvezmény növelése a dinamikus bérnövekedéssel való lépéstartás érdekében

6. JAVASLAT

A 3 gyermek után járó családi adóalap kedvezmény havi összege **már csak fele annyit ér** az átlagbérhez viszonyítva, mint a bevezetésekor. A családi adóalap kedvezmény (csak) a magyar családtámogatási rendszer egyik legfontosabb eleme, azonban **a kedvezmény összege nem követte az elmúlt évek dinamikus bérnövekedését.**

A családi adókedvezmény és az első házasság adókedvezményének kétszeresére emelése tartósan javítaná a gyermeket nevelő háztartások pénzügyi helyzetét és ezáltal növelné gyermekvállalási hajlandóságot.

Az egy gyermekre jutó családi adóalap kedvezmény aránya a bruttó átlagbér százalékában

Forrás: KSH

Gyermekek után járó pótszabadság bővítése

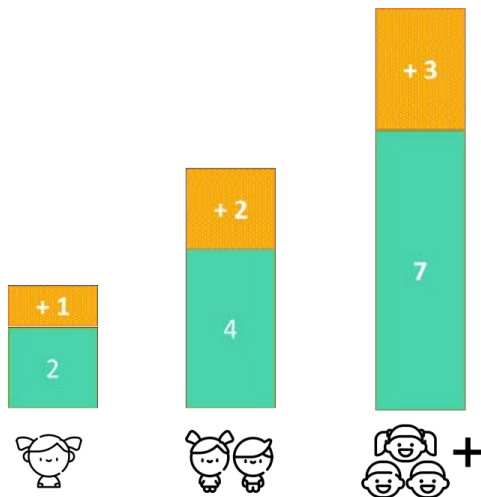
7. JAVASLAT

2022-ben **254 munkanap** van, miközben a 2021/22-es tanévben **181 tanítási nap** kapott helyet.

A családok számára az egyik legnagyobb kihívást a **gyermekek iskolai szünetekben történő felügyelete** jelenti. A szülők szeretnék minél több időt eltölteni a gyermekeikkel, ám a lehetőségeiket korlátozza a szabadnapjaik száma.

A családok együtt töltött minőségi idejének növelése érdekében javasoljuk a **gyermekek után járó pótszabadság bővítését** minden kategóriában. A bővítés fokozatosan is bevezetésre kerülhetne, első körben csak az anyákra vagy az apákra.

Gyermekek után járó pótszabadság gyermekszám szerint (2022)

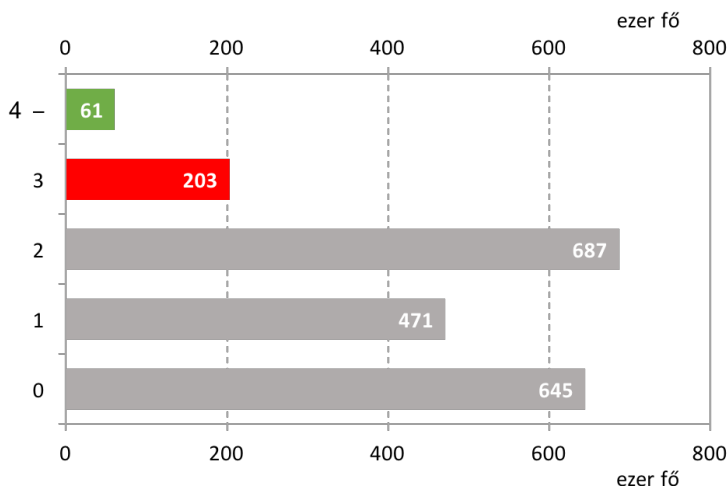
Szja-mentesség kiterjesztése a 3 gyermekes anyákra is

8. JAVASLAT

A családtámogatási rendszer egyik fontos eleme a **4 vagy több gyermekes anyák teljes szja-mentessége**, amely 2020 januárjában került bevezetésre és nagyságrendileg **60 ezer családra terjed ki**.

Megfelelő gazdasági növekedés esetén megfontolandó a **3 gyermekes anyákra is kiterjeszteni az szja-mentességet**. Ez az intézkedés **nagyságrendileg 200 ezer családnak biztosítana jelentős anyagi segítséget**. 2020-ban a 4 vagy több gyermekes anyák szja-mentessége 21,5 milliárd Ft kieső bevételt jelentett a költségvetésnek. A kedvezmény 3 gyermekes anyákra történő kiterjesztése **2023-ban további 100 milliárd Ft költségvetési hatást** jelentene.

Foglalkoztatott nők száma gyermekszám szerint (2016)

Forrás: KSH

Anyák szülést követő regenerációjának támogatása

9. JAVASLAT

Magyarországon **évente 9–18 ezer anyát érint a szülés utáni depresszió.**

A családtámogatási rendszert érdemes úgy kialakítani, hogy az a lehető legtöbbet tegyen meg a **nők gyermekvállalási kedvének kialakításáért és fenntartásáért.**

A nők egy része azért nem vállal gyermeket, mert tart a terhesség és szülés miatt bekövetkező testi és lelki változásoktól. Ezen a téren érdemes jó gyakorlatokat átvenni **Franciaországtól**, ahol a **társadalombiztosítási ellátás kiterjed** többek között **szülést követő szenzoros vizsgálatokra** és orvosi interjúra, egy 10 alkalmas **gátizom-erősítő tanfolyamra**, indokolt esetben **plasztikai műtétekre**, illetve szülés utáni depresszió esetén házhoz jövő **pszichológusi ellátásra** is.

Szülést követő mentális problémák gyakorisága

60–80%

Szülést követő lehangoltság

10–20%

Szülés utáni depresszió

Forrás: Druckerman (2017); Lefkovics (2019)

A bölcsődék férőhelyeinek és nyitvatartási idejének növelése

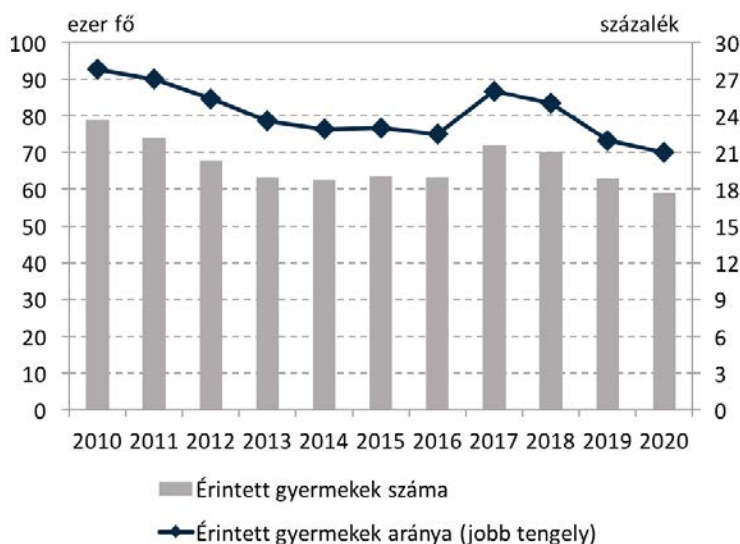
10. JAVASLAT

Közel **60 ezer gyermek** nem fér hozzá bölcsődei ellátáshoz a lakóhelyén.

Az **anyák munkaerőpiaci visszatérésének és további gyermekek vállalásának** egyaránt kulcskérdése, hogy igényeik szerint meg tudják-e oldani a gyermekük napközbeni ellátását.

Javasoljuk a **bölcsődei rendszer további fejlesztését**, amelynek cél-szerű lenne többek között kiterjednie a bölcsődei férőhelyek bővítés-re és a nyitvatartási idők munkaidőhöz igazítására.

Napközbeni ellátáshoz a lakóhelyén hozzá nem férő 3 éven aluli gyermekek száma és aránya

Forrás: KSH

Munkahelyi gyermekfelügyelet állami támogatással

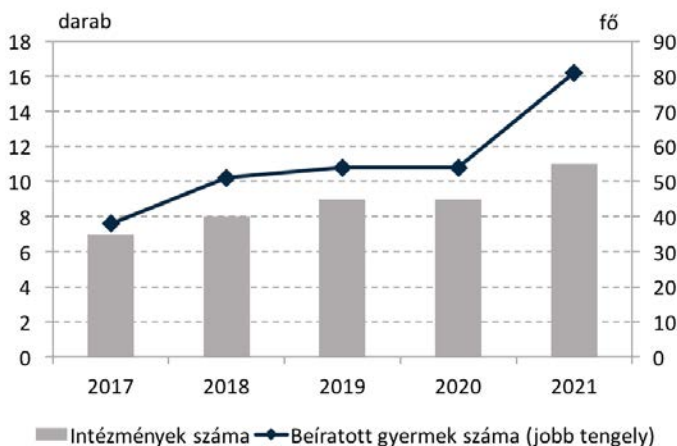
11. JAVASLAT

A napközbeni ellátásban részesülő gyermekek **csupán 0,2 százaléka jár munkahelyi bölcsődébe.**

Az anyák jelentős része részmunkaidőben szeretne munkát vállalni a gyermek születését követően, ám ezt hátráltatja a bölcsődei térítési díjak átlagfizetéshez képesti magas szintje. Erre megoldást jelenthetne a **munkahelyi bölcsődék minél nagyobb számban történő létesítése**, hiszen ezen intézmények rugalmasan tudnak igazodni az adott vállalat munkabeosztásához és a részmunkaidős munkavállalók igényeihez.

Az állam elsősorban a **szabályozás egyszerűsítésével és pályázati forrásokkal támogathatja** a munkahelyi gyermekfelügyeleti rendszer létrehozását és fenntartását. Bizonyos vállalat- vagy telephelyméret felett kötelezővé is lehetne tenni ilyen szolgáltatás biztosítását.

Munkahelyi bölcsődék Magyarországon

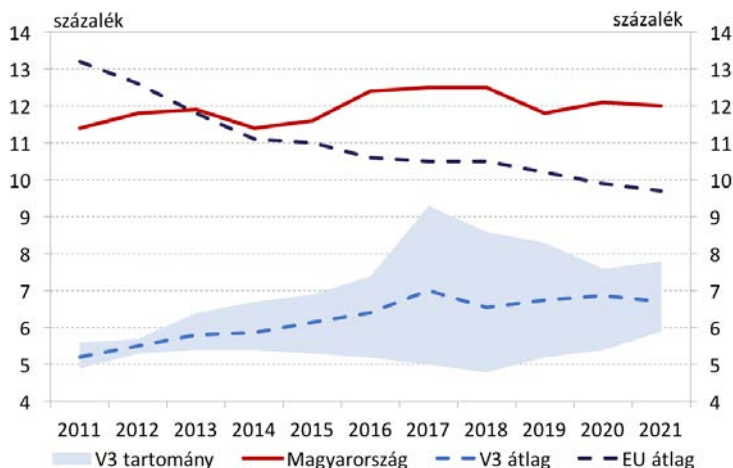
Forrás: KSH

Az oktatási rendszer családbarát fejlesztése

12. JAVASLAT

Az oktatási rendszer hosszútávú minőségi működésének biztosítása érdekében javasoljuk a az **oktatási rendszer családbarát fejlesztését**, amelynek többek között célszerű kiterjednie a kollégiumi férőhelyek bővítésére és korszerűsítésére, az állami iskolabusz rendszer létrehozására és a lemorzsolódás csökkentésére.

Korai iskolaelhagyók aránya

Megjegyzés: A 18–24 korosztályban azok aránya, akik legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkeznek és nem vesznek részt további képzésben.

Forrás: Eurostat

Gyermekvállalás elismerése a nyugdíjrendszerben

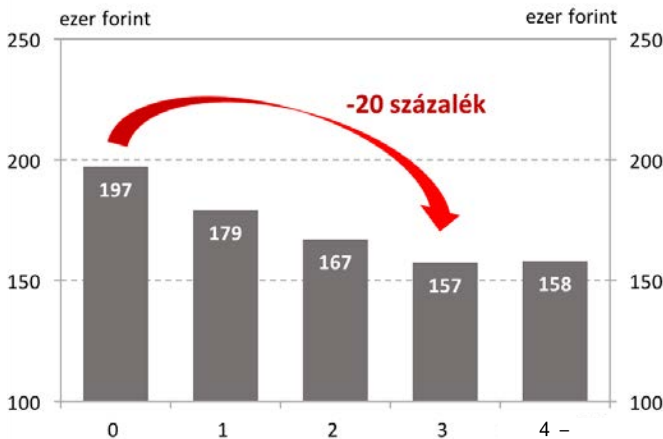
13. JAVASLAT

A két gyermeket felnevelt nők 15, míg a 3 gyermeket felnevelt nők **20 százalékkal alacsonyabb induló nyugdíjban részesülnek**, mint gyermektelen kortársaik.

A nyugdíjrendszer családalapúvá tétele **alapvetően egy társadalmi igazságossági kérdés**, amely elsősorban hosszútávon fejthet ki hatást a demográfiai folyamatokra.

A nyugdíjrendszer családbarát átalakítása több módon is megvalósulhatna. Megoldás jelentene például a családi adókedvezmény figyelembe vétele a nyugdíj számításánál, fix összegű havi nyugdíjkiegészítés a gyermekek száma alapján, a gyermek(ek) járulékfizetésének százalékában meghatározott mértékű nyugdíjkiegészítés, vagy a Nők40 program demográfiai feltételekhez kapcsolása.

A nők részére megállapított induló nyugdíjak átlagos összege gyermekszám szerinti bontásban (2019)

Megjegyzés: A nőknek 40 év jogosultsági idő alapján járó ellátásra vonatkozó adatok alapján.

Forrás: Magyar Államkincstár

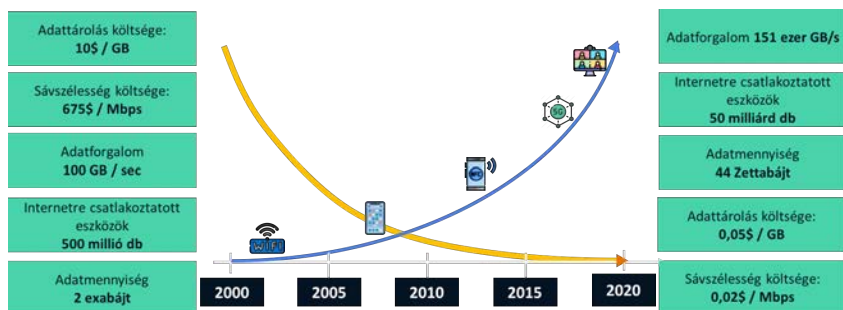
8. ADATREFORM

Adatreformmal a 21. század új
nyersanyaga kiaknázható

10
JAVASLAT

A digitalizációs megoldások exponenciális gyorsasággal terjednek a globális gazdaságban

Forrás: UNCTAD, Cisco (2018), drpeering.net, hblok.net, backuphistory.com

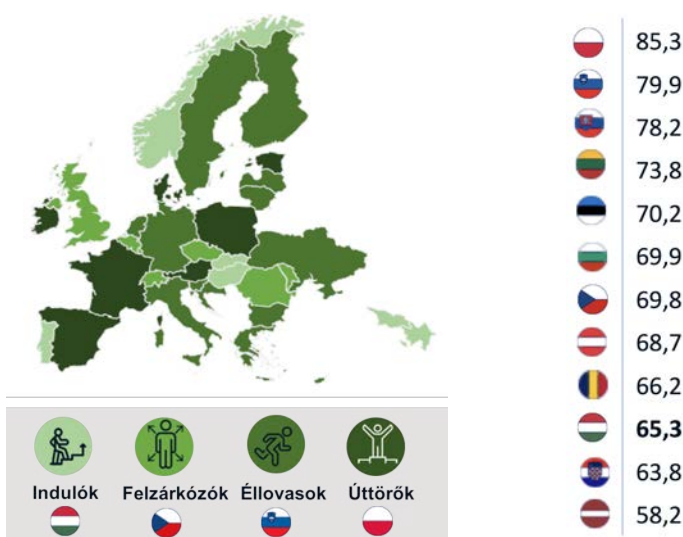
Egyre növekvő adatmennyiség érhető el egyre olcsóbban: a döntéstámogatás adatvezérelt lesz és így az adatból nyert információ értéket generál

HELYZETÉRTÉKELÉS

Az adatbázisok hozzáférhetőségében
kiemelkedő Magyarország növekedési
tartaléka

Adatelérhetőség szempontjából **Magyarország** a legismertebb rangsorok mindegyike szerint a **lemaradó, „induló” országok között van** Európában.

Az adatok nyílt elérhetősége Európában (2020)

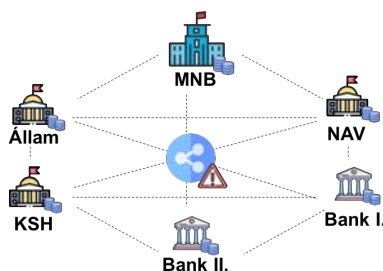
Megjegyzés: Az összesített adatérettség négy dimenzió (politika, portál, hatás és minőség) értékelése alapján, 0-100-as skálán.

Forrás: EU Open Data Portal

Megjegyzés: Az adatelérhetőség mértékét a hozzáférhetőség és lefedettség alapján értékelve, 0-100-as skálán.

Forrás: Open Data Watch

Az adatalapú gazdaság beindítását a korlátozott adatelérhetőség és a digitális kompetenciák elégtelensége egyaránt hátráltatja

- A jelentős állami és piaci adatvagyonhoz való szabályozott hozzáférés lehetősége nem biztosított.
- Az adatokat gyűjtő szervezetek elszigetelt, szigetszerű működése, kevés koordinációval.
- A nyílt bankolás (PSD2) lehetőségei kiaknázatlanok, a kialakítandó API-k nem működnek megfelelően.

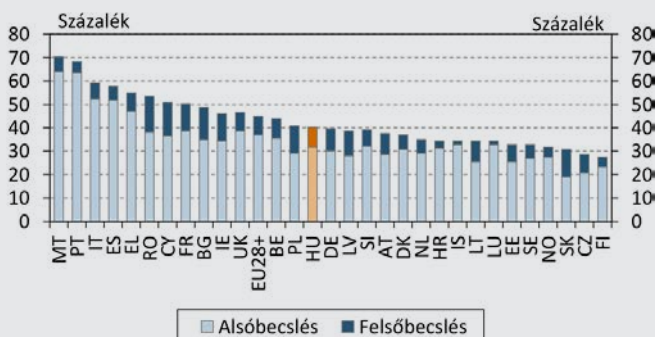
Forrás: UNCTAD, Cisco (2018), drpeering.net, hblok.net, backuphistory.com

Munkaerőpiac: A versenyképesség megőrzésének a kulcsa a munkavállalók fejlesztése.

Továbbképzés: Magyarország továbbképzésre alkalmas felnőtt lakossága EU viszonylatban közepes (35%).

Pénzügyi ismeret: A hazai pénzügyi kompetenciák szintje az OECD országok középmezőnyébe tartozik.

Felnőttek továbbképzési potenciálja

Megjegyzés: Alacsony képzettségű, alacsony IT ismerettel rendelkező, alacsony írás- és számoláskészségű felnőttek. 35 vizsgált ország adatai alapján.

Forrás: OECD, WEF, CEDEFOP, Európai Bizottság (DESI)

CÉLKITŰZÉS

Cél az adatok olyan módon történő felhasználása, amely minden gazdasági szereplő számára értéket teremt

Értékteremtés

- Adatgyűjtés és -felhasználás
- Adataalapú gazdaság

A versenyképesség és a pénzügyi stabilitás együttes megteremtésének feltételei:

Állam

- Hatékonyabb elemzés és döntéshozatal
- Célzottabb gazdaság- és társadalompolitika
- Gazdaság fehéritése
- Társadalmi bevonódás

Pénzügyi szolgáltatók

- Célzott ügyfélszegmentálás
- Pontosabb kockázatkezelés
- Gyorsabb hitelbírálat

Ügyfelek

- Személyre szabott árazás
- Kényelmes szolgáltatások
- Pénzügyi szolgáltatásokhoz való nagyobb hozzáférés

Az átállás első lépéseként a pénzügyi szektorra kell fókuszálni a gyorsan megvalósítható fejlesztések és a reálgazdaságra gyakorolt hatások miatt

A pénzügyi szektor különösen adatintenzív iparág, működésének alapja az adatfelhasználás és -elemzés.

Jelentős a már fennálló, potenciálisan felhasználható adatvagyon

Az MNB szakmai tudásával és egyedülállóan részletes adatvagyonával nyújthatna támogatást.

A pénzügyi szektor az adatközpontú működés zászlóshajója lehet

Feltétele az **adatokon alapuló, előreutató, digitális működési modellek** (pl. az online hitelezés) szabályozói támogatása és az **állami adatvagyon** hitelezők általi **hozzáférhetőségének** megfelelő szabályozói keretek közötti **biztosítása**, valamint a **bankok közötti adatmegosztás** (pl. PSD2) előmozdítása.

A pénzügyi szektor hatékonyabb, digitális működése hosszú távon az egész gazdaságra pozitív kihatással lehet

A pénzügyi szektor nyílt adatelérhetőségének támogatnia kell a gazdasági növekedést

Az adatelérhetőség javítása nagyban támogatná a hitelezés fenn-tartható bővülését.

Fogyasztás

- ✓ Magasabb pénzügyi bevonódás
- ✓ Magasabb fogyasztás és banki megtakarítás

Beruházások

- ✓ Nagyobb KKV hitelkínálat
- ✓ Több beruházás, magasabb foglalkoztatottság

Kormányzati beruházások

- ✓ Kedvezőbb növekedés, magasabb adóbevételek
- ✓ Magasabb állampapír-kereslet a nagyobb ügyfél bázis miatt

Nettó export

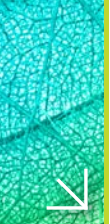
- ✓ Több vállalati beruházás, nagyobb export
- X Magasabb import a nagyobb lakossági fogyasztás miatt

GDP növekedés

Az adat-elérhetőség javítása útján 2030-ra:

- A nemzetközi irodalom szerint akár 1,5 százalékkal magasabb éves GDP érhető el.
- Magyarországon az adatokra építő mesterséges intelligencia ezermilliárd forintos nagyságrendű többlet GDP-növekményt eredményezhet.

Forrás: European Data Portal; McKinsey; OECD; Magyarország Mesterséges Intelligencia Stratégiája - 2020-2030

ALAPELVEK

Az adatokban rejlő előnyök kihasználhatósága a megfelelő mértékű adatvédelem mellett biztosítandó

Adatvédelem

- Tudatos adatgazda és adatvédelmi joggyakorlás
- Fokozott ügyfélbizalom
- Kevesebb adatvédelmi incidens

Banki hatékonyság

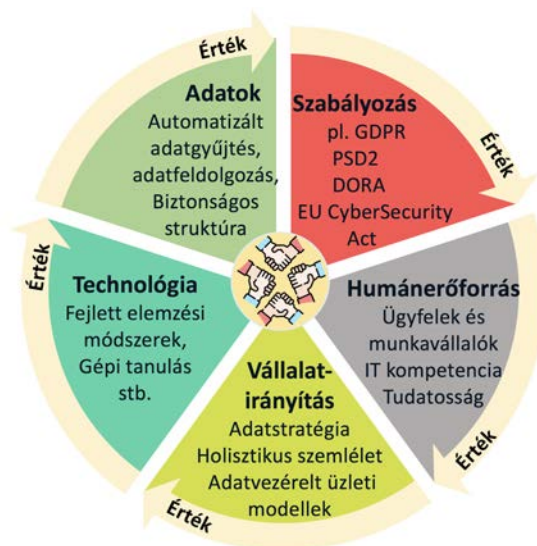
- Gyorsabb folyamatok
- Kevesebb adminisztráció
- Olcsóbb és célzottabb termékfejlesztés
- Hatékonyabb hitelezés

A jövőben szabályozói feladat lesz annak meghatározása, hogy

- mely adatokat indokolt a pénzügyi intézményeknek minden esetben megismerniük a fogyasztók hozzájárulása nélkül is (pl. KHR pozitív hiteltörténeti adatok), illetve
- melyek esetében szükséges az érintett természetes személyes hozzájárulásának beszerzése (ilyenek lehetnek pl. a bönghészési előzmények).

Javasoljuk az adatközpontú szemlélet és üzleti, gazdaságirányítási modellek elterjedésének komplex támogatását

Az adatgazdaság alapja a **bizalom**, amelynek kialakításához és fenntartásához **számos tényező szükséges**.

- A big data felhasználás révén a **banki költségek 15 százalékát kitevő marketing kiadások csökkenthetők**.
- A globálisan rendszerszintű jelentőséggel bíró bankok esetén évi 1 milliárd dollár kockázatkezelési és riportálási költség takarítható meg.
- Növekedhetnek a cross-selling és egyéb bevételi lehetőségek.
- Az európai **bankok felének nincs elfogadott adatstratégiája** vagy jól dokumentált adattárháza.

Forrás: bdva.eu/sites/default/files/BDVA%20DataSharingSpaces%20PositionPaper%20V2_2020_Final.pdf;

Adataalapú szemlélet és adatstratégia fejlesztése

1. **Nemzeti adatstratégia és szabályozói keretrendszer**, illetve vállalati digitális stratégiák kialakítása

Adathozzáférés javítása

2. Átfogó, **versenysemleges adatkezelési és adatvédelmi szabályozás**
3. **Az állami és piaci adatokhoz való hozzáférés biztosítása** egyenlő versenyfeltételek mellett

Kompetenciafejlesztés és innováció

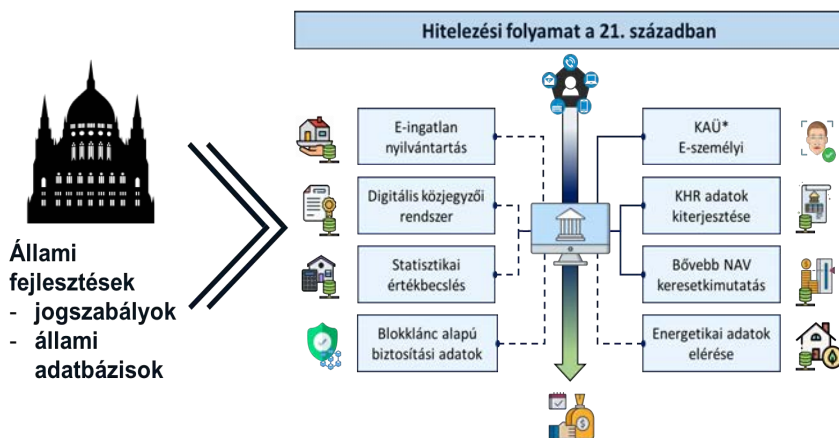
4. Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése, valamint a **közzszolgáltatások adatvezérelt átalakítása** és működtetése
5. **Emberi és szervezeti kompetenciák fejlesztése**, tehetséggon-
dozás az adatok megfelelő kiaknázása érdekében
6. A digitalizációs és adataalapú fejlesztésekért felelős **digitális kompetencia központok felállítása**
7. **Innováció, kutatás és együttműködés** akadémiai és alapkuta-
tásokban részt vevő szereplők között

Digitális infrastruktúra biztosítása

8. Széles körben elérhető, **üzembiztos infrastruktúra fenntartása**
9. Az adatok és az infrastruktúra kiemelt, a kockázatoknak **megfelelő védelme**
10. **Fejlett, innovatív adattároló, -feldolgozó és -elemző technológiák alkalmazása**

Elsősorban a pénzügyi szektorban kell adatbázisokat építeni és hozzáférhetővé tenni – bőven van teendő

Az állam szerepe a szabályozói környezet és az állami adatbázisokhoz való hozzáférés fejlesztésének fontossága miatt nem megkerülhető

*Megjegyzés: Az ábrázolt folyamat egyes elemei fedezetlen hitelek esetén nem kerülnek kihasználásra. *KAŰ: Központi Azonosítási Ügynök*

A szektorban kis lépések is jelentős eredményekhez vezethetnek az adatok elérhetőségének javításán keresztül

KÖZPONTI HITELINFORMÁCIÓS RENDSZER

Évi több mint **1 millió** lakossági **hitelnyújtás**

- **Hitelinformációs adatbázis (pozitív és negatív adatok)** → bővítés, fejlesztés, széleskörű hozzáférés szükséges

ENERGETIKAI TANÚSÍTVÁNYOK

1,5 millió lakás energetikai jellemzői

- **Az ingatlanok legfontosabb energetikai jellemzői** → banki elérhetőség szükséges

KÖZPONTI ÉRTÉKBECSLÉSI ADATBÁZIS

Évi közel **100 ezer** elhagyható értékbecslés

- **Statisztikai értékbecslés alapjául szolgáló adatok** → egy központi adatbázis szükséges az egyenlő feltételekkel való adateléréshez

E-INGATLAN NYILVÁNTARTÁS

Évi közel **100 ezer** lakáshitel kihelyezés

- **A hazai földhivatali eljárások digitalizálása** → mielőbbi bevezetés javasolt

NAV ONLINE KERESETKIMUTATÁS

Évi több mint **1 millió** jövedelemigazolás

- **Személyes ügyintézés nélküli hitelkérelmezést, gyorsabb és egyszerűbb bírálatot** → bővítés, fejlesztés szükséges

9. LAKÁSPOLITIKA REFORMJA

Kiszámítható lakásprogram és évi
30–35 ezer új lakás szükséges!

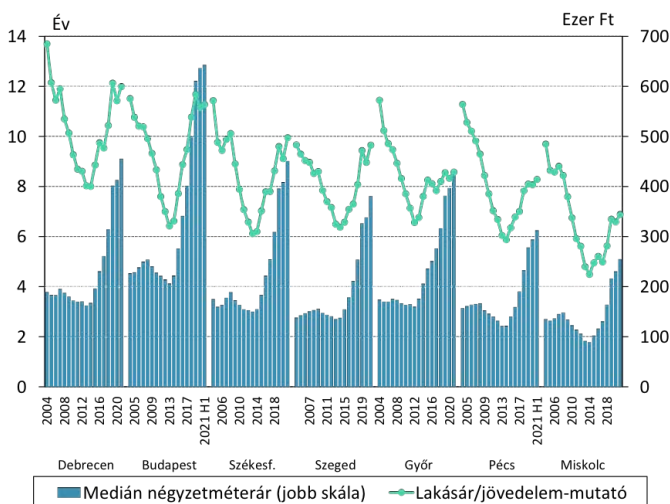
12
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

A lakásár-emelkedés következtében valamennyi magyar régióközpontban csökken a lakásvásárlás elérhetősége

A jövedelmek nem tartanak lépést a lakásárakkal, **egyre több évnyi megtakarítás szükséges a lakások kifizetéséhez.**

Lakásár/jövedelem mutató Magyarország régióközpontjaiban

Megjegyzés: A lakásár/jövedelem mutató a 75 négyzetméteres medián árszintű lakások ára és az átlagos éves nettó jövedelmek hányadosa. Az átlagos jövedelmek megyei szintű adatok.

Forrás: KSH, MNB

Az otthonteremtési támogatások által nyújtott segítség 3 gyermek vállalása esetén válik érdemivé

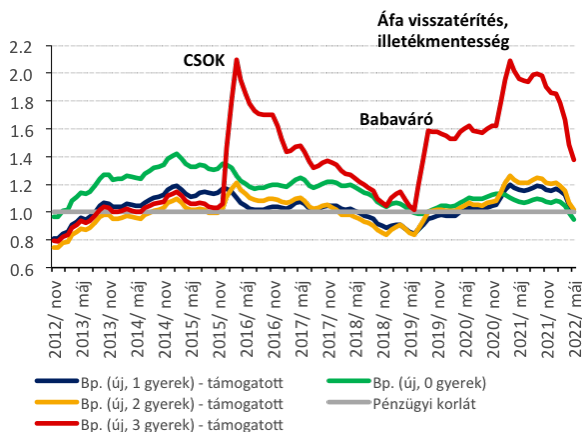
HAI:
 Nettó jövedelem
 —————
 Hitelhez szükséges
 nettó jövedelem

**1-es érték alatt
 túlzott
 pénzügyi
 kifizettség**

**Hitelösszeg aránya a vételárban:
 70%**
**Jövedelemarányos törlesztőrészlet:
 30%**

Ezen feltételek mentén, támogatások nélkül ma már **túlzott terhet jelent az új lakás** vásárlása Budapesten!

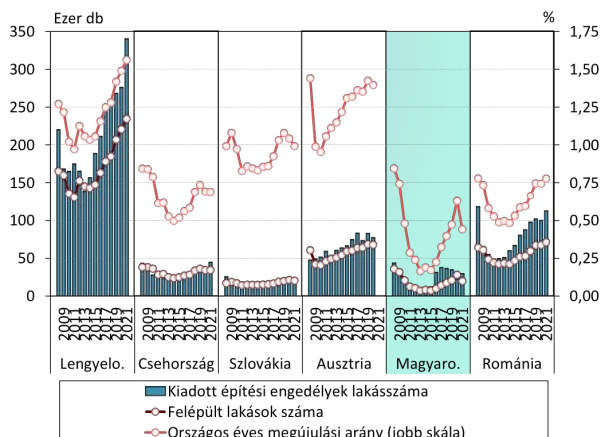
Lakásvásárlás elérhetőségére vonatkozó index (HAI) Budapesten új lakás vásárlása esetén

A HAI azt mutatja, hogy egy két átlagkeresettel rendelkező háztartás egy fővárosi 45/55/65/75 m²-es új lakás hitelből történő megvásárlásához szükséges nettó jövedelem hányszorosával rendelkezik. A hiteltermék paraméterei a kamatlábon kívül végig változatlanok. HFM = 70%, JTM = 30%, futamidő = 15 év. Amennyiben a mutató 1 feletti értéket vesz fel, a család anyagi kifizettség nélkül tud hitelből lakást vásárolni, ha azonban 1 alatti, akkor a vásárlás túlzott kockázatot, anyagi megterhelést jelent. Forrás: MNB, KSH, Lakásközvetítői adatbázis.

Az újlakás kínálat tartósan elmarad a kereslettől, még a 10 éves csúcsot jelentő 2020-as évben is alacsony volt a megújulási arány

A régiós országokban kiadott lakásépítési engedélyek, a felépült lakások száma és a lakásállomány éves megújulási aránya

Megjegyzés: A lakásépítési engedélyekre vonatkozó adatok a kiadott építési engedélyekben szereplő, összesített lakásszámot mutatják. Az éves megújulási arányok számítása több ország esetében becsült meglévő lakásállomány adaton alapulnak.

Forrás: EKB, nemzeti statisztikai hivatalok, MNB.

A lakásállomány megújulása régiós összehasonlításban alacsony.

2021-es értékek:

Lengyelország: 1,56%

Ausztria (2020): 1,40%

Szlovákia: 0,99%

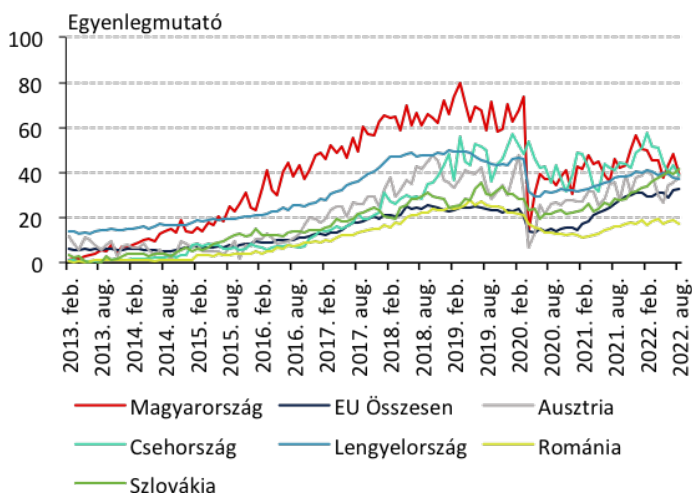
Románia: 0,78%

Csehország: 0,69%

Magyarország: 0,44%

A hazai építőipar évek óta munkaerőhiánnyal küzd, még az aktuálisan alacsonyabb építési szint mellett is

A munkaerő, mint építőipari termelést gátló tényező a régióban (ESI)

Megjegyzés: Kérdőíves felmérés alapján, a munkaerőt termelést akadályozó tényezőként megjelölők aránya a válaszokon belül. Szezonálisan igazított adatok.

Forrás: Európai Bizottság.

Munkaerőhiány:

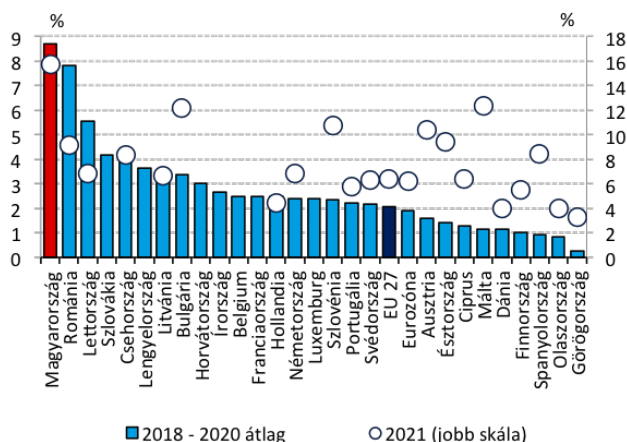
Régiós összevetésben a **hazai építőipart érintette legsúlyosabban a munkaerőhiány** az elmúlt években.

Okai:

- Külföldi munkavállalás
- Prociklikus kormányzati beruházási igények
- A szektor hatékonysága alacsony
- Érdeklődés csökkenése az ágazati szakmák iránt
- Kevésbé gyakorlatorientált utánpótlásnevelés

2021-ben Magyarországon növekedtek legnagyobb mértékben a lakásépítési költségek az EU-n belül

A lakásépítési költségek éves változása az EU országokban

Megjegyzés: Magyarország és az Európai Unió eltérő színnel.

Forrás: Eurostat

Építési költségnövekedés:

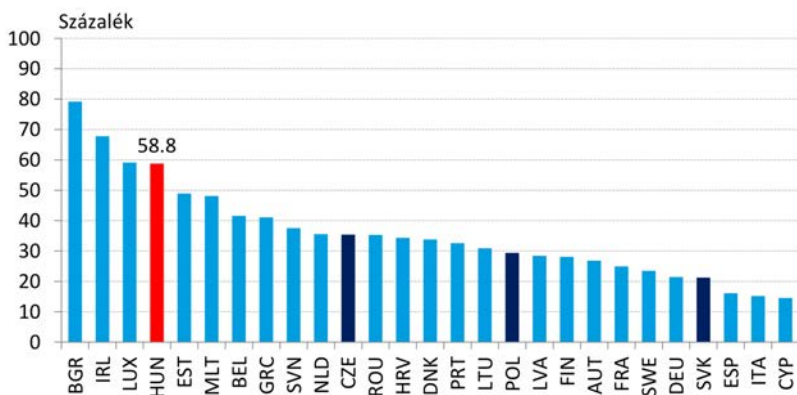
- Egyes alapanyagok világpiaci árának jelentős emelkedése
- Építőanyag-ellátási (gyártási, szállítási) problémák a COVID-19 hatására
- Gyártói/kereskedői alkupozíció jelentős javulása hiánytermékek esetében

Kormányzati fellépés az indokolatlanul megdrágult építőanyagok esetében

Magyarországon az építőipar régiós és európai összehasonlításban is magas importarányal dolgozik

A hazai építőipar 2018-ban 59 százalékos, 2021-ben 48 százalékos importarányal dolgozott, amely régiós és európai összevetésben is magas arány. A főbb importált alapanyagok a vas, az acél, a faárúk, a hőszigetelés, valamint a réz. A többi V4 ország építőipari felhasználásának importaránya 20–35 százalék között alakult, miközben az építési költségek növekedési üteme, kevesebb mint fele volt a magyarországinak. Az építőanyag-importtól való függőség csökkentésével, valamint ezzel kapcsolatban a piacszerkezeti anomáliák (míg az építőanyag-kereskedelemben 80 százalék, a kivitelezésben pedig 90 százalék a hazai tulajdon aránya, addig az építőanyag-gyártásban mindössze 10 százalék) kezelésével a kivitelezési költségek növekedési üteme mérsékelhető. Az importbeszerzési-csatornák bővítésével, diverzifikálásával emellett az építőanyagárak és ellátási nehézségek terén is lehetne kedvező hatásokat elérni. Alternatív építőipari alapanyagimport-csatornák kialakításához kormányzati támogatás szükséges.

Importtartalom az építőipari termelésben (2018)

Forrás: OECD.

A Magyarországon felhasznált építőanyagok 48%-a importból származik, több építőanyag-csoportban ellátási problémák mutatkoznak

A hazai építőipar importált építőanyagoktól való függése jelentős: **2021-ben 48% importarány**. Lengyelországban **15-20%** → az építőanyagok hazainál **enyhébb áremelkedése** volt megfigyelhető.

A hazai építőanyag-gyártás és bányászat néhány nagyobb szereplőnél **koncentrálódik**. Sok esetben a **külföldi tulajdonosi háttér** az anyavállalatok piacainak kiszolgálását **előbbre sorolja** a hazai igényeknél.

Az **acélipari termékek, kőzetgyapot, szigetelőanyagok, elektromos és gépészeti berendezések** és az **építési célú faipari termékek** hazai elérhetősége jelent **szűk keresztmetszetet**. Ezek gyártásának bővítéséhez **import alapanyag-beszerezési csatornák** kialakítása is szükséges.

2022 márciusában a betonacél és alumínium nehezen elérhető építőanyagok voltak, és **további építőanyag-csoportok esetén is szűkülő kínálatra**, évtizedes **hiányra** számítanak a piaci szereplők.

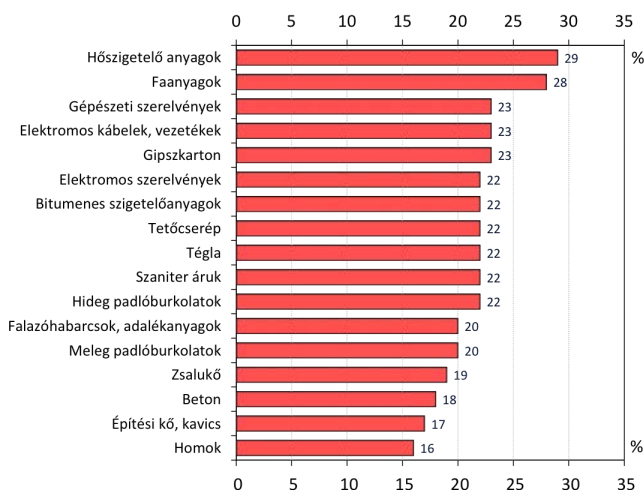
Előretekintve **az orosz-ukrán háború végével sem várható az építőanyag-ellátás problémáinak enyhülése**, Ukrajna várható újjáépítése miatt még erősebb verseny is várható az építőanyagokért.

Import beszerzési lehetőségek a **dél-dél-keletre fekvő** (Balkán, Törökország), **valamint a távol-keleti országokban** mutatkoznak. Ilyen **kapcsolatok kialakításához kormányzati koordinációra** lenne szükség.

Forrás: Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége, Lakás- és Ingatlanpiaci Tanácsadó Testület.

Az építőanyagárak emelkedése 2022-ben is folytatódik

A jellemzően használt építőanyag-csoportok árváltozása Magyarországon 2022 I. negyedévé alatt

Megjegyzés: 2022-es árváltozásra vonatkozó várakozások.

Forrás: Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége.

A 2020 óta jelen lévő gyártási-szállítási nehézségek mellett 2022 elején az orosz-ukrán háború tovább rontotta az ellátási helyzetet, és az energiaárak erőteljesebb növekedése emeli a gyártási költségeket.

A piaci szereplők évtizedek óta nem látott építőanyag-hiányra számítanak.

CÉLKITŰZÉS

**Hatékony építőipar, megfelelő kínálat,
elérhető lakhatás**

Építőipar hatékonysága

Jól képzett munkaerőre, modern eljárások, technológiák alkalmazására támaszkodó, európai szinten is jó hatékonyságú építőipar 30 százalékos maximális importarányal.

Lakáskínálat

A hosszú távon is stabilan magas minőségi lakáskínálatot évente legalább 30-35 ezer új lakás felépítése, és a felújítások ösztönzése biztosíthatná.

Lakhatás elérhetősége

A lakhatási lehetőségek bővítése, diverzifikációja szükséges, így kívánatos lenne, ha a bérlők aránya a jelenlegi 9%-ról 30%-ra emelkedne.

ALAPELVEK

Kiszámítható lakáspiaci ciklus a kínálati oldal fejlesztésével és a családok támogatásával

Kiszámítható lakáspiaci ciklus

**Lakáspiac kínálati oldalának hosszú távú
ösztönzése**

**Demográfiai fókusz a családok otthonteremtésé-
nek támogatásával**

**Hazai alapanyagokból termelő hatékony
építőipar**

Fiatalok lakhatáshoz jutásának segítése

**A lakhatási lehetőségek kiszélesítése az albérleti
piac fejlesztésével**

Építőipar hatékonysága

1. Az építőipari képzés fejlesztése, **célzott munkaerő bevonása 3. országokból**
2. Az **építőipar hatékonyságának** és fenntarthatóságának **fejlesztése**
3. Alternatív **építőipari alapanyagimport-csatornák kialakításának** kormányzati **támogatása**
4. Az **építőipari importarány 30 százalékra csökkentése** a hazai építőipari alapanyaggyártás fellendítésével

Lakáskínálat

5. Tartósan kedvezményes, **5 százalékos lakásáfa**
6. **Felújítási program** meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával **családi házakra**
7. **Felújítási program** meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával **társasházakra**
8. **Állami beruházások ütemezett piacra vitele**

Lakhatás elérhetősége

9. Egy **jól működő albérleti piac** jogi kereteinek megteremtése
10. **Bérlakásprogram a fiataloknak** és állami alkalmazottaknak
11. **Illetékkedvezmény** a fiatal első lakásvásárlóknak
12. **A CSOK átalakítása**, hogy az egy és két gyermeket nevelőkre jobban fókuszáljon

Lakáspolitikai javaslatok (1) – építőipar hatékonysága

1–4. JAVASLAT

- 1. Az építőipari képzés fejlesztése, célzott munkaerő bevonása 3. országból:** Az építőipari szakképzés fejlesztése és a piaci szereplők képzésre ösztönzése (Szakképzés 4.0): modern eljárások, technológiák, digitalizált megoldások adaptációjának elősegítése. A munkaerőállomány bővítése külföldről.
- 2. Az építőipar hatékonyságának és fenntarthatóságának fejlesztése:** Az ágazat elaprózódott vállalati összetételéből fakadó hátrányok (pl. szürke/fekete foglalkoztatás, továbbképzés hiánya) csökkentése érdekében közép vállalatok létrejöttének ösztönzése a nagyvállalatok integrátori szerepének erősítésével. A BIM folyamatok fel erősítésének támogatása, és a kormányzattal közösen a fenntarthatóság irányába tett lépések lefektetése.
- 3. Alternatív építőipari alapanyagimport-csatornák kialakításának kormányzati támogatása:** Az orosz-ukrán háború miatt felerősödött építőanyag ellátási nehézségek kiküszöbölése alternatív beszerzési csatornák kialakításával kormányzati segítséggel.
- 4. Az építőipari importarány 30 százalékra csökkentése a hazai építőipari alapanyaggyártás fellendítésével:** Az építőanyag-ellátási fennakadások, az áremelkedések és az importtól való függés csökkentésére, a kulcsfontosságú építőanyagok előállításában a hazai gyártás ösztönzése, befolyás tekintetében pedig a hazai tulajdon arányának növelése.

Lakáspolitikai javaslatok (2) – lakáskínálat

5–8. JAVASLAT

- 5. Tartósan kedvezményes, 5 százalékos lakásáfa:** A hosszú távon kiszámítható, kedvezményes 5 százalékos lakásáfa csökkentené a lakásberuházások volatilitását, és összességében több új lakás megvalósulását támogatná.
- 6. Felújítási program meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával családi házakra:** Felújítási támogatás nyújtása kizárólag energiahatékonyság terén elért javulás esetén lakásokra, házakra.
- 7. Felújítási program meghirdetése energiahatékonyság javításának kritériumával társasházakra:** Az energiahatékonyság javítása társasházak közös tulajdonrészeinél is kiemelten fontos lenne, ezért az előbbi javaslatot érdemes kiterjeszteni rájuk is. Támogatás vagy pl. MFB által nyújtott kedvezményes hitel is opció lehet.
- 8. Állami beruházások ütemezett piacra vitele:** Az állami építési beruházások tervezett és kontrapciklikus piacra vitelével az építőipari vállalkozások számára stabil, kiszámítható piaci környezet jöhetne létre, ami támogatná a szektor fejlődését, és új kapacitások kiépítését is.

Lakáspolitikai javaslatok (3) – lakhatás elérhetősége

9–12. JAVASLAT

- 9. Egy jól működő albérleti piac jogi kereteinek megteremtése:** Az albérleti piacon többek között a bérlő és bérbeadó közötti jogviszony valamint a vitarendezés hatékony szabályozására, és hosszú távú szerződések kialakulására lenne szükség.
- 10. Bérlakásprogram a fiataloknak és állami alkalmazottaknak:** Bérlakásprogram kialakítása több oldalról is támogathatná a fiatalok és állami alkalmazottak lakhatását: a lakbér támogatásával; a programon belül épülő új megfizethető piaci alapon fejlesztett bérlakásokkal, ami nem az államkasszát terheli, viszont hozzájárul a GDP növekedéséhez; továbbá előtakarékoság elvárásával, segítve a későbbi saját lakástulajdonhoz jutást.
- 11. Illetékkedvezmény a fiatal első lakásvásárlóknak:** 35 év alatti első lakásvásárlók tulajdonhoz jutását támogathatná az illetékmentesség használt és új lakások esetén, ami jelenleg csak a CSOK-os is igénylő családok számára elérhető.
- 12. A CSOK átalakítása, hogy az egy és két gyermeket nevelőkre jobban fókuszáljon:** Érdemes lehet a CSOK által nyújtott kedvezményeket az egy és két gyermekesek esetén növelni, hogy a három gyermekesekhez képest kisebb legyen az olló, így szélesebb rétegeknek segíthetne nagyobb mértékben a program. A CSOK támogatást célzottá is lehetne tenni az első ingatlan megvásárlására.

10. ZÖLD ÁTÁLLÁS ÉS ENERGIAMIX JAVÍTÁSA

Új energiamix a zöld és biztonságos
energiaellátásért

11
JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

Hazánk energiafüggősége nem mérséklődött az elmúlt 10 évben

Az ellátásbiztonság javítása mellett a **külkereskedelmi mérleg egyenlegét is javítaná** a külföldi energiaszállításoktól történő függetlenedés.

A magyar energiafüggőség 57 százalékos mértéke meghaladja a visegrádi versenytársakét és a fenntartható északi uniós tagállamokét.

Magyarország földgáz importjának 95 százaléka, nyers kőolaj importjának 61 százaléka Oroszországból származik.

Nettó energiaimport aránya a teljes energiafelhasználásban (2019)

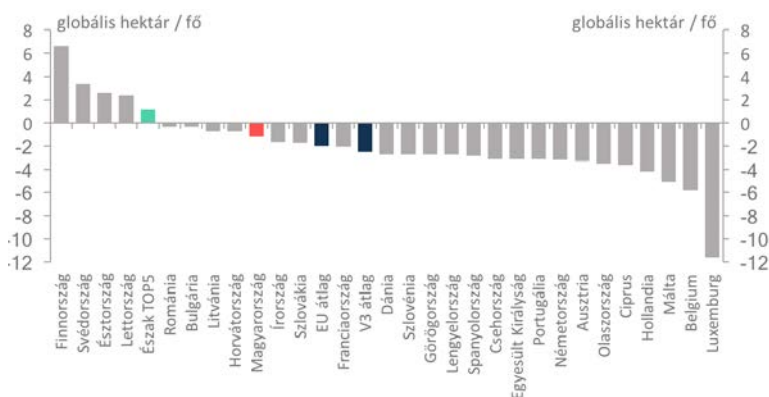

Forrás: Eurostat

Az 5. legkisebb mértékben fogyasztjuk túl természeti erőforrásainkat a negatív ökológiai egyenleggel rendelkező EU tagok körében

Az **ökológiai egyenleg** azt mutatja, hogy **egy ország területén rendelkezésre álló természeti erőforrásokból mennyit veszünk igénybe**. Magyarország ökológiai egyenlege deficitese, azonban kevésbé, mint az Unió vagy a visegrádi országok átlaga.

Ökológiai egyenleg (2017)

Megjegyzés: Az ökológiai egyenleg azt mutatja, hogy egy ország területén rendelkezésre álló természeti erőforrásokból mennyit veszünk igénybe.

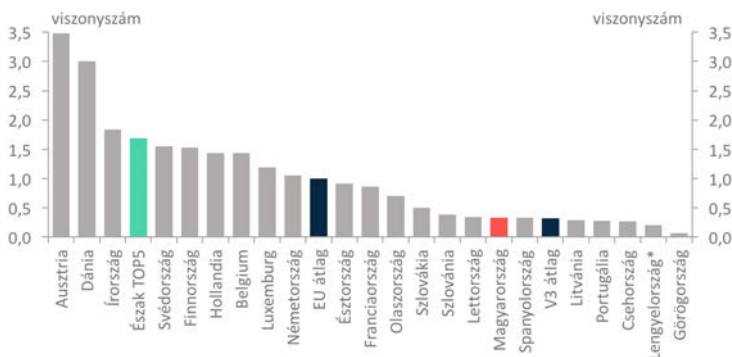
Forrás: Global Footprint Network

A környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonysága elmarad az uniós átlagtól

A hetedik legkevésbé hatékony a magyar állami zöld gazdasági célokra fordított K+F kiadások hasznosítása az Európai Unióban.

Az uniós élvonalhoz Ausztria, Dánia, Írország, Svédország és Finnország tartoznak.

Környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonysága (2019)

*Megjegyzés: A környezeti technológiákkal összefüggő szabadalmak száma az állam zöld gazdasági vonatkozású K+F kiadásaihoz viszonyítva.; * = 2018. évi adatok.*

Forrás: OECD

CÉLKITŰZÉSEK

CÉL 1

A nettó energiaimport arány csökkentése nagyobb energiabiztonságot eredményezne és hozzájárulhat a folyó fizetési mérleg egyenlegének javulásához. Javasoljuk az energiaimport arány **40 százalék alá csökkentését 2030-ra.**

CÉL 2

Pozitív magyar ökológiai egyenleg elérése, vagyis az, hogy az ország területén rendelkezésre álló természeti erőforrásokat ne fogyasszuk túl, csakúgy mint a skandináv országokban.

CÉL 3

A környezeti célú kormányzati K+F kiadások hatékonyságának uniós szintre emelése/megháromszorozása több, működőképes, hazánk energiafüggetlenségét és zöld átállását egyaránt támogató energetikai és zöld innováció/technológia létrehozásával.

ALAPELVEK

Környezetbarát, biztonságos és itthon előállított energia mix, valamint az energiahatékony, körforgásos, zöld gazdaság megteremtése

Zöld, biztonságos és versenyképes energiamix.

Az **energiainport csökkentése**, törekvés az **energiafüggetlenségre**.

Az **energihatékonyság növelésével** a hazai energiafogyasztás csökkentése.

Körforgásos, zöld gazdaság megteremtése az újrahasznosítás szerepének növelésével.

Beruházás a technológiailag fejlett zöld megoldásokba, például az öntözésfejlesztésbe és a biológiai szennyvíztisztításba.

A **családok megkímélése** az átállás költségeitől.

Fenntarthatóbb energiatermelés és -felhasználás

- 1. Innovatív, megújuló energiatermelés bővítés támogatása**
- 2. Zöld hidrogén infrastruktúra és értéklánc kiépítése**
- 3. Moduláris, kisméretű atomerőmű fejlesztés, hazai telepítésük**
- 4. Üvegházhatású gáz leválasztás, tárolás, újrahasznosítás**
- 5. A fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentése**

Körforgásos, zöld gazdaság

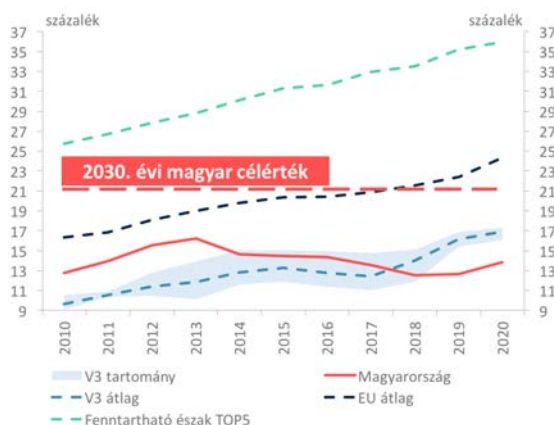
- 6. Zöld adózás súlyának növelése Magyarországon**
- 7. Zöld és energetikai kkv innovációk állami támogatása**
- 8. Öntözött területek növelése, hazai élelmiszer értéklánc**
- 9. Hulladéktermelés visszafogása, újrahasznosítás növelése**
- 10. Országos víziközmű felújítási és fejlesztési program**
- 11. Elektromos gépjárműpark és töltőhálózat bővítése folyamatos állami támogatással**

Innovatív technológiák fejlesztésének, alkalmazásának állami támogatása a megújuló energia területén

1. JAVASLAT

- 2020-ban hazánkban volt a **4. legalacsonyabb a megújuló energiaforrás arány az Unióban, a 2030. évi kormányzati célkitűzés szintén a 4. legalacsonyabb az uniós országok között.**
- **Javasoljuk a geotermikus energia technológiai fejlesztések nagyobb állami támogatását.** Cél lehet a 100 százalékból geotermikus alapú távfűtés elérése 2030-ra. Emellett a gázfüggőség csökkentéséhez járulhat hozzá a **geotermikus alapú távfűtési hálózat kibővítése régi és új építésű társasházak bevonásával, valamint a hőszivattyúk telepítésének újabb körös állami támogatása,** továbbá új pályázatok kiírása geotermikus fűtésű üvegházak telepítésére.
- **Javasoljuk a napelemek további bővítését, a villamosenergia hálózat erre alkalmassá tételét.** Az akkumulátoros energiatárolási technológiák állami támogatása mellett a villamosenergia elosztóhálózat felkészítése, kapacitásbővítése, szigetelése is fontos feladat.

Megújuló energiaforrások használata a teljes energiafelhasználásban

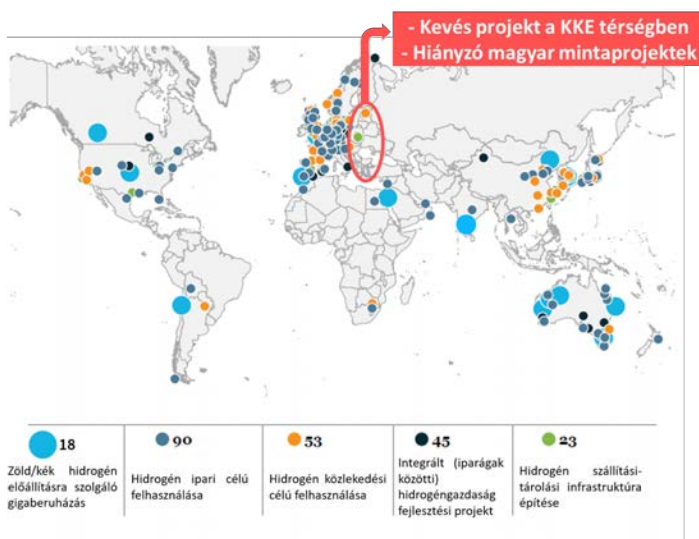
Forrás: Eurostat

Hazai zöld hidrogén infrastruktúra és értéklánc kiépítése

2. JAVASLAT

- Javasoljuk a hazai zöld hidrogén előállítási, szállítási, tárolási és felhasználási infrastruktúra fejlesztését. A bővülő hazai megújuló energiatermelő kapacitás időjárás és- napszakfüggőségének tompítására alkalmas lehet az el nem fogyasztott villamosenergia zöld hidrogén formájában történő eltárolása. Ehhez javasoljuk 1250 megawatt kapacitású, zöld energiával működő elektrolizáló egység építését.
- A nagy méretű, nagy távolságokat megtevő közlekedési eszközök meghajtása és fűtési cél mellett az acél, a cement- és műtrágyagyártásban is helyettesítheti a szénhidrogéneket a zöld hidrogén. Tárolása műszaki feltételeinek javítása azonban kiaknázatlan innovációs területet jelent.

Hidrogén infrastruktúra építését célzó főbb bejelentett projektek

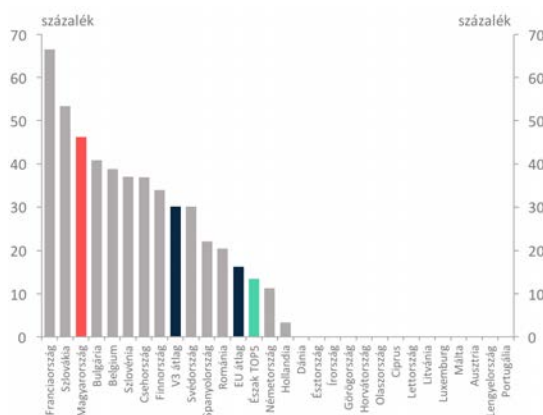
Forrás: Hidrogén Tanács, McKinsey, MNB

Bekapcsolódás a moduláris innovatív kisméretű atomerőművek (SMR) fejlesztésébe és hazai telepítésük megfontolása

3. JAVASLAT

- Magyarországon a **3. legmagasabb a nukleáris energia részaránya a villamosenergia előállításban** az uniós országok körében. A kapacitás fenntartása ellátásbiztonsági prioritás középtávon.
- A moduláris innovatív kisméretű atomerőművek három szempontból kedvezőbbek a hagyományos nukleáris erőműveknél: (1) **gyorsabban és olcsóbban** felépíthetőek, (2) **biztonságosabb**, hogy nem egy helyen, hanem az országban szétszórta helyezhetőek el, illetve (3) az **elhasznált fűtőelemeket csak 3-7 évente kell cserélni, szemben** a nagy atomerőművekre jellemző 1-2 évenkénti csereidővel.
- **Romániában, Lengyelországban és az Egyesült Királyságban** folyamatban van telepítésük.
- **Javasoljuk a bekapcsolódást a technológia fejlesztésébe és a moduláris erőművek hazai telepítésének megfontolását** 50 milliárd forint állami támogatásból.

Nukleáris energia részaránya a bruttó villamosenergia előállításban (2020)

Forrás: Eurostat

Üvegházhatású gázok leválasztásra, tárolásra és hasznosításra szolgáló ipari értéklánc létrehozása brit mintára

4. JAVASLAT

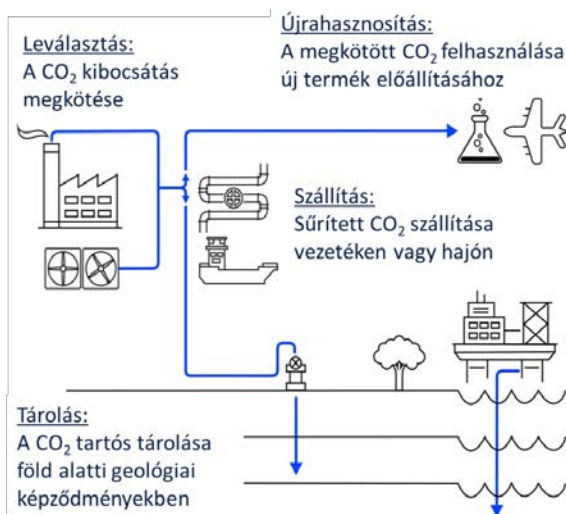
Hazánkban **mindössze 1 üvegházhatású gázkibocsátás semlegesítésére szolgáló berendezés működik.**

Javasoljuk az intenzív feldolgozóipari üzemek mellett az általuk kibocsátott üvegházhatású gázok leválasztását, tárolását és újrahasznosítását lehetővé tévő egységek fejlesztését brit mintára, 100 milliárd forintból.

Mintául szolgálhat a brit Northwhich-ben létrejövő, a TATA csoporthoz tartozó üvegházhatású gázokat újrahasznosító üzem.

Nagy-Britannia 450 milliárd forintnak megfelelő állami forrást szán ezeknek az üzemeknek az építésére és a CO₂-t tároló, újrahasznosító értéklánc megteremtésére 2025-ig.

A szén-dioxid leválasztásának, tárolásának és újrahasznosításának folyamata

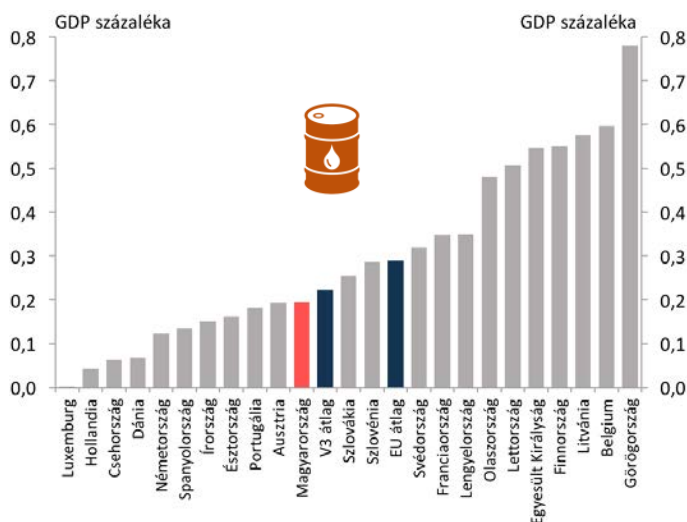
Forrás: Nemzetközi Energia Ügynökség (IEA)

A fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentése

5. JAVASLAT

- 2019-ben a magyar bruttó kibocsátás 0,2 százalékát tette ki a fosszilis energiahordozók állami támogatása. Ennek **17 százaléka közvetlen transzfer, 83 százaléka az adórendszeren keresztüli kedvezmények** (pl. mezőgazdasági gázolaj visszatérítés).
- **Javasoljuk a fosszilis energiahordozók költségvetési támogatásának csökkentését**, amely mintegy évi 100 milliárd forint megtakarítást jelentene a költségvetés számára.

Fosszilis energiahordozók támogatása (2019)

Megjegyzés: A fosszilis energiahordozók felhasználását támogató közvetlen transzferek és adókedvezmények.

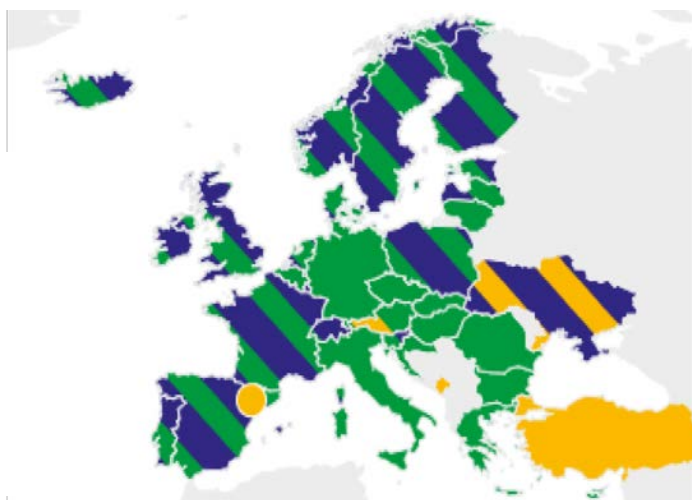
Forrás: OECD

Zöld adózás súlyának növelése Magyarországon

6. JAVASLAT

A forgalmi adók mellett a **káros tevékenységek adóztatásának kell az adórendszer másik súlypontjává válnia**. Az adónem bővítését úgy kell végrehajtani, hogy érvényesüljön a **szennyező fizet elv, és a szennyező minél kevésbé legyen képes a többletköltséget a fogyasztókra továbbhárítani** tevékenysége megváltoztatása nélkül.

Az európai károsanyag kibocsátás-kereskedelmi (ETS) rendszerben résztvevő és/vagy más zöld adókat alkalmazó országok

- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS
- Megfontolás alatt álló ETS vagy zöld adó bevezetés
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS, megfontolás alatt álló további ETS vagy zöld adó bevezetés
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő zöld adó
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő ETS és zöld adó
- Bevezetett vagy bevezetésre kerülő zöld adó, megfontolás alatt álló ETS bevezetés

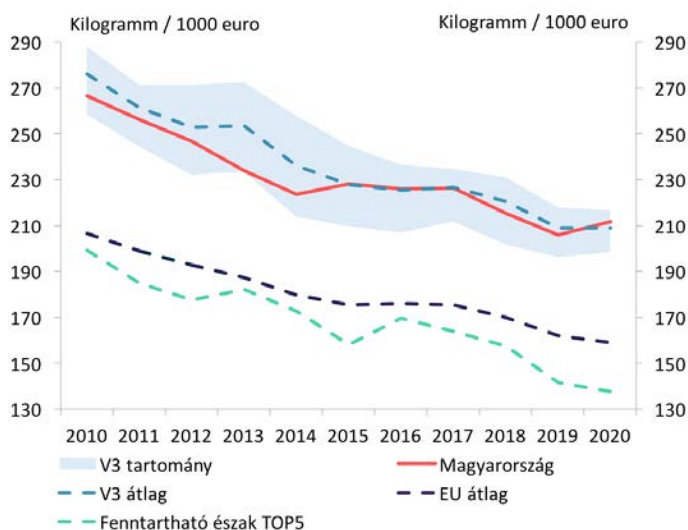
Forrás: Világbank Carbon Pricing Dashboard

Zöld gazdaság fejlesztését és energiahatékonyság növelését szolgáló kkv innovációs tevékenységek állami támogatása

7. JAVASLAT

- Javasoljuk a kkv-k energiahatékonysági fejlesztéseit és zöld beruházásait támogató „Zöld Nemzeti Bajnok” Program kibővítését 100 milliárd forinttal. A cél a zöld és innovatív vállalatok kiemelt támogatása.
- Javasoljuk munkáltatói és adó kedvezményekkel járó **stratégiai partnerségek megkötését olyan kkv-kal, amelyek a magyar energia- és klímapolitikai célok elérése szempontjából különösen innovatív területeken aktívak.** Többek között ilyen terület lehet a **biológiai szennyvíztisztítás, a megújuló energia tárolása, a precíziós mezőgazdaság és a légszennyezettség mérséklését segítő megoldások.**

A gazdaság energaintenzitása (egységnyi kibocsátásra jutó energiaigény)

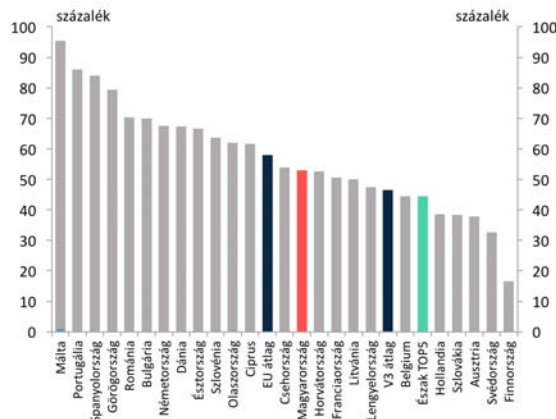
Forrás: Eurostat

Az öntözött területek arányának növelése és hazai tulajdonú élelmiszeripari értéklánc létrehozása

8. JAVASLAT

- Bár hazánkban az öntözésre már alkalmas mezőgazdasági területek felét öntözik, **a teljes mezőgazdasági terület mindössze 5 százaléka öntözhető.**
- Javasoljuk célzott állami program indítását a Duna-Tisza közi Homokhátság és a Nyírség mezőgazdasági vízháztartásának fejlesztésére, ezekben a térségekben az öntözött területek arányának növelésére. A folyamatban lévő öntözésfejlesztési projektek újabb körének indítása és a víztakarékos öntözési eljárások fejlesztésébe, elterjesztésébe való állami bekapcsolódás lendületet adhat e cél elérésének.
- **Javasoljuk hazai tulajdonú élelmiszeripari értéklánc létrehozását,** amely a termeléstől a feldolgozáson át a kiskereskedelmi eladásig terjed és **versenyképes alternatívájává válhat más élelmiszeripari értékláncoknak.**

Öntözött területek aránya az öntözésre alkalmas mezőgazdasági területeken belül (2016)

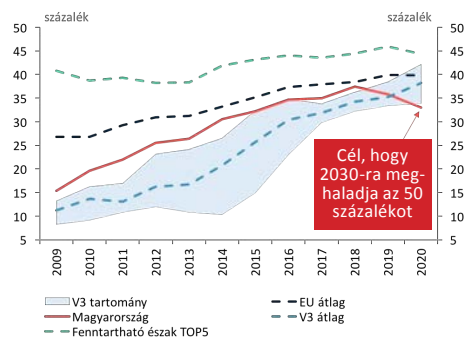
Megjegyzés: Írország, Lettország és Luxemburg esetében nem áll rendelkezésre adat.
Forrás: Eurostat

A keletkező hulladékmennyiség visszafogása és az újrahasznosított hulladék arányának növelése

9. JAVASLAT

- Magyarországon az **e-hulladék felét hasznosítják újra**, ami magasabb az EU átlagnál (47 százalék), az élmezőny Horvátországhoz (83 százalék), Dániához (68 százalék) és Bulgáriához (67 százalék) történő felzárkózás azonban további lépéseket igényel.
- **Javasoljuk a hulladékszállítási díj differenciálását az egy főre jutó hulladék és a hulladékszállítás heti alkalmainak száma alapján.** Az évente fejenként 364 kilogramm (magyar átlag) feletti lakossági hulladékmennyiség elszállítása kerüljön a jelenlegi díj 1,5-szeresébe. A hetente második hulladékszállítási alkalom után az ürítési díj emelkedjen 20 százalékkal. Ez segítheti a hulladék mennyiség mérséklését.
- **Javasoljuk a betéti díjas rendszer mihamarabbi bevezetését finn vagy német mintára.** Megfontolandó a 2023. júliusi bevezetési dátum előrehozása.
- Javasoljuk emellett a **többutas, újratölthető visszaváltási rendszer elindítását is**, amely az akár 50-szer újratölthető üvegből készült palackok használatával a keletkező hulladék mennyiségét is csökkentené.
- **Javasoljuk állami program indítását működésképtelen elektronikai eszközök begyűjtésére.** A kinyerhető anyagok újrahasznosítható alapanyagokat, a feladat munkahelyet teremt.

Települési hulladék újrahasznosítási aránya

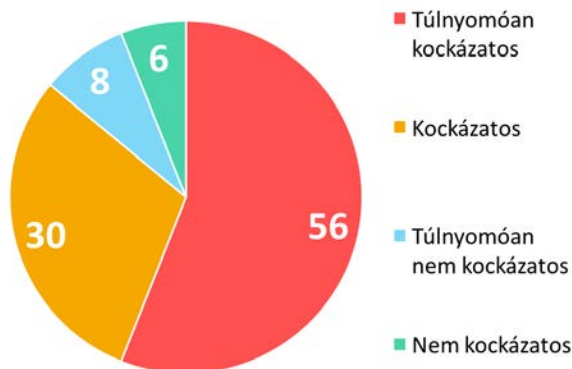
Forrás: Eurostat

Országos víziközmű felújítási és fejlesztési program

10. JAVASLAT

- A magyar ivóvíz hálózat 86 százaléka elavult, ezért ellátásbiztonsági szempontból kockázatos.
- A Magyar Víziközmű Szövetség szerint a **legkritikusabb állapotban lévő vezetékhálózat rekonstrukciójára legkevesebb 1500 milliárd forintra lenne szükség.**
- Pályázatok kerültek kiírásra az elmúlt években a hazai víziközmű hálózat felújítására, de ezek eseti jellegűek voltak és nem követtek területi szintű tervezést. **Javasoljuk az országos víziközmű hálózat felújítását a legkockázatosabb szakaszoktól a kevésbé kockázatos hálózati szakaszok felé haladva, a területi szempontokat is figyelembe véve.** Például évente minden megyében a hálózat legkockázatosabb 10 százaléka újuljon meg.

Ivóvíz közmű rendszer állapota Magyarországon (2017)

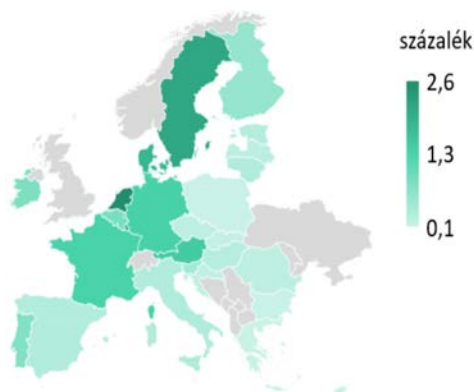
Forrás: MaVíz, MEKH, Századvég

Elektromos gépjárműpark és töltőhálózat bővítése folyamatos állami támogatással

11. JAVASLAT

- Magyarországon az elektromos autók állománya 0,3 százalék, ami tizede a holland és ötöde a német aránynak.
- Az elektromos személygépjárművek vásárlását eddig 15 milliárd forinttal támogatta az állam, uniós összehasonlításban azonban a nyugat- és észak-európai országoktól elmarad hazánk az **alternatív meghajtású gépjárművek elterjedtsége terén**. Javasoljuk, hogy az elektromos gépjárművek támogatása ne pályázati, hanem alanyi jogon járjon új e-gépjármű vásárlása esetén, illetve nőjön a támogatás intenzitása.
- 1880 nyilvános elektromos jármű töltőpont volt hazánkban 2021 végén. A Jedlik Ányos Terv 2.0 alapján a kormány 2030-ig 18 100 darab e-töltő kiépítésével számol. **Javasoljuk a nyilvános e-töltők számának növelését, a vidéki, gyéren ellátott térségek töltőpontjainak fejlesztésével is.**
- **Javasoljuk a 7/2006 (V.24.) TNM rendelet szigorítását, hogy új építésű lakóépület esetén már 2 parkolóhely után e-töltő telepítésre alkalmas infrastruktúrát kelljen kiépíteni állami támogatással.**

Akkumulátoros meghajtású e-gépjárművek aránya a teljes személy- és kistehergépjármű állományban (2021)

Forrás: European Alternative Fuels Observatory

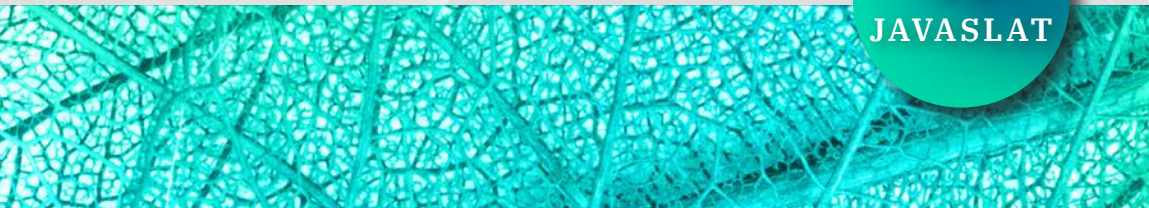

11. ÁLLAMI HATÉKONYSÁG ÉS INNOVÁCIÓ

Digitális állam a
digitális gazdaságért

10
JAVASLAT

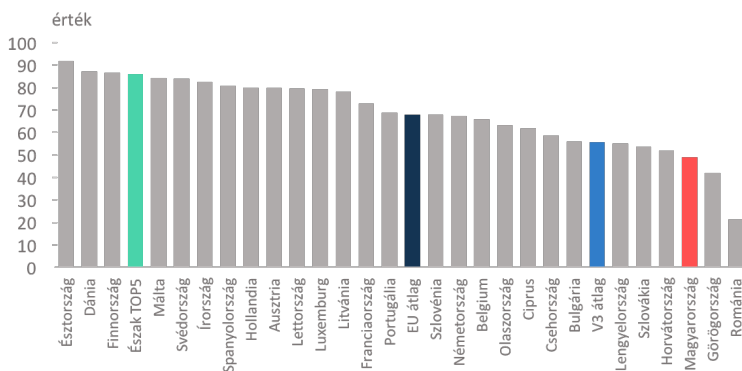
HELYZETÉRTÉKELÉS

Az e-közigazgatás számos területén történt előrelépés, azonban az éllovasok (Észtország, Dánia) utoléréséhez további intézkedések szükségesek.

A közszolgáltatások digitalizáltságában továbbra is jelentős lemaradásban van Magyarország az európai uniós országokhoz képest.

A közigazgatás teljeskörű digitális átállása észl mintára megteremti a lehetőségét az adminisztrációs terhek és a rejtett gazdaság minimális szintre csökkentéséhez.

*EU Digitális Gazdaság és Társadalom Index – Digitális
Közszolgáltatások (2021)*

Megjegyzés: (Fenntartható) Észak TOP5 = Dánia, Észtország, Finnország, Hollandia és Svédország számtani átlaga.

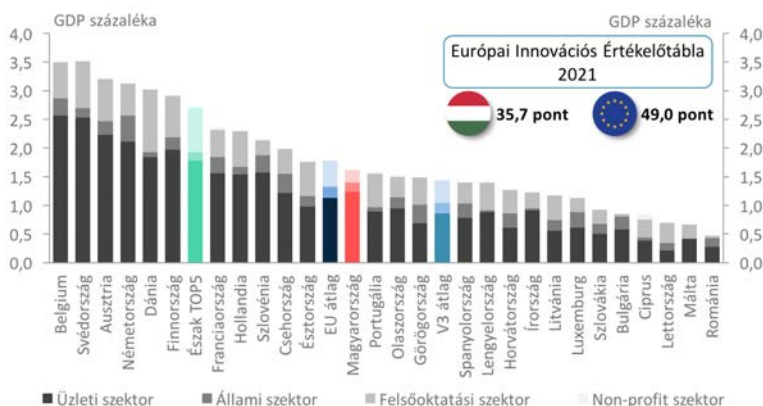
Forrás: Európai Bizottság

Nőtt a GDP arányos K+F kiadás, szintje azonban továbbra is elmarad az uniós élvonaltól.

Csehország után Magyarországon a második legmagasabb a GDP arányos K+F kiadás a visegrádi régióban. A 3 százaléknál magasabb belga, svéd és osztrák kiadásoknak azonban kevesebb, mint felét érjük el.

Magyarország 27 uniós tagállam között a **22. helyezett az Európai Unió 2021. évi Európai Innovációs Értékelőtábláján.**

GDP arányos K+F kiadások szektoronként (2020)

Forrás: Eurostat

CÉLKITŰZÉSEK

1. Az interneten történő közigazgatási ügyintézés 75 százalékra emelése.
2. A GDP-arányos K+F kiadások 3 százalékra emelése, és az Európai Innovációs Értékelőtáblán az uniós átlagpontszám elérése.

ALAPELVEK

Az állami hatékonyság növelése és a kutatás-fejlesztési ökoszisztéma megerősítése

Teljesen papírmentes és digitális közigazgatás megteremtése az adminisztrációs terhek és a rejtett gazdaság minimalizálása érdekében.

Az állami szolgáltatások hatékonyságának mérése kulcsfontosságú a **versenyképesség javítása** céljából.

A magyar **kutatás-fejlesztési és innovációs ökoszisztéma kiépítése**, az innovációs támogatási rendszer **vállalati együttműködések**et ösztönzővé tétele.

A kutatás-fejlesztési és innovációs **forrásfelhasználás hatékonyságnövelése**.

Hatékony közszolgáltatás

1. E-közigazgatás észt mintára
2. Komplex adatelemző program angol mintára
3. Állami szolgáltatások hatékonyságának mérése
4. Rendkívüli ügyekre való gyors reagálás képességének erősítése

Innováció

5. Állami és felsőoktatási K+F kiadások növelése
6. Innovációs voucherek bevezetése
7. Innovációs eredményhez kötött kkv bértámogatás
8. Szellemi tulajdon jog bevétele adómentessége
9. Innovációs célú kkv hálózatosodás állami támogatással
10. Az innovációs járulék mértékének 0,3-ról 0,5 százalékra emelése és felhasználása minősített K+F+I projektekre

Az e-közigazgatás teljes megvalósítása észt mintára

1. JAVASLAT

KULCSTERÜLETEK, AMELYEK MAGYARORSZÁGON MÉG NEM, VISZONT ÉSZTORSZÁGBAN MÁR DIGITÁLISAN MŰKÖDNEK

Teljes papírmentesség a közigazgatásban, az elektronikus aláírás széleskörű elfogadása és alkalmazása. Észtországban a GDP 2 százalékának megfelelő megtakarítást értek el az intézkedéssel.

A földhivatali eljárások és az ehhez kapcsolódó ügyvédi tevékenységek digitalizációja. Az intézkedés célja az ügyintézés gyorsítása és költséghatékonyabbá tétele.

E-közjegyző rendszer kiépítése, első lépésben az ingatlanpiaci tranzakcióknál. A digitalizáció kiterjesztésével egyszerűsödik az ingatlanpiaci adásvétel finanszírozásának folyamata.

E-rendőrség: hardver és szoftver rendszer modernizációja a járőrautókban. A fejlett kommunikációs eszközökkel és mögöttes IT rendszerekkel az intézkedés célja hatékonyabbá tenni a felderítést és a bűnmegelőzést.

Az e-közigazgatás ügyintézési felületeinek egyablakossá tétele. Az egyszerű, modern és ügyfélbarát ügyintézési felület növelné az igénybevételi hajlandóságot.

Komplex adatelemző program adóhatósági használata az angol „Connect” mintájára

2. JAVASLAT

CONNECT RENDSZER KÖLTSÉG-HASZON ELEMZÉS (2008-2016)

A program kifejlesztése 80 millió font költséggel járt. Miközben az időszak során 3 milliárd font bevételt termelt.

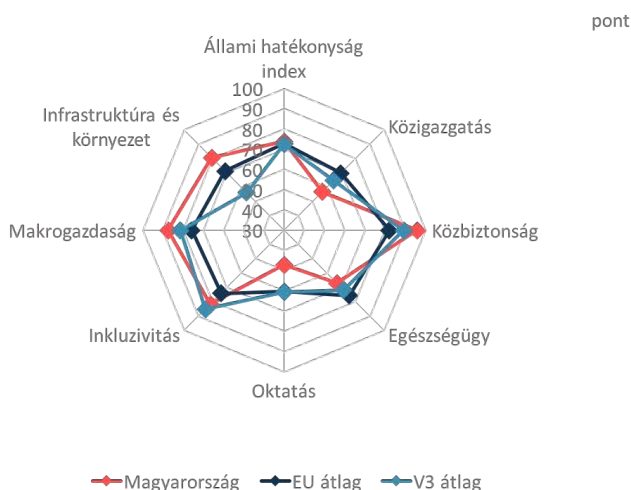
- Az angol adóhatóság **2006 óta fejleszti a „Connect” rendszerét**, amely dinamikusan javította az adóbeszedés hatékonyságát.
- Az **adatelemző program** feladata, hogy a különböző – belső és külső – adatforrásból származó információkat összehasonlítsa és anomáliákat azonosítson.
- **Több mint 30 adatbázis adataihoz** fér hozzá a rendszer, az elemzést az automatizáció mellett képzett szakemberek százai végzik.
- A programmal a **visszaélések gyorsabban felfedezhetők**, nőtt a találati arány.

Az állami szolgáltatások hatékonyságának mérésének megkezdése a nemzetközi jó gyakorlatok alapján

3. JAVASLAT

- Az állami vállalatok és szolgáltatások hatékonyságának mérése **nemzetközi szinten sem széleskörben elterjedt**.
- A **nemzetközi jó gyakorlatok** között kiemelkedik **Anglia**, viszont a módszerük fő hátránya, hogy **nemzetközileg nem összehasonlítható**.
- Az **MNB-nél elkezdődött egy állami hatékonysági index megalkotása** nemzetközi intézmények módszertana alapján.

Az MNB állami hatékonyság index előzetes eredményei pillérenként (2021)

Forrás: MNB

Rendkívüli eseményekre való gyors reagálás képességének erősítése

4. JAVASLAT

Háborús évtized előtt állunk. Felértékelődik a rendkívüli helyzetekre adott válaszok gyorsasága, pontossága és ereje.

Magyarország jól teljesített a gyors és hatékony reakciókban az Operatív Törzsek működése révén.

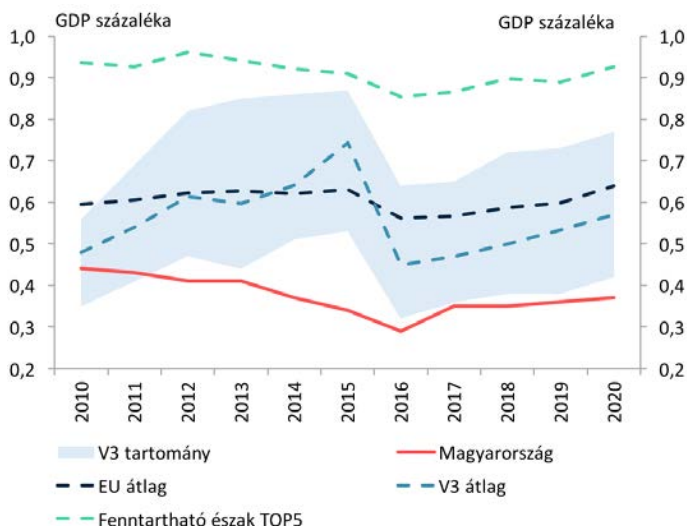
A gyors reakció képességét az új évtizedben is fenn kell tartani, készülni kell az új sokkhatásokra, és növelni kell az ellenállóképességet.

Az állami és felsőoktatási K+F kiadások növe- lése elősegítheti a 3 százalékos GDP arányos K+F cél elérését

5. JAVASLAT

- Magyarországon a 6. legnagyobb mértékben csökkent a GDP arányos állami és felsőoktatási K+F kiadás 2010 és 2020 között az EU-ban.
- Az állami és felsőoktatási K+F kiadások emelése megvalósulhat a kutató-fejlesztő foglalkoztatottak béremelésének folytatásával és az ígéretes alapkutatási projektek állami támogatásának bővítésével.
- A K+F források hatékonyabb felhasználása és a K+F létszám bővítése is elengedhetetlen az innovációvezérelt modellre történő eredményes átálláshoz.

Állami és felsőoktatási kutatás-fejlesztési kiadások a GDP arányában

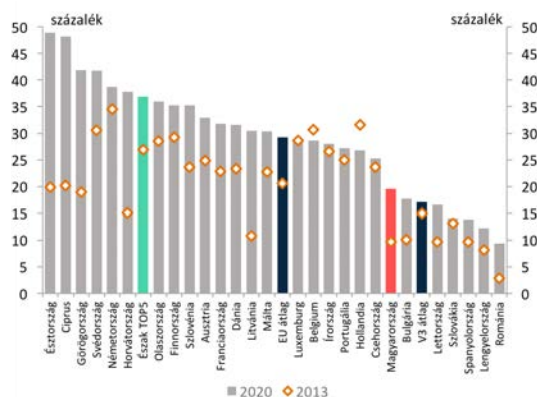
Forrás: Eurostat

Innovációs voucherek bevezetése és a felsőfokú végzettségűek eredménycélhoz kötött bértámogatása segítheti a hazai kkv-k innovációját

6–7. JAVASLAT

- A bajnok Észtország 2,5-szeresére, Litvánia 3-szorosára növelte az innovatív kkv-k arányát 2013 és 2020 között. Magyarország megduplázta az arányt, ami azonban továbbra sem éri el az uniós átlagot.
- A felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalók és a szakértelem hiánya visszafogja a kkv-k innovációját. Javasoljuk olyan innovációs voucherek biztosítását kkv-k-nak, amelyeket akkor használhatnak, ha egy állami vagy felsőoktatási kutató-fejlesztő intézmény szakértelmét veszik igénybe innovatív ötletük megvalósítása érdekében.
- Javasoljuk továbbá, hogy a felsőfokú munkavállaló bérét az innováció piacra helyezéséig vállalja át az állam a nagyvállalatokkal kötött stratégiai partnerséghez hasonló keretek között azoknál az 50 főnél kisebb, felsőfokú végzettségű munkavállalót újonnan alkalmazó cégeknél, amelyek a diplomás foglalkoztatott munkaviszonya kezdetétől számított 3 éven belül legalább 1 piacképes innovációt felmutatnak.

Termékinnovációt folytató kkv-k aránya

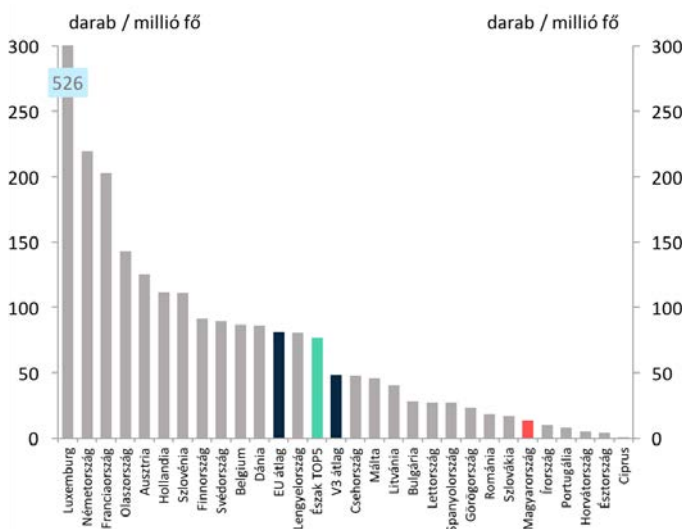
Megjegyzés: Észak TOP5 = Dánia, Észtország, Finnország, Hollandia, Svédország átlaga
 Forrás: Európai Bizottság

A szellemi tulajdonjogokból szerzett bevétel teljes adómentessége a vállalatoknál

8. JAVASLAT

- Magyarországon a visegrádi partnerországokénak harmada, az uniós átlagnak ötöde a szabadalmi tevékenység. Az innovációvezérelt gazdasági modellre átállás lényegi eleme, hogy **több szellemi tulajdon-jog kerüljön bejegyzésre hazánkban.**
- **Javasoljuk, hogy a szellemi tulajdonjogok (szabadalmi oltalom, védjegy, design, szerzői jog) után járó adóbevételek teljes adómen-tességben részesüljenek** brit mintára, a UK Patentbox gyakorlat továbbfejlesztésével. Ennek egyik eszköze lehet az 1996. évi LXXXI. törvény [Tao tv.] 7§ s) pont 50 százalékban meghatározott kedvez-mény mértékének 100 százalékra emelése.

Bejegyzett új szabadalmak száma (2019)

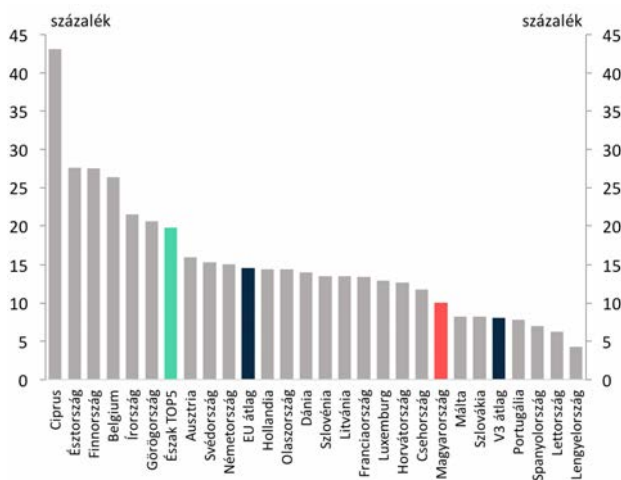
Forrás: Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO), Világbank, MNB

Klaszterek és egyéb hálózatosodási formák létrehozásának támogatása állami forrással

9. JAVASLAT

- 5 százalékponttal **alacsonyabb** az EU átlagnál és 10 százalékponttal az északi TOP5 átlagánál azoknak a kkv-knak az aránya, amelyek innováció céljából együttműködésre léptek más szervezetekkel.
- A szövetkezetek, szövetségek és egyéb társulási formák szakmai programjainak támogatására kiírt kisösszegű egyszerűsített pályázatok ösztönözhetik az együttműködési hajlandóságot főként a legkisebb, mikrovállalatoknál (1-9 fő).
- **Javasoljuk, hogy első körben 15 milliárd forintból, együttműködésenként 1 milliárd forintos kerettel 15 innovatív hazai, kisvállalati platform kerüljön támogatásra.** Eredményesség esetén újabb pályázati körök írhatóak ki.
- **Javasoljuk egyetemi résztulajdon szerzés lehetővé tételét** az innovatívvá válásra, hosszú távú tudásigényes fejlesztésekben részvételre hajlandó kkv-kban.

Más vállalattal vagy intézménnyel innováció céljából együttműködő kkv-k aránya (2020)

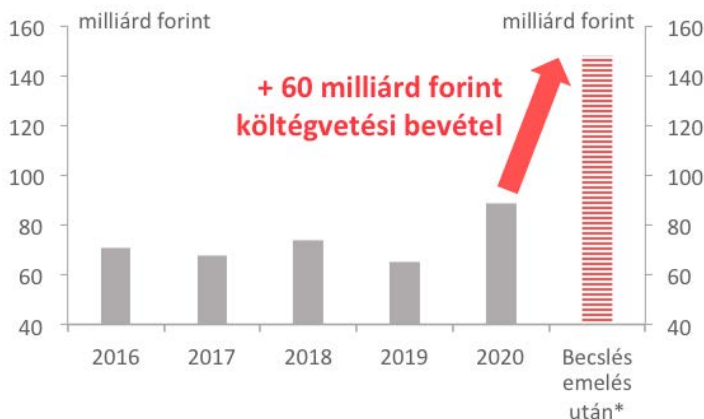
Forrás: Európai Bizottság

Az innovációs járulék mértékének 0,3-ról 0,5 százalékra emelése és felhasználása minősített K+F+I projektekre

10. JAVASLAT

- A járulék megemeléséből származó **többletbevétel megközelítőleg a GDP 0,1 százalékát tenné ki.**
- Az **innovációs járulékot a hazánkban székhellyel rendelkező gazdasági társaságok fizetik, a mikro- és kisvállalatok kivételt képeznek.** Az adó mértéke 0,3 százalék. Az adóalapból, amely a nettó árbevétel, azonban levonhatóak a kutatás-fejlesztés költségei, a beszerzett áruk és közvetített szolgáltatások értéke, az alvállalkozói teljesítések értéke, valamint az anyagköltség is.
- **Javasoljuk az innovációs járulék 0,3-ról 0,5 százalékra emelését.** A megnövekvő költségvetési bevételt az állami kutatás-fejlesztési kiadások növelésére, minősített K+F+I projektek finanszírozására lehetne fordítani.

Innovációs járulékból származó költségvetési bevétel

Forrás: Központi költségvetés végrehajtásairól szóló törvények

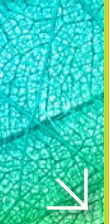
12. MÉRŐRENDSZER A FELZÁRKÓZÁSÉRT

A felzárkózási program végrehajtásának
a mérésen kell alapulnia

7

JAVASLAT

HELYZETÉRTÉKELÉS

Felzárkózási program nem valósítható meg mérés nélkül

Magyarországon az **adatalapú gazdaság beindítását hátráltatja**, hogy számos területen **korlátozott az adatok elérhetősége**, és a **meglévő adatok professzionális mérésére, elemzésére, kiértékelésére** sok esetben **nincs lehetőség**.

Az államigazgatás nincs **felkészülve az adatvezérelt felzárkózási stratégia** megvalósítására.

Minden **stratégia megvalósítása folyamatos mérést és korrigálást** tesz szükségessé.

CÉLKITŰZÉS

A program megalkotásakor rendszerszemléletben kell gondolkozni, folyamatosan mérni és visszamérni kell

CÉL

ALAPELVEK

A mérés és az adatvezérelt gazdasági átállás nélkülözhetetlen a fenntartható felzárkózáshoz

A hosszú távú prioritásokat és az aktuális kihívásokat is eredményesen menedzselni képes intézményrendszer kialakítása.

Új mérőszámok a fenntarthatóság és felzárkózás mérésére (sustainable GDP).

Az intézményrendszer és a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása hatékonyabbá teszi a döntéshozatalt, célzottabbá a gazdaságpolitikát.

Az adatalapú gazdaság kiépítésekor kiemelt fókusz igényel az innováció, az egészségügy és a zöld átállás.

Versenyképes intézményrendszer méréssel

- 1. Versenyképességi szűrő beépítése** a kormányzati döntéshozatalba
- 2. Kormányzati versenyképességi stratégia, program, mérőrendszer kialakítása**
- Az intézkedések **multiplikátor hatásának előzetes és utólagos mérése**

Kompetencia-fejlesztés és innováció

- 4. Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése**, valamint a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása és működtetése
- 5. Innováció, kutatás és együttműködés** akadémiai és alapkutatásokban részt vevő szereplők között

Mérés a frontier iparágakban

- 6. Egészségügyi adatok aktívabb felhasználása és kutathatóvá tétele** izraeli mintára
- 7. Első hazai, a nemzetközi standardokat figyelembe vevő zöld minősítő létrehozásának elősegítése** szabályozói oldalról

Versenyképességi szűrő beépítése a kormányzati döntéshozatalba

1. JAVASLAT

A **versenyképességi szűrő** egy olyan kormányzati mechanizmus **beépítése a döntéshozatalba**, ami versenyképességi szempontból értékeli a javaslatokat.

Azok a javaslatok, amelyek nem felelnek meg a versenyképességi kritériumnak, **vétő alá helyezhetők, módosításra visszaküldhetők**.

Kormányzati versenyképességi stratégia, program és mérőrendszer kialakítása

2. JAVASLAT

- Elméleti alapok és nemzetközi példák
- Többéves stratégia, éves programok
- Stratégia, program megvalósulásának mérése
- A megvalósulás hatása, helyzetértékelés

Szükséges a **versenyképességi helyzetet, célokat és előrehaladást a költségvetési folyamatokhoz hasonlóan mérni**, az Országgyűlés és a Kormány elé terjeszteni.

Javasoljuk, hogy a megfelelő kormányzati szerv **évenként versenyképességi programot nyújtson be az Országgyűlésnek**, amelynek **vizsgamérését az szintén évente tárgyalná**.

Emellett **versenyképességi stratégia is szükséges, amely a víziókból levezetve 10 éves és hosszabbtávú célkitűzéseket és stratégiát fogalmaz meg**. Az éves Versenyképességi program ennek a stratégiának a megvalósítását célozza.

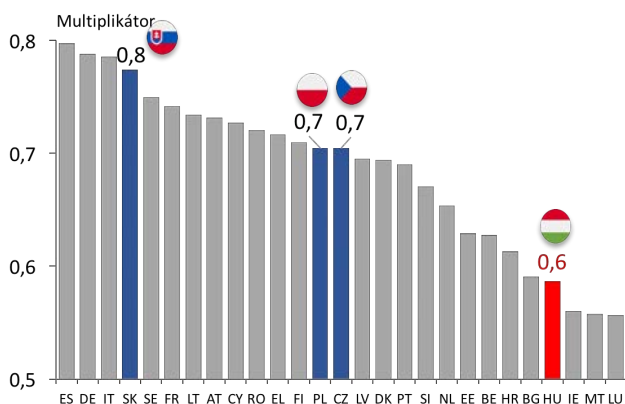
Az intézkedések multiplikátor hatásának előzetes és utólagos mérése

3. JAVASLAT

A multiplikátorok ismerete alapján megítélhető, hogy mely területek támogatásának van a legnagyobb tolvagyűrűző hatása a gazdaságban, hol képes 1 forint támogatás 2-3 forintot megmozgatni.

Az építőipari multiplikátor alacsony szintje például azt tükrözi, hogy hiányzik a hazai alapanyag-ipar az építőipari termelés mögöl.

Az építőipar hozzáadott-érték multiplikátora EU-s összehasonlításban (2018)

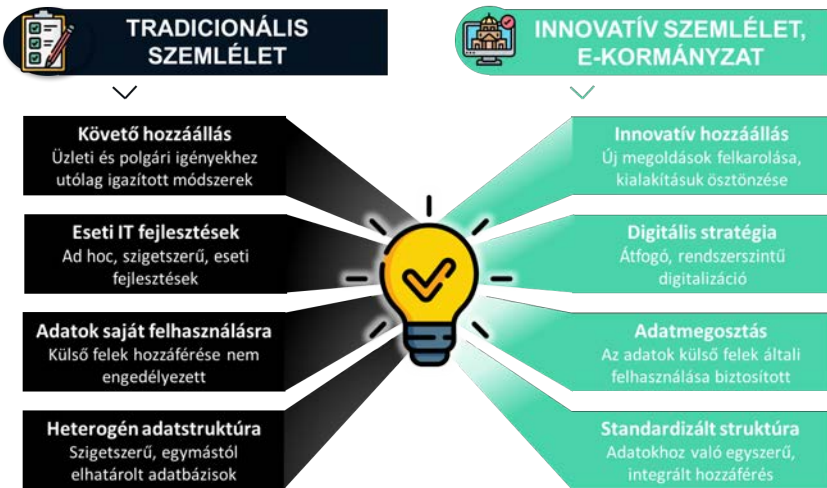

Forrás: OECD alapján MNB számítások

A magyar építőipari multiplikátor a negyedik legalacsonyabb európai uniós összevetésben

Adatvezérelt állami intézményrendszer és szaktudás megteremtése, valamint a közszolgáltatások adatvezérelt átalakítása és működtetése

4. JAVASLAT

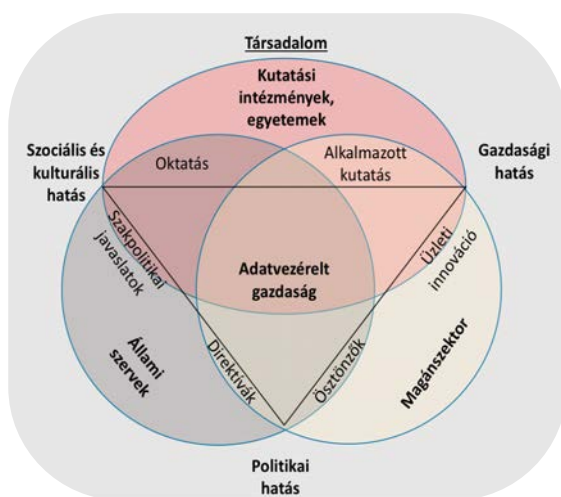

Innováció, kutatás és együttműködés akadémiai és alapkutatásokban részt vevő szereplők között

5. JAVASLAT

OECD ajánlás a digitális kormányzati stratégiákról

- Digitális kompetenciák erősítése, digitális kirekesztettség mérséklése, felsőoktatási együttműködés erősítése
- Adatvezérelt közigazgatási kultúra kialakítása
- A digitális technológiák használatának támogatása az összes szakpolitikai területen és kormányzati szinten
- Adatelérhetőség és hozzáférhetőség biztosítása
- Erős adatvédelem és kibervédelem

Forrás: <https://www.oecd.org/gov/digital-government/recommendation-on-digital-government-strategies.htm>

Az adatközpontú gazdaság beindításához holisztikus szemlélet szükséges

Egészségügyi adatok aktívabb felhasználása és kutathatóvá tétele izraeli mintára

6. JAVASLAT

Az egészségügyi adatok **big data** alapú, mesterséges intelligenciával **történő elemzésével** és az eredmények ellátásszervezésbe történő bevonásával jelentős hatékonyságnövekedés lenne elérhető az egészségügyi rendszerben.

Izrael 2018-ban kezdett egy 300 millió USD-os programot, amelynek keretében anonimizált módon szabadon kutathatóvá tették a lakosság több évtizednyi egészségügyi adatát. Javasoljuk, hogy Magyarországon is **kerüljön nagyobb hangsúly az egészségügyi adatok felhasználására** és egyszerűsödjön az adatokhoz való hozzáférés folyamata.

Az izraeli Digitális Egészségügyi Transzformáció célkitűzései (2018)

Az izraeli egészségügyi rendszer lesz **a világ egyik vezetője** digitális megoldások terén

A **klinikai és tudományos** kutatásokat támogatni fogják a digitális egészségügy területén

Az izraeli digitális egészségipar a **nemzeti növekedés motorja** és a globális innováció központja lesz

Forrás: Shelly (2020)

Hazai zöld minősítő intézmény létrehozatalának támogatása

7. JAVASLAT

Az eddigi hazai zöld értékpapírok kibocsátásakor a minősítést **külföldi szereplők** végezték.

A zöldkötvény-piac **dinamikus fejlődésnek** indult Magyarországon az elmúlt években.

A zöldkötvények kibocsátási gyakorlatában **a zöld minősítés kiemelt szereppel bír.**

A piac fejlődésével párhuzamosan folyamatosan **szigorodnak a befektetői elvárások** a papírok zöld minőségének tekintetében.

Egy hazai, lokális ismeretekkel rendelkező, dedikáltan zöld minősítésekre specializálódott szereplő megjelenése a piacon **erősítheti az értékpapírok zöld minőségét és hatékonyabbá teheti a kibocsátási folyamatokat.**

A hazai zöldkötvények minősítését végző főbb piaci szereplők

A VITAIRAT KÉSZÍTŐI

A vitairatot készítette: Asztalos Péter, Babos Dániel, Bajcsy Maja, Baksay Gergely, Balatoni András, Balázs Judith, Balogh Csaba, Banai Ádám, Benkő Dávid, Bereczki Ákos, Berta Dávid, Boldizsár Anna, Bögöthy Zoltán, Csikár Rajmond, Csomós Balázs, Csonka István, Dancsik Bálint, Egervári Réka, Fábián Gergő, Hajnal Gábor, Hausmann Róbert, Hegedűs Annamária, Horváth Dániel, Kandrács Csaba, Kicsák Gergely, Koroknai Péter, Körtvélyesi László, Kuti Zsolt, Lóránt Balázs, Lovas Zsolt, Marmoly Nándor, Matolcsy György, Nagy Ágnes, Nagy Tamás, Palicz Alexandr, Patai Mihály, Rippel Géza, Sulyok András, Szabics András Zsolt, Szabó Soma, Szakács János, Szalai Ákos, Szász Katinka, Szentes László, Szőke Katalin, Virág Barnabás, Winkler Sándor.

FENNTARTHATÓ EGYENSÚLY ÉS FELZÁRKÓZÁS 144 PONTJA

Magyarország célja, hogy gazdasági fejlettsége 2030-ra elérje az Európai Unió fejlettségének átlagát.

A kihívás történelmi léptékű, de a sikeresen felzárkózó országok példája jelzi, hogy a cél elérhető.

A fenntartható felzárkózáshoz egyszerre kell javítani a járvány és a válság által felborított egyensúlyokat, és versenyképességi reformokkal biztosítani a minőségi alapokon nyugvó gazdasági növekedést.

Ehhez kíván hozzájárulni a Magyar Nemzeti Bank Fenntartható egyensúly és felzárkózás című vitairata, amely 12 területen 144 egyensúlyjavító és a versenyképességet fejlesztő javaslatot fogalmaz meg annak érdekében, hogy Magyarország egy veszélyekkel teli évtized során is a fenntartható felzárkózás pályáján maradjon.

A Magyar Nemzeti Bank hív mindenkit, akinek szívégye Magyarország sikere, hogy mondja el véleményét és észrevételeit a vitairatban foglalt javaslatok kapcsán.

